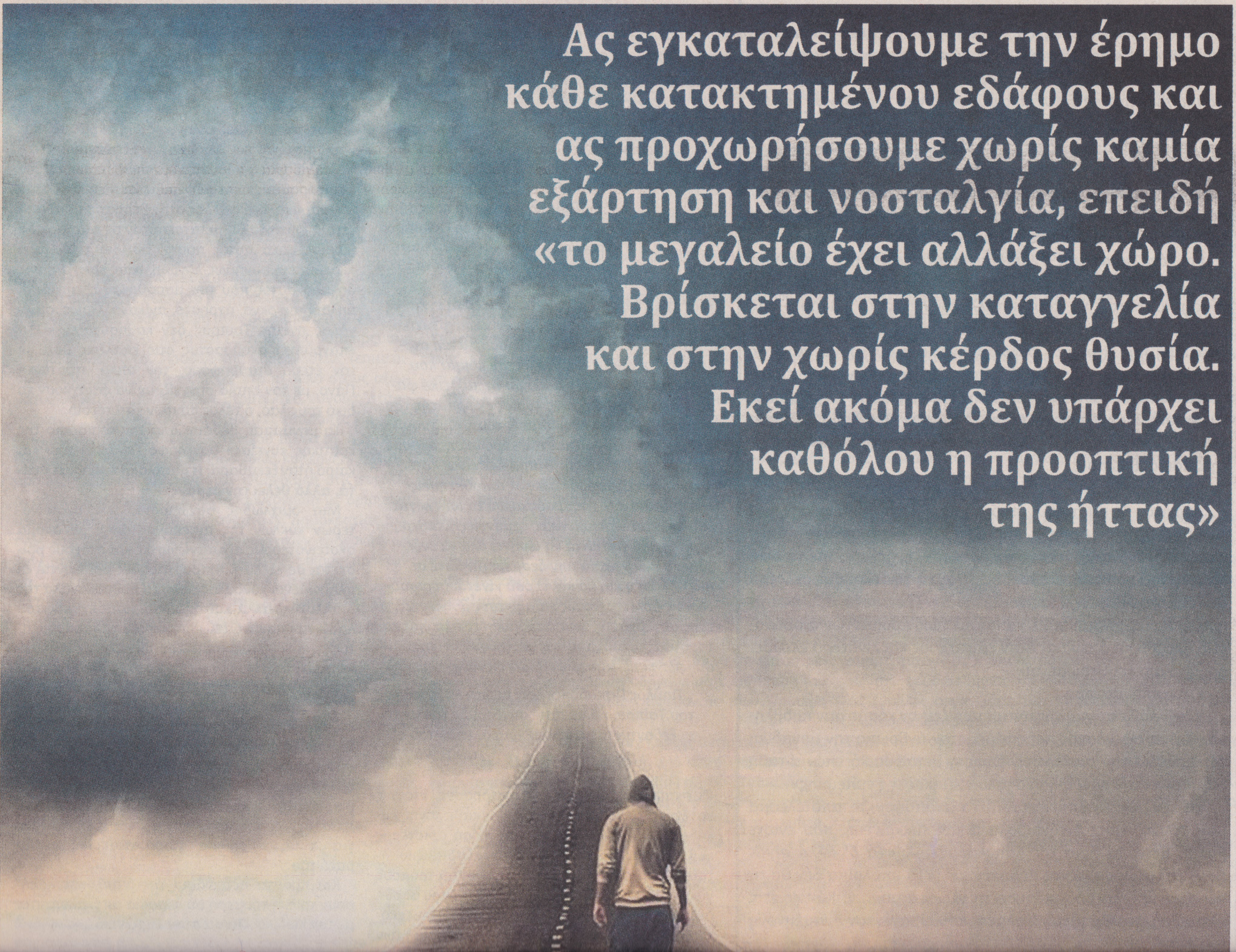
ΝΑ ΑΠΑΞΙΩΣΟΥΜΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
Αριθμ. Φύλλου 175
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2017
1,5 ΕΥΡΩ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Ας εγκαταλείψουμε την έρημο κάθε κατακτημένου εδάφους και ας προχωρήσουμε χωρίς καμία εξάρτηση και νοσταλγία, επειδή «το μεγαλείο έχει αλλάξει χώρο. Βρίσκεται στην καταγγελία και στην χωρίς κέρδος θυσία. Εκεί ακόμα δεν υπάρχει καθόλου η προοπτική της ήττας»

2017
1,5 ΕΥΡΩ

Ας εγκαταλείψουμε την έρημο
κάθε κατακτημένου εδάφους και
ας προχωρήσουμε χωρίς καμία
εξάρτηση και νοσταλγία, επειδή
«το μεγαλείο έχει αλλάξει χώρο.
Βρίσκεται στην καταγγελία
και στην χωρίς κέρδος θυσία.
Εκεί ακόμα δεν υπάρχει
καθόλου η προοπτική
της ήττας»

Βρίσκεται στην καταγγελία
και στην χωρίς κέρδος θυσία.
Εκεί ακόμα δεν υπάρχει
καθόλου η προοπτική
της ήττας»

ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ...
... ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

από τον Κύκλο Σύνταξης

Ο Αλμπέρ Καμύ στο δοκίμιο του Ο *Μύθος του Σίσσυφου* παρατηρεί ότι μολονότι το πρώτο πράγμα που κάνει το πνεύμα είναι να διακρίνει το αληθινό από το ψεύτικο, η πρώτη ανακάλυψη της σκέψης είναι η αντίφαση, τα παράδοξα που είναι αδύνατον να απλοποιηθούν: «*το πνεύμα που προσπαθεί να καταλάβει την πραγματικότητα δεν μπορεί να αισθάνεται ικανοποιημένο αν δεν την περιορίσει σε λογικά δεδομένα. Εάν ο άνθρωπος ήξερε πως και το σύμπαν μπορεί ν' αγαπάει και να υποφέρει θα συμφιλιωνόταν μαζί του. Εάν μέσα από τους ευκολομετάβλητους καθρέφτες των φαινομένων η σκέψη ανακάλυπτε αιώνιες σχέσεις, που θα μπορούσαν να συνοψίσουν και να συνοψισθούν σε μια μοναδική αρχή, θα μπορούσαμε να μιλάμε για μια πνευματική ευτυχία, ο μύθος των ευτυχισμένων δεν θα ήταν μια γελοία παραμόρφωση*».

Ο Αλμπέρ Καμύ συνδέει το παράλογο με την υπερβολική λογική θυμίζοντας την ιστορία με τον «τρελό», που ψαρεύει σε μια μπανιέρα και ο οποίος ερωτώμενος από έναν ψυχίατρο «αν τσιμπάει τίποτα» του δίνει την αυστηρή απάντηση: «Όχι ανόητε, αφού ψαρεύω μέσα σε μια μπανιέρα».

Και τότε ποια είναι η ελπίδα; Να παραμένουν οι άνθρωποι «άγρυπνοι κοιμώμενοι», ή να πιστέψουν στις θρησκείες που τους υπόσχονται να τους απαλλάξουν από το «βάρος» της ζωής; Για την ελευθερία ο Καμύ δεν μπορεί παρά να έχει «την αντίληψη που έχουν οι φυλακισμένοι ή ο σύγχρονος πολίτης ενός κράτους». Η μόνη ελευθερία που γνωρίζει είναι η πνευματική ελευθερία και η ελευθερία της δράσης, αφού το «παράλογο» αποκλείει κάθε του ελπίδα για αιώνια ελευθερία. Όμως, ο Καμύ θεωρεί ότι αυτή η έλλειψη ελπίδας επαυξάνει την ετοιμότητα του ανθρώπου.

Και πού βρίσκεται η αρχή της απελευθέρωσης;

«Αρχικά, οι μυστικοί», παρατηρεί ο Καμύ, «βρίσκουν μια ελευθερία στο να δοθούν. Με το να βυθίζονται στον θεό τους, να συμμορφώνονται στους κανόνες του, ενδόμυχα, με το δικό τους τρόπο γίνονται ελεύθεροι. Σ' αυτή την εκούσια σκλαβιά ξαναβρίσκουν την τέλεια ανεξαρτησία». Τί συνιστά, όμως, αυτή

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΩΡΑ!!!

ΟΛΟΚΛΗΡΗ Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΟΜΩΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ...ΛΑΟΠΡΟΒΛΗΤΟ ΗΓΕΤΗ ΤΣΙΠΡΑ...

«Όποιος σε δυσφημεί,
θέλει να συκοφαντήσει εμάς, το Κόμμα
και την εργατική τάξη.
Όσοι είναι τόσο ανόητοι και τυφλοί
για να το καταλάβουν
θα πέσουν θύματα του εχθρού.
Στέκεις στην κορυφή του Κόμματος μας».

Ποίημα γραμμένο προς τιμήν του Βάλτερ Ούλμπριχτ (γραμματέα του ανατολικογερμανικού κομμουνιστικού κόμματος έως το 1971)

«Για πρώτη φορά στη Μεταπολίτευση εγκαθιδρύθηκε στην εξουσία το εθνικοπατριωτικό τόξο. Ουσιαστικά ιδρύθηκε σιωπηλά και ανέλαβε την εξουσία ένα νέο υπερ - κόμμα που διαπερνά οριζόντια ολόκληρο το πολιτικό φάσμα και εκδηλώθηκε ως κύριος εκφραστής του σοσιαλισμού, του εθνικισμού, του λαϊκισμού, του αντιδυτικισμού και του ευρωσκεπτικισμού. Η πολιτική του Αλέξη Τσίπρα δεν είναι ποτέ μονοσήμαντη. Σχεδόν όλες οι τοποθετήσεις του μοιάζουν με χρησμούς αφού τα ίδια λόγια επιδέχονται διαφορετικές ερμηνείες. Σταθερή στρατηγική του είναι να αφήνει όλα τα ενδεχόμενα ανοιχτά, να μην δεσμεύεται ποτέ σε μία πολιτική και να κάνει όσο γίνεται περισσότερους πολίτες (όπως επίσης τους βουλευτές,

Καραμανλή, τον Ανδρέα στην θέση του Ανδρέα, αυτόν τον πραγματικό θαυματοποιό, που ανέστησε τουλάχιστον ένα μέρος της κουρελιασμένης και ξοφλημένης πασοκαρίας, που έριξε σωσίβιο σωτηρίας στους καραμανλικούς, που τρώγαν σκατά από το ίδιο τους το κόμμα, όπως ο Προκοπάκης ο Παυλόπουλος, που έγινε προεδράρα, αντί να κάθεται να τον βρίζει ο Μεϊμαράκης, ο οποίος πριν πέντε χρόνια, όταν ήταν πρόεδρος της βουλής, του φώναζε από το έδρανο της βουλής: «*Προκόπη σε άκουσα το πρωί που βγήκες να γλείψεις τον Χατζηνικολάου, πήγες να του γλείψεις τον πούτσο. Άμα θες έλα να γλείψεις τον δικό μου που είναι πιο ωραίος*»!

Ακούς πιο ωραίος. Ακούς εκεί λόγια. Έτσι μιλούν μέσα στην βουλή; Αλλά ο Προκόπης αποκαταστάθηκε, ο Τσίπρας τον έκανε πρόεδρο της ... πως την είπαμε, ελληνικής δημοκρατίας. Και γαμώ τις εξελίξεις. Αλλά ας μην ξεφεύγουμε.

Για να το εξηγήσουμε αλλοιώς, έστω και αν κατηγορηθούμε ότι πέφτουμε στο επίπεδο του Μεϊμαράκη. Κάθε άλλος στην θέση του μετά από τέτοια επιτυχία θα μετατρεπόταν σε κλαπαρχίδα (κυριολεκτικά αυτός που τ' αρχίδια του έχουν «κρεμάσει» συνήθως λόγω ηλικίας και χτυπάνε, δηλαδή αυτός που του μαράθηκαν τ' αρχίδια), δηλαδή σε οκνό, άχρηστο, ανίκανο. Όμως, ο μεγάλος ηγέτης Τσίπρας δεν καθησυχάζει, αλλά επαγρυπνεί ακούραστος στις επάλξεις μαζί με τον έτερο σταυροφόρο, τον απλό στρατιώτη Πάνο, με τον οποίο συνεχίζουν να φτιάχνουν το δικό τους λαό, ή τέλος πάντων κάτι τέτοιο.

Τα μηνύματα, βέβαια, από τον κομισάριο της κρατικής «υγείας» σύντροφο Πολλάκη εδώ και καιρό ήταν ξεκάθαρα: **Η διαπλοκή έχει φάει σκατά, αλλά θέλει την ρεβάνς**.

Μια ομιχλώδης συνωμοσία, των σκοτεινότερων κύκλων της αντεπανάστασης με ακόμα σκοτεινότερους πρωταγωνιστές και στόχους βρίσκεται σε εξέλιξη. Μπροστάρηδες βρίσκονται οι πληρωμένοι κονδυλοφόροι, τα βοθροκάναλα της διαπλοκής, αλλά και οποιοσδήποτε εχθρός του

καταλάβει την πραγματικότητα δεν μπορεί να αισθάνεται ικανοποιημένο αν δεν την περιορίσει σε λογικά δεδομένα. Εάν ο άνθρωπος ήξερε πως και το σύμπαν μπορεί ν' αγαπάει και να υποφέρει θα συμφιλιωνόταν μαζί του. Εάν μέσα από τους ευκολομετάβλητους καθρέφτες των φαινομένων η σκέψη ανακάλυπτε αιώνιες σχέσεις, που θα μπορούσαν να συνοψίσουν και να συνοψισθούν σε μια μοναδική αρχή, θα μπορούσαμε να μιλάμε για μια πνευματική ευτυχία, ο μύθος των ευτυχισμένων δεν θα ήταν μια γελοία παραμόρφωση».

Ο Αλμπέρ Καμύ συνδέει το παράλογο με την υπερβολική λογική θυμίζοντας την ιστορία με τον «τρελό», που ψαρεύει σε μια μπανιέρα και ο οποίος ερωτώμενος από έναν ψυχίατρο «αν τσιμπάει τίποτα» του δίνει την αυστηρή απάντηση: «Όχι ανόητε, αφού ψαρεύω μέσα σε μια μπανιέρα».

Και τότε ποια είναι η ελπίδα; Να παραμένουν οι άνθρωποι «άγρυπνοι κοιμώμενοι», ή να πιστέψουν στις θρησκείες που τους υπόσχονται να τους απαλλάξουν από το «βάρος» της ζωής; Για την ελευθερία ο Καμύ δεν μπορεί παρά να έχει «την αντίληψη που έχουν οι φυλακισμένοι ή ο σύγχρονος πολίτης ενός κράτους». Η μόνη ελευθερία που γνωρίζει είναι η πνευματική ελευθερία και η ελευθερία της δράσης, αφού το «παράλογο» αποκλείει κάθε του ελπίδα για αιώνια ελευθερία. Όμως, ο Καμύ θεωρεί ότι αυτή η έλλειψη ελπίδας επαυξάνει την ετοιμότητα του ανθρώπου.

Και πού βρίσκεται η αρχή της απελευθέρωσης;

«Αρχικά, οι μυστικοί», παρατηρεί ο Καμύ, «βρίσκουν μια ελευθερία στο να δοθούν. Με το να βυθίζονται στον θεό τους, να συμμορφώνονται στους κανόνες του, ενδόμυχα, με το δικό τους τρόπο γίνονται ελεύθεροι. Σ' αυτή την εκούσια σκλαβιά ξαναβρίσκουν την τέλεια ανεξαρτησία». Τί συνιστά, όμως, αυτή η ελευθερία; «Μπορούμε να πούμε πως προπάντων αισθάνονται ελεύθεροι απέναντι στον εαυτό τους και λιγότερο ελεύθεροι από απελευθερωμένοι».

Και η επανάσταση;

«Στην κάθε στιγμή της αντιμετωπίζει τον κόσμο σαν πρόβλημα. Ακόμα ο κίνδυνος προσφέρει στον άνθρωπο την μοναδική ευκαιρία να την αισθανθεί, όπως η μεταφυσική επανάσταση ξεδιπλώνει την συνείδηση σ' όλο το μήκος της εμπειρίας».

Είναι όμως (η επανάσταση) το αναπόφευκτο αποτέλεσμα μιας ειλικρίνειας; Αναμφίβολα. Μιας ειλικρίνειας που ενίοτε βουβή θέτει τα όρια της «αποκάλυψης». «***Τὰ δ' ἄλλα σιγῶ. Βοῦς ἐπὶ γλώσσῃ μέγας βέβηκεν***...». («Τα υπόλοιπα δεν θα τα πω. Ένα μεγάλο βόδι πάτησε τη γλώσσα μου...». Κάπως έτσι κλείνει ο μονόλογος του Φύλακα, που εισάγει τον Αγαμέμνονα του Αισχύλου.

Κάθε άνθρωπος μπορεί να κάνει τα πάντα; Ναι, αλλά μπορεί

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΩΡΑ!!!

ΟΛΟΚΛΗΡΗ Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΟΜΩΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ...ΛΑΟΠΡΟΒΛΗΤΟ ΗΓΕΤΗ ΤΣΙΠΡΑ...

«Όποιος σε δυσφημεί,
θέλει να συκοφαντήσει εμάς, το Κόμμα
και την εργατική τάξη.
Όσοι είναι τόσο ανόητοι και τυφλοί
για να το καταλάβουν
Θα πέσουν θύματα του εχθρού.
Στέκεις στην κορυφή του Κόμματος μας».

Ποίημα γραμμένο προς τιμήν
του Βάλτερ Ούλμπριχτ
(γραμματέα του ανατολικογερμανικού
κομμουνιστικού κόμματος έως το 1971)

«Για πρώτη φορά στη Μεταπολίτευση εγκαθιδρύθηκε στην εξουσία το εθνικοπατριωτικό τόξο. Ουσιαστικά ιδρύθηκε σιωπηλά και ανέλαβε την εξουσία ένα νέο υπερ - κόμμα που διαπερνά οριζόντια ολόκληρο το πολιτικό φάσμα και εκδηλώθηκε ως κύριος εκφραστής του σοσιαλισμού, του εθνικισμού, του λαϊκισμού, του αντιδυτικισμού και του ευρωσκεπτικισμού. Η πολιτική του Αλέξη Τσίπρα δεν είναι ποτέ μονοσήμαντη. Σχεδόν όλες οι τοποθετήσεις του μοιάζουν με χρησμούς αφού τα ίδια λόγια επιδέχονται διαφορετικές ερμηνείες. Σταθερή στρατηγική του είναι να αφήνει όλα τα ενδεχόμενα ανοιχτά, να μην δεσμεύεται ποτέ σε μία πολιτική και να κάνει όσο γίνεται περισσότερους πολίτες (όπως επίσης τους βουλευτές, τους συνεργάτες, τους συνομιλητές ή ακόμα και τους αντιπάλους του) να πιστεύουν ότι σχεδόν συμφωνεί με τις απόψεις και τις ιδέες τους».

Παύλος Παπαδόπουλος, πρώην λογογράφος
του Τσίπρα, πάλαι ποτέ σύνδεσμός του με την
ξεδοντιασμένη πλέον γριά αλεπού του ΔΟΛ
τον Σ. Ψυχάρη.

Οι σκοτεινές δυνάμεις της αντίδρασης, ντόπιες και ξένες, τα τσιράκια τους και οι κάθε λογής λακέδες των εχθρών της πρώτης φορά αριστερής κυβέρνησης, όπως είναι γνωστό και αδιαμφισβήτητο, δεν έχουν πάψει να μηχανεύονται τρόπους για να ρίξουν τον λαοπρόβλητο ηγέτη, που σάρωσε την διαπλοκή και την οδήγησε στην σκουληκότρυπα της ιστορίας, που έβαλε τα δύο πόδια των δοσίλογων και των γερμανοτσολιάδων σ' ένα πα-

οποίος πριν πέντε χρόνια, όταν ήταν πρόεδρος της βουλής, του φώναζε από το έδρανο της βουλής: *«Προκόπη σε άκουσα το πρωί που βγήκες να γλείψεις τον Χατζηνικολάου, πήγες να του γλείψεις τον πούτσο. Άμα θες έλα να γλείψεις τον δικό μου που είναι πιο ωραίος»!*

Ακούς πιο ωραίος. Ακούς εκεί λόγια. Έτσι μιλούν μέσα στην βουλή; Αλλά ο Προκόπης αποκαταστάθηκε, ο Τσίπρας τον έκανε πρόεδρο της ... πως την είπαμε, ελληνικής δημοκρατίας. Και γαμώ τις εξελίξεις. Αλλά ας μην ξεφεύγουμε.

Για να το εξηγήσουμε αλλιώς, έστω και αν κατηγορηθούμε ότι πέφτουμε στο επίπεδο του Μεϊμαράκη. Κάθε άλλος στην θέση του μετά από τέτοια επιτυχία θα μετατρεπόταν σε κλαπαρχίδα (κυριολεκτικά αυτός που τ' αρχίδια του έχουν «κρεμάσει» συνήθως λόγω ηλικίας και χτυπάνε, δηλαδή αυτός που του μαράθηκαν τ' αρχίδια), δηλαδή σε οκνό, άχρηστο, ανίκανο. Όμως, ο μεγάλος ηγέτης Τσίπρας δεν καθησυχάζει, αλλά επαγρυπνεί ακούραστος στις επάλξεις μαζί με τον έτερο σταυροφόρο, τον απλό στρατιώτη Πάνο, με τον οποίο συνεχίζουν να φτιάχνουν το δικό τους λαό, ή τέλος πάντων κάτι τέτοιο.

Τα μηνύματα, βέβαια, από τον κομισάριο της κρατικής «υγείας» σύντροφο Πολλάκη εδώ και καιρό ήταν ξεκάθαρα: **Η διαπλοκή έχει φάει σκατά, αλλά θέλει την ρεβάνς**.

Μια ομιχλώδης συνωμοσία, των σκοτεινότερων κύκλων της αντεπανάστασης με ακόμα σκοτεινότερους πρωταγωνιστές και στόχους βρίσκεται σε εξέλιξη. Μπροστάρηδες βρίσκονται οι πληρωμένοι κονδυλοφόροι, τα βοθροκάναλα της διαπλοκής, αλλά και οποιοσδήποτε εχθρός του λαού προπαγανδίζει πως δήθεν ο λαοπρόβλητος ηγέτης μετατράπηκε σε συνεργάτη των δανειστών, ότι πουλήθηκε σ' αυτούς, ότι είναι και αυτός μνημονιακός, ότι έγινε Κυριάκος στην θέση του Κυριάκου, ότι γλείφει τις ξένες πολυεθνικές, ότι ξεπουλάει την χώρα στους επενδυτές, που του προξενεύει ο Μακρόν και ο Τζεντιλόνι.

Ναι, τα καθάρματα της διαπλοκής, δεν το βάζουν κάτω, κινούνται σαν τα φίδια που τους κόβεις το κεφάλι και σε τυλίγουν με την ουρά, σαν τις αράχνες, που υφαίνουν αιώνια τον ιστό τους για να παγιδεύσουν σ' αυτόν τα υποψήφια θύματά τους.

Και πριν τα πετεινάρια της διαπλοκής λαλήσουν τρις, η τρομερή συνωμοσία αποκαλύπτεται με τον Κωδικό: **Πίσσα στον Σαρωνικό**...

Η «συνωμοσία» της βύθισης της

«άγρυπνοι κοιμώμενοι», ή να πιστέψουν στις θρησκείες που τους υπόσχονται να τους απαλλάξουν από το «βάρος» της ζωής; Για την ελευθερία ο Καμύ δεν μπορεί παρά να έχει «την αντίληψη που έχουν οι φυλακισμένοι ή ο σύγχρονος πολίτης ενός κράτους». Η μόνη ελευθερία που γνωρίζει είναι η πνευματική ελευθερία και η ελευθερία της δράσης, αφού το «παράλογο» αποκλείει κάθε του ελπίδα για αιώνια ελευθερία. Όμως, ο Καμύ θεωρεί ότι αυτή η έλλειψη ελπίδας επαυξάνει την ετοιμότητα του ανθρώπου.

Και πού βρίσκεται η αρχή της απελευθέρωσης;

«Αρχικά, οι μυστικοί», παρατηρεί ο Καμύ, «βρίσκουν μια ελευθερία στο να δοθούν. Με το να βυθίζονται στον θεό τους, να συμμορφώνονται στους κανόνες του, ενδόμυχα, με το δικό τους τρόπο γίνονται ελεύθεροι. Σ' αυτή την εκούσια σκλαβιά ξαναβρίσκουν την τέλεια ανεξαρτησία». Τί συνιστά, όμως, αυτή η ελευθερία; «Μπορούμε να πούμε πως προπάντων αισθάνονται ελεύθεροι απέναντι στον εαυτό τους και λιγότερο ελεύθεροι από απελευθερωμένοι».

Και η επανάσταση;

«Στην κάθε στιγμή της αντιμετωπίζει τον κόσμο σαν πρόβλημα. Ακόμα ο κίνδυνος προσφέρει στον άνθρωπο την μοναδική ευκαιρία να την αισθανθεί, όπως η μεταφυσική επανάσταση ξεδιπλώνει την συνείδηση σ' όλο το μήκος της εμπειρίας».

Είναι όμως (η επανάσταση) το αναπόφευκτο αποτέλεσμα μιας ειλικρίνειας; Αναμφίβολα. Μιας ειλικρίνειας που ενίοτε βουβή θέτει τα όρια της «αποκάλυψης». «***Τὰ δ' ἄλλα σιγῶ. Βοῦς ἐπὶ γλώσσῃ μέγας βέβηκεν***...». («Τα υπόλοιπα δεν θα τα πω. Ένα μεγάλο βόδι πάτησε τη γλώσσα μου...». Κάπως έτσι κλείνει ο μονόλογος του Φύλακα, που εισάγει τον Αγαμέμνονα του Αισχύλου.

Κάθε άνθρωπος μπορεί να κάνει τα πάντα; Ναι, αλλά μπορεί και να μην κάνει τίποτα.

«Να γιατί είμαι με το μέρος των αγωνιστών. Η εποχή, το έχω πει, ανοίγεται σ' αυτούς»...

Ας εγκαταλείψουμε, λοιπόν, την έρημο κάθε κατακτημένου εδάφους και ας προχωρήσουμε χωρίς καμία εξάρτηση και νοσταλγία, επειδή «το μεγαλείο έχει αλλάξει χώρο. Βρίσκεται στην καταγγελία και στην χωρίς κέρδος θυσία. Εκεί ακόμα δεν υπάρχει καθόλου η προοπτική της ήττας»...

Οκτώβριος 2017

κομμουνιστικού κόμματος έως το 1971)

«Για πρώτη φορά στη Μεταπολίτευση εγκαθιδρύθηκε στην εξουσία το εθνικοπατριωτικό τόξο. Ουσιαστικά ιδρύθηκε σιωπηλά και ανέλαβε την εξουσία ένα νέο υπερ - κόμμα που διαπερνά οριζόντια ολόκληρο το πολιτικό φάσμα και εκδηλώθηκε ως κύριος εκφραστής του σοσιαλισμού, του εθνικισμού, του λαϊκισμού, του αντιδυτικισμού και του ευρωσκεπτικισμού. Η πολιτική του Αλέξη Τσίπρα δεν είναι ποτέ μονοσήμαντη. Σχεδόν όλες οι τοποθετήσεις του μοιάζουν με χρησμούς αφού τα ίδια λόγια επιδέχονται διαφορετικές ερμηνείες. Σταθερή στρατηγική του είναι να αφήνει όλα τα ενδεχόμενα ανοιχτά, να μην δεσμεύεται ποτέ σε μία πολιτική και να κάνει όσο γίνεται περισσότερους πολίτες (όπως επίσης τους βουλευτές, τους συνεργάτες, τους συνομιλητές ή ακόμα και τους αντιπάλους του) να πιστεύουν ότι σχεδόν συμφωνεί με τις απόψεις και τις ιδέες τους».

Παύλος Παπαδόπουλος, πρώην λογογράφος του Τσίπρα, πάλαι ποτέ σύνδεσμός του με την ξεδοντιασμένη πλέον γριά αλεπού του ΔΟΛ τον Σ. Ψυχάρη.

Οι σκοτεινές δυνάμεις της αντίδρασης, ντόπιες και ξένες, τα τσιράκια τους και οι κάθε λογής λακέδες των εχθρών της πρώτης φορά αριστερής κυβέρνησης, όπως είναι γνωστό και αδιαμφισβήτητο, δεν έχουν πάψει να μηχανεύονται τρόπους για να ρίξουν τον λαοπρόβλητο ηγέτη, που σάρωσε την διαπλοκή και την οδήγησε στην σκουληκότρυπα της ιστορίας, που έβαλε τα δύο πόδια των δοσίλογων και των γερμανοτσολιάδων σ' ένα παπούτσι, έπιασε από τα κρεμαντζόλια τις ξένες δυνάμεις, υποχρέωσε να γονατίσουν μπροστά του η Μέρκελ, ο Σόιμπλε και το ΔΝΤ, έσκισε τα μνημόνια με το μικρό του δακτυλάκι, όπως άλλωστε ...υποσχέθηκε και μετά τους έβαλε να τα φάνε...

Και πόσα ακόμη, που είναι πλέον βαρετό, αλλά ιδίως βλάσφημο να τα αναφέρουμε, λες και υπάρχει, έστω και στο ελάχιστο, τέτοια ανάγκη...

Αλλά οι προκλήσεις μάς αναγκάζουν.

Μήπως δεν πρόκειται για αυτόν τον ίδιο μεγάλο ηγέτη του «ΟΧΙ», αυτόν τον νέο εθνάρχη

«κρεμάσει» συνήθως λόγω ηλικίας και χτυπάνε, δηλαδή αυτός που του μαράθηκαν τ' αρχίδια), δηλαδή σε οκνό, άχρηστο, ανίκανο. Όμως, ο μεγάλος ηγέτης Τσίπρας δεν καθησυχάζει, αλλά επαγρυπνεί ακούραστος στις επάλξεις μαζί με τον έτερο σταυροφόρο, τον απλό στρατιώτη Πάνο, με τον οποίο συνεχίζουν να φτιάχνουν το δικό τους λαό, ή τέλος πάντων κάτι τέτοιο.

Τα μηνύματα, βέβαια, από τον κομισάριο της κρατικής «υγείας» σύντροφο Πολλάκη εδώ και καιρό ήταν ξεκάθαρα: **Η διαπλοκή έχει φάει σκατά, αλλά θέλει την ρεβάνς**.

Μια ομιχλώδης συνωμοσία, των σκοτεινότερων κύκλων της αντεπανάστασης με ακόμα σκοτεινότερους πρωταγωνιστές και στόχους βρίσκεται σε εξέλιξη. Μπροστάρηδες βρίσκονται οι πληρωμένοι κονδυλοφόροι, τα βοθροκάναλα της διαπλοκής, αλλά και οποιοσδήποτε εχθρός του λαού προπαγανδίζει πως δήθεν ο λαοπρόβλητος ηγέτης μετατράπηκε σε συνεργάτη των δανειστών, ότι πουλήθηκε σ' αυτούς, ότι είναι και αυτός μνημονιακός, ότι έγινε Κυριάκος στην θέση του Κυριάκου, ότι γλείφει τις ξένες πολυεθνικές, ότι ξεπουλάει την χώρα στους επενδυτές, που του προξενεύει ο Μακρόν και ο Τζεντιλόνι.

Ναι, τα καθάρματα της διαπλοκής, δεν το βάζουν κάτω, κινούνται σαν τα φίδια που τους κόβεις το κεφάλι και σε τυλίγουν με την ουρά, σαν τις αράχνες, που υφαίνουν αιώνια τον ιστό τους για να παγιδεύσουν σ' αυτόν τα υποψήφια θύματά τους.

Και πριν τα πετεινάρια της διαπλοκής λαλήσουν τρις, η τρομερή συνωμοσία αποκαλύπτεται με τον Κωδικό: **Πίσσα στον Σαρωνικό**...

Η «συνωμοσία» της βύθισης της «Αγίας Ζώνης» και οι πρώτες υποψίες...

Ο λαοπρόβλητος κομμουνιστής ηγέτης Τσίπρας μέσα στο καλοκαίρι, όπως έγκαιρα έχουμε επισημάνει, επαγρυπνούσε, αλλά και ενεργούσε. Πρόκειται, δηλαδή, για μια ενεργητική επαγρύπνηση, γνωστή για την αποτελεσματικότητά της στην «ένδοξη» ιστορία του κομμουνιστικού κινήματος.

Έτσι εκμεταλλευόμενος την παρουσία του στο

συνέχεια στη σελ. 4

«Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΠΟΥ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΣΑΝ ΓΚΕΤΤΟ» ΚΑΙ ΤΟ «ΑΒΑΤΟ» ΤΩΝ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ...

«Το γκέττο αποτελεί μια μηχανή πολιτισμικής καύσης, που πετυχαίνει τη σύντηξη των διακρίσεων ανάμεσα στα μέλη της περιχαρακωμένης ομάδας και ανεφοδιάζει τη συλλογική υπερηφάνεια ακόμη και αν κατοχυρώνει το στιγματισμό, που περιίπτεται πάνω της».

Loic Wacquant (Απόβλητοι των Πόλεων)

«Οι αμαρτωλοί θα πάνε στο άσυλο, με τσεκούρια και με φωτιά θα σπάσουν και θα κάψουν τις πύλες του· και θα πάρουν τους δίκαιους και θα τους κάψουν στο κέντρο της πόλης»

Σαβοναρόλα, Κήρυγμα του 1491

Η προέλευση του όρου «γκέττο» αναζητήθηκε εκτός των άλλων στην ονομασία μιας περιοχής στη συνοικία Cannaregio της Βενετίας, όπου κατά τον 16ο αιώνα, οι Βενετοί υποχρέωσαν τους Εβραίους να διαμείνουν. Μια περιοχή περιτοιχισμένη με πύλες τις οποίες, όταν νύχτωνε, έκλειναν οι φύλακες, που έλεγχαν την είσοδο και την έξοδο, για να μην κυκλοφορούν οι Εβραίοι ανάμεσα στους Βενετούς.

Σύμφωνα, πάντως, με τον καθηγητή κοινωνιολογίας Loic Wacquant ο όρος δηλώνει επίσης *«ένα οριοθετημένο αστικό τμήμα, στο οποίο ισχύουν θεσμοί και ένα σύνολο αντιλήψεων και προτύπων, που αφορούν διαφορετικά τμήματα του πληθυσμού».*

Σε μια ενδιαφέρουσα διάλεξή του στην Σχολή Αρχιτεκτονικής του Yale στις 27 Μαρτίου 2009, ο Loic Wacquant μεταξύ άλλων τόνισε ότι *«εδώ και τριάντα χρόνια, πολιτικοί και δημοσιογράφοι έχουν ανακοινώσει ότι το ''γκέττο'' έχει φτάσει στη Γαλλία κι έχουν καταγγείλει, με τρομαχτικούς όρους, την υποτιθέμενη «αμερικανοποίηση» της πόλης. Στην πραγματικότητα, όμως οι κάτοικοι των banlieues παραμένουν βαθιά διχασμένοι ως προς την τάξη, την εθνικότητα, την εθνότητα (μέσα στην εθνικότητα), την ηλικία, και τη γενιά».*

Τα σύγχρονα γκέττο της Ευρώπης στα παρισινά προάστια, στην Λυών, το Λονδίνο, το Μιλάνο, την Αμβέρσα, το Άμστερνταμ, τις Βρυξέλλες ή το Μπρίξτον δεν αποτελούνται από παράγκες. Εδώ το αστικό τοπίο σημαδεύουν τεράστια γκρίζα κτίρια δομημένα με κανονιστικό και ομοιογενή τρόπο. Εδώ δεν χρειάζονται τείχη και φύλακες για να ελέγχουν τις «ανθρώπινες αποθήκες», δεν χρειάζονται φρουροί για να εξασφαλίζουν την αποφυγή της εξόδου, την απόδραση που θα προκαλέσει την τυχόν «μολυσματική» επαφή με τους «υγιείς».

Στις ΗΠΑ τα μεγαλύτερα γκέττο βρίσκονται στο Chicago, το Bronze Ville, το Detroit, το Los Angeles, τη Philadelphia κι άλλες περιοχές, όπου πλέον «αποστέλλονται» οι φτωχοί. Δεν πρόκειται, πλέον, για περιοχές όπου εγκαθίστανται μετανάστες, όπως στο πρώτο μισό του 20ου αιώνα, αλλά αποτελούν «κατεστραμμένες» γειτονιές, λόγω της αστικής αντικατάστασης του πληθυσμού και της αποβιομηχάνισης...

Favelas στη Βραζιλία, poblaciones στη Χιλή και την Αϊτή, οι villas miserias στην Αργεντινή, τα ranchos στην Βενεζουέλα, οι φτωχογειτονιές στο Σαλβαδόρ και τη Γουατεμάλα.

Σε πολλές περιπτώσεις οι φαβέλες αναπτύχθηκαν γεωγραφικά σε καταληφθείσες εκτάσεις χαμηλής αξίας και στους γύρω λόφους, όπως στην περίπτωση του Ρίο, που όμως δεν είναι η

εμφανές πολύ νωρίτερα στα αστικά κέντρα της Βόρειας Αμερικής, καθώς οι περισσότερες μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις, που χαρακτηρίζονταν από την εκτεταμένη βιομηχανική υποδομή, γνώρισαν μεγάλες καταστροφές από τους βομβαρδισμούς στη διάρκεια των δύο Παγκοσμίων Πολέμων. Χτίστηκαν νέα κτίρια, ουσιαστικά οι

Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

αν κατοχυρώνει το στιγματισμό, που περίπτεται πάνω της».

Loic Wacquant (Απόβλητοι των Πόλεων)

«Οι αμαρτωλοί θα πάνε στο άσυλο, με τσεκούρια και με φωτιά θα σπάσουν και θα κάψουν τις πύλες του· και θα πάρουν τους δίκαιους και θα τους κάψουν στο κέντρο της πόλης»

Σαβοναρόλα, Κήρυγμα του 1491

Η προέλευση του όρου «γκέττο» αναζητήθηκε εκτός των άλλων στην ονομασία μιας περιοχής στη συνοικία Cannaregio της Βενετίας, όπου κατά τον 16ο αιώνα, οι Βενετοί υποχρέωσαν τους Εβραίους να διαμείνουν. Μια περιοχή περιτοιχισμένη με πύλες τις οποίες, όταν νύχτωνε, έκλειναν οι φύλακες, που έλεγχαν την είσοδο και την έξοδο, για να μην κυκλοφορούν οι Εβραίοι ανάμεσα στους Βενετούς.

Σύμφωνα, πάντως, με τον καθηγητή κοινωνιολογίας Loic Wacquant ο όρος δηλώνει επίσης *«ένα οριοθετημένο αστικό τμήμα, στο οποίο ισχύουν θεσμοί και ένα σύνολο αντιλήψεων και προτύπων, που αφορούν διαφορετικά τμήματα του πληθυσμού».*

Σε μια ενδιαφέρουσα διάλεξή του στην Σχολή Αρχιτεκτονικής του Yale στις 27 Μαρτίου 2009, ο Loic Wacquant μεταξύ *ποίηση» της πόλης. Στην πραγματικότητα, όμως οι κάτοικοι των banlieues παραμένουν βαθιά διχασμένοι ως προς την τάξη, την εθνικότητα, την εθνότητα (μέσα στην εθνικότητα), την ηλικία, και τη γενιά».*

Τα σύγχρονα γκέττο της Ευρώπης στα παρισινά προάστια, στην Λυών, το Λονδίνο, το Μιλάνο, την Αμβέρσα, το Άμστερνταμ, τις Βρυξέλλες ή το Μπρίξτον δεν αποτελούνται από παράγκες. Εδώ το αστικό τοπίο σημαδεύουν τεράστια γκρίζα κτίρια δομημένα με κανονιστικό και ομοιογενή τρόπο. Εδώ δεν χρειάζονται τείχη και φύλακες για να ελέγχουν τις «ανθρώπινες αποθήκες», δεν χρειάζονται φρουροί για να εξασφαλίζουν την αποφυγή της εξόδου, την απόδραση που θα προκαλέσει την τυχόν «μολυσματική» επαφή με τους «υγιείς».

Στις ΗΠΑ τα μεγαλύτερα γκέττο βρίσκονται στο Chicago, το Bronze Ville, το Detroit, το Los Angeles, τη Philadelphia κι άλλες περιοχές, όπου πλέον «αποστέλλονται» οι φτωχοί. Δεν πρόκειται, πλέον, για περιοχές όπου εγκαθίστανται μετανάστες, όπως στο πρώτο μισό του 20ου αιώνα, αλλά αποτελούν «κατεστραμμένες» γειτονιές, λόγω της αστικής αντικατάστασης του πληθυσμού και της αποβιομηχάνισης...

Favelas στη Βραζιλία, poblaciones στη Χιλή και την Αϊτή, οι villas miserias στην

Αργεντινή, τα ranchos στην Βενεζουέλα, οι φτωχογειτονιές στο Σαλβαδόρ και τη Γουατεμάλα.

Σε πολλές περιπτώσεις οι φαβέλες αναπτύχθηκαν γεωγραφικά σε καταληφθείσες εκτάσεις χαμηλής αξίας και στους γύρω λόφους, όπως στην περίπτωση του Ρίο, που όμως δεν είναι η μόνη πόλη που διακρίθηκε με αυτού του τύπου την «τακτοποίηση» καταληψιών, αλλά σίγουρα ήταν από τις πρώτες. Σε αντίθεση με την Βραζιλία, στην Αργεντινή, οι villas miserias, όπως ονομάστηκαν οι φτωχογειτονιές στο Μπουένος Άιρες, αποτελούνταν από παλιά φτωχικά σπίτια και στέγαζαν κυρίως λευκούς, όπου εγκαταστάθηκαν σταδιακά μετανάστες, οι οποίοι ήταν στο μεγαλύτερο ποσοστό Εβραίοι, Ισπανοί και Ιταλοί.

Πληθυσμοί διαχωρίζονται και απομονώνονται, κοινωνικές ομάδες κατευθύνονται σε διαφορετικά ή στα ίδια σημεία του αστικού

εμφανές πολύ νωρίτερα στα αστικά κέντρα της Βόρειας Αμερικής, καθώς οι περισσότερες μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις, που χαρακτηρίζονταν από την εκτεταμένη βιομηχανική υποδομή, γνώρισαν μεγάλες καταστροφές από τους βομβαρδισμούς στη διάρκεια των δύο Παγκοσμίων Πολέμων. Χτίστηκαν νέα κτίρια, ουσιαστικά οι πόλεις ξαναφτιάχτηκαν σχεδόν και χρειάστηκαν άλλα 30 χρόνια για να φανούν εκ νέου τα σημάδια απαξίωσης. Στον ελλαδικό χώρο το αστικό τοπίο μεταβάλλεται σε σημαντικό βαθμό με την εγκατάσταση 1,5 εκατομμυρίων προσφύγων από την Μικρά Ασία, μέχρι το 1922.

Ο μεγάλος αρχιτέκτονας σε κάθε περίπτωση παραμένει το κράτος, αριστερό ή δεξιό, δεν έχει σημασία. Η κατανομή των ανθρώπινων ομάδων σε πλείστες περιπτώσεις γίνεται άτακτα, φαίνεται να ξεφεύγει(;) κάθε πρόβλεψης, κάθε κρατικής πρόνοιας και σχεδιασμού.

Τα «ηφαίστεια», όμως, ενίοτε εκρήγνυνται και η λάβα ξεχύνεται έτοιμη να κάνει στάχτη τουλάχιστον τον κοντινό περίγυρο.

νύχτωνε, έκλειναν οι φύλακες, που έλεγχαν την είσοδο και την έξοδο, για να μην κυκλοφορούν οι Εβραίοι ανάμεσα στους Βενετούς.

Σύμφωνα, πάντως, με τον καθηγητή κοινωνιολογίας Loic Wacquant ο όρος δηλώνει επίσης *«ένα οριοθετημένο αστικό τμήμα, στο οποίο ισχύουν θεσμοί και ένα σύνολο αντιλήψεων και προτύπων, που αφορούν διαφορετικά τμήματα του πληθυσμού»*.

Σε μια ενδιαφέρουσα διάλεξή του στην Σχολή Αρχιτεκτονικής του Yale στις 27 Μαρτίου 2009, ο Loic Wacquant μεταξύ «υγιείς».

Στις ΗΠΑ τα μεγαλύτερα γκέττο βρίσκονται στο Chicago, το Bronze Ville, το Detroit, το Los Angeles, τη Philadelphia κι άλλες περιοχές, όπου πλέον «αποστέλλονται» οι φτωχοί. Δεν πρόκειται, πλέον, για περιοχές όπου εγκαθίστανται μετανάστες, όπως στο πρώτο μισό του 20ου αιώνα, αλλά αποτελούν «κατεστραμμένες» γειτονιές, λόγω της αστικής αντικατάστασης του πληθυσμού και της αποβιομηχάνισης...

Favelas στη Βραζιλία, poblaciones στη Χιλή και την Αϊτή, οι villas miserias στην Αργεντινή, τα ranchos στην Βενεζουέλα, οι φτωχογειτονιές στο Σαλβαδόρ και τη Γουατεμάλα.

Σε πολλές περιπτώσεις οι φαβέλες αναπτύχθηκαν γεωγραφικά σε καταληφθείσες εκτάσεις χαμηλής αξίας και στους γύρω λόφους, όπως στην περίπτωση του Ρίο, που όμως δεν είναι η μόνη πόλη που διακρίθηκε με αυτού του τύπου την «τακτοποίηση» καταληψιών, αλλά σίγουρα ήταν από τις πρώτες. Σε αντίθεση με την Βραζιλία, στην Αργεντινή, οι villas miserias, όπως ονομάστηκαν οι φτωχογειτονιές στο Μπουένος Άιρες, αποτελούνταν από παλιά φτωχικά σπίτια και στέγαζαν κυρίως λευκούς, όπου εγκαταστάθηκαν σταδιακά μετανάστες, οι οποίοι ήταν στο μεγαλύτερο ποσοστό Εβραίοι, Ισπανοί και Ιταλοί.

Πληθυσμοί διαχωρίζονται και απομονώνονται, κοινωνικές ομάδες κατευθύνονται σε διαφορετικά ή στα ίδια σημεία του αστικού ιστού, ελεγχόμενες ή «ανεξέλεγκτες» ροές προσφύγων σπρώχνονται σε συγκεκριμένα σημεία της μητρόπολης, είτε στο κέντρο είτε περιφερειακά σε υποβαθμισμένες περιοχές, που έχουν εγκαταλειφθεί πρόσφατα ή σε βάθος δεκαετιών.

Το «πρόβλημα», λόγου χάρη, της εγκατάλειψης και γκεττοποίησης των ιστορικών κέντρων έγινε εμφανές πολύ νωρίτερα στα αστικά κέντρα της Βόρειας Αμερικής, καθώς οι περισσότερες μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις, που χαρακτηρίζονταν από την εκτεταμένη βιομηχανική υποδομή, γνώρισαν μεγάλες καταστροφές από τους βομβαρδισμούς στη διάρκεια των δύο Παγκοσμίων Πολέμων. Χτίστηκαν νέα κτίρια, ουσιαστικά οι πόλεις ξαναφτιάχτηκαν σχεδόν και χρειάστηκαν άλλα 30 χρόνια για να φανούν εκ νέου τα σημάδια απαξίωσης. Στον ελλαδικό χώρο το αστικό τοπίο μεταβάλλεται σε σημαντικό βαθμό με την εγκατάσταση 1,5 εκατομμυρίων προσφύγων από την Μικρά Ασία, μέχρι το 1922.

Ο μεγάλος αρχιτέκτονας σε κάθε περίπτωση παραμένει το κράτος, αριστερό ή δεξιό, δεν έχει σημασία. Η κατανομή των ανθρώπινων ομάδων σε πλείστες περιπτώσεις γίνεται άτακτα, φαίνεται να ξεφεύγει(;) κάθε πρόβλεψης, κάθε κρατικής πρόνοιας και σχεδιασμού.

Τα «ηφαίστεια», όμως, ενίοτε εκρήγνυνται και η λάβα ξεχύνεται έτοιμη να κάνει στάχτη τουλάχιστον τον κοντινό περίγυρο.

Τότε είναι που η υποκρισία των ειδικών της εξουσίας πραγματικά ξεχειλίζει. Τότε είναι, που ιδίως η, πολύξερη σε τέτοια ζητήματα, αριστερά εμφανίζεται ως η μόνη εφοδιασμένη με την αδιαμφισβήτητη εκείνη κοινωνική ευαισθησία, έτοιμη να δώσει λύσεις και να προστατέψει τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μόνο που γκεττοποίηση και ενσωμάτωση, σε, ορισμένες φορές, «καυτές» πε-

συνέχεια στη σελ. 5

συνέχεια από τη σελ. 2

συνέδριο του ***Economist***, μια ακόμη φιδοφωλιά των καπιταλιστών, γονυπετής τους παρακαλούσε να κάνουν επενδύσεις «***τώρα και όχι στο μέλλον***», βεβαιώνοντας ότι «*τώρα η Ελλάδα δεν θα βγει στις αγορές προστατευμένα και για επικοινωνιακούς λόγους. Θα βγει με το σπαθί της και με όρους βιώσιμης προοπτικής*».

Όχι παίζουμε. Ή μήπως νομίζετε ότι οι κομμουνιστές δεν σκαμπάζουν από «αγορές». Στα δάκτυλα τις «παίζουν»...

Αυτό, όμως, ήταν μόνο η αρχή, καθώς η ενέργειά του παρέμενε αστείρευτη. Άρχισε τις επισκέψεις και τις φωτογραφίσεις σε κάθε πιθανή και απίθανη, μικρή ή μεγαλύτερη επιχείρηση είχε βολικότερη πρόσβαση.

Πήγε στις 29 Αυγούστου στην «Παπαστράτος ΑΒΕΣ» και χαρακτήρισε «ψήφο εμπιστοσύνης» στην ελληνική οικονομία και στους Έλληνες εργαζόμενους την επένδυση 300.000.000 ευρώ της βιομηχανίας και τη δημιουργία 300 νέων θέσεων εργασίας. Ξέχασε να πει μόνο πόσοι θα πεθάνουν από καρκίνο του πνεύμονος από την ...καταπληκτική αυτή επένδυση.

Στις 31 Αυγούστου επισκέφθηκε το Impact hub Athens, τμήμα ενός Παγκόσμιου Δικτύου με μέλη σε 120 πόλεις, σκοπός του οποίου είναι να προσφέρει στήριξη (υποδομές, συμβουλευτική, κ.λπ.) σε εγχειρήματα Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ) και φωτογραφήθηκε με νέους, που δεν σταματούσαν να χαμογελούν με αισιοδοξία, νέους με μούσια και τατουάζ, νέους χωρίς μούσια και τατουάζ, νέους γενικά χαρούμενους, που έδειχναν, γενικά, ιδιαίτερα ευτυχισμένοι.

Μέσα ακριβώς σ' αυτό το κλίμα αισιοδοξίας και ευτυχίας ο λαοπρόβλητος ηγέτης έβγαλε ένα μικρό λόγο αντάξιο της φήμης του: «*Στην Ελλάδα της κρίσης μπορούν να δημιουργηθούν πολύ σημαντικές ευκαιρίες ιδίως για νέους ανθρώπους που έχουν φαντασία, έμπνευση, δημιουργικότητα, να στήσουν τη δική τους επιχείρηση που θα έχει στόχο να προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο και ταυτόχρονα να δοθεί η δυνατότητα να ζήσουν από αυτή την επιχειρηματική δραστηριότητα και να μείνουν στη χώρα*».

Και τί δεν έταξε. Εκατομμύρια από εδώ εκατομμύρια από εκεί, εκατομμύρια από τα Ταμεία του ΕΣΠΑ, ένταξη στα προγράμματα του ΟΑΕΔ, 100 κέντρα πληροφόρησης και στήριξης των κοινωνικών και συνεταιριστικών προ- με την ενέργεια, με το διαδίκτυο και τις τηλεπικοινωνίες, με την αεροναυπηγική, με τις κατασκευές, με τον καθαρισμό και την διανομή ύδατος, με τους σιδηρόδρομους κ.α.

Μεταξύ τους διακρίνονται ο πρόεδρος της γνωστής πετρελαϊκής εταιρείας **TOTAL** και ο πρόεδρος της **Suez Environnement**, που εξειδικεύεται παγκόσμια στους κλάδους της ενέργειας, της διαχείρισης αποβλήτων, αλλά και της εκμετάλλευσης υδάτινων πόρων. Η Suez, που γλυκοκοιτάζει εδώ και καιρό τον ελλαδικό χώρο (μέτοχος με περίπου 5% ήδη από το 2009 της ΕΥΑΘ) είναι μια από τις παλαιότερες πολυεθνικές εταιρείες παγκόσμια και έχει απασχολήσει κατά καιρούς την επικαιρότητα για υποθέσεις «διαφθοράς» και χρηματισμού πολιτικών παραγόντων. Η Suez το 2005 ενεπλάκη σε σκάνδαλο υποκλοπής δεδομένων της βελγικής θυγατρικής της Electrabel (τότε η Suez συμμετείχε με 50,1%), καθώς επιδίωκε την αποτροπή επιθετικής εξαγοράς της εταιρείας. Όσο για τα εξοπλιστικά θέματα είναι προφανές ότι η απουσία εκπροσώπων της γαλλικής αμυντικής βιομηχανίας σημαίνει ότι η σχετική συζήτηση έγινε απευθείας ανάμεσα σε Μακρόν και Τσίπρα.

Ο Τσίπρας, λοιπόν, ήταν σαφής: «***Η Ελλάδα είναι μια ευκαιρία, μια πραγματική ευκαιρία***», ή με άλλα λόγια «θα πιείτε, θα φάτε και θα λεηλατήσετε με το παραπάνω», ας είναι καλά η «κρίση»...

Ακριβώς αυτή την στιγμή που ο Τσίπρας εμφανίζεται δίχως άλλο σαν Θάτσερ με παντελόνια, διατυμπανίζει την εντατικοποίηση των "μεταρρυθμίσεων" για να ευλογηθεί και με την τρίτη "αξιολόγηση", οι συνωμότες αρχίζουν τα «κτυπήματα» κάτω από την ζώνη...

Οι χρυσοθήρες της Ελντοράντο απειλούν ή μάλλον εκβιάζουν με τελεσίγραφο, πως είτε η εταιρεία τους θα αδειοδοτηθεί σε μία εβδομάδα είτε θα αποχωρήσει από την Ελλάδα. Και να σου ο Καρανίκας να τους προτρέπει, να πάνε στα τσακίδια, να σου και ο Κυριάκος, που καιροφυλακτεί για κάτι τέτοια με τον Άδωνι, να χαίρονται πάνω στην αναμπουμπούλα...

Και εδώ πάνω, σκάει το «ατύχημα» με την βύθιση του πλοίου «Αγία Ζώνη» και η συνωμοσία κορυφώνεται δίχως άλλο...

Τυχαίο;;; Μασάει η συριζαίικη κατσίκα ταραμά;;;

Η πετρελαιοκηλίδα είναι οφθαλμαπάτη...

Την ίδια στιγμή ο υπουργός Υγείας, Ανδρέας Ξανθός, εμφανίζεται κατηγορηματικά αντίθετος στην προτροπή του Κουρουμπλή, όποιος θέλει να κολυμπά και να ψαρεύει, δηλώνοντας ότι δεν πρέπει ούτε να κολυμπάει ο κόσμος, ούτε να ψαρεύει στις περιοχές που υπάρχει μαζούτ. Και όχι μόνο αυτό, αλλά ανακοινώνει ότι «*είμαστε σε επικοινωνία με τις υπηρεσίες δημόσιας υγείας και εντός της ημέρας θα βγει οδηγία σε σχέση με τους κινδύνους της ρύπανσης για τους πολίτες*», συμπληρώνοντας ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος η ρύπανση να περάσει αργότερα στη διατροφική αλυσίδα και ως εκ τούτου θα πρέπει να εντοπιστεί ο βαθμός επηρεασμού της περιβαλλοντικής μόλυνσης.

Όσο για τον Τσιρώνη, τον οικολόγο υπουργό του Συριζα, «*Την ευθύνη την έχει μια κοινωνία ολόκληρη και μια παγκόσμια οικονομία εξαρτημένη από το πετρέλαιο και ένα σκληρό λόμπι διεθνές που δεν επιτρέπει να έχουμε επενδύσεις τέτοιες που να προστατεύουμε τις ακτές μας*». Φτου σου άτιμη κοινωνία, πουλημένη στους πετρελαιάδες, που τώρα θέλεις και τα ρέστα από το καθεστώς Τσίπρα για την περιβαλλοντική καταστροφή.

Και βέβαια δεν μπορούμε να ξεχάσουμε και το παλικάρι των ΑΝΕΛ, τον Θανάση τον Παπαχριστόπουλο το παλιό φιλαράκι του Μάκη του Τριανταφυλόπουλου, ο οποίος του είχε παραχωρήσει μόνιμο στασίδι στις ελεεινές εκπομπές του και νυν εθνοπατέρα, που «ανακοίνωσε» στη Βουλή ότι έκανε μπάνιο στη Βούλα, δηλαδή σε μια από τις παραλίες όπου το κολύμπι απαγορεύτηκε μετά τη ρύπανση από την πετρελαιοκηλίδα.

«*Εγώ σήμερα, επειδή έχω ένα πρόβλημα με το πόδι μου, έκοψα τον τετρακέφαλο, πρέπει να κάνω φυσικοθεραπεία και να κάνω μπάνιο. Πήγα στη Βούλα. Σας πληροφορώ ότι δεν βρήκα καμία κηλίδα. Σας το λέω ευθέως. Ήμουν στη Βούλα κι έκανα μπάνιο και το κάνω για το πόδι μου, δεν έχω καμμία τρέλα να κάνω μπάνιο*».

Για το ποδαράκι του βούτηξε στην θεραπευτική πίσσα ο καημένος και έχασε το φως του και νόμιζε ότι βρίσκεται στην γαλάζια λίμνη...

Το κερασάκι στην επικοινωνιακή τούρτα το βάζει μέχρις στιγμής πάντα ο αναπληρωτής υπουργός Περιβάλλοντος Σωκράτης Φάμελλος, ο οποίος μιλώντας στη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής ισχυρίστηκε ότι «*Όσον αφορά στην εκτίμηση του μεγέθους της περιβαλλοντικής ζημιάς απολογ-*

Αυτό, όμως, ήταν μόνο η αρχή, καθώς η ενέργειά του παρέμενε αστείρευτη. Άρχισε τις επισκέψεις και τις φωτογραφίσεις σε κάθε πιθανή και απίθανη, μικρή ή μεγαλύτερη επιχείρηση είχε βολικότερη πρόσβαση.

Πήγε στις 29 Αυγούστου στην «Παπαστράτος ΑΒΕΣ» και χαρακτήρισε «ψήφο εμπιστοσύνης» στην ελληνική οικονομία και στους Έλληνες εργαζόμενους την επένδυση 300.000.000 ευρώ της βιομηχανίας και τη δημιουργία 300 νέων θέσεων εργασίας. Ξέχασε να πει μόνο πόσοι θα πεθάνουν από καρκίνο του πνεύμονος από την …καταπληκτική αυτή επένδυση.

Στις 31 Αυγούστου επισκέφθηκε το Impact hub Athens, τμήμα ενός Παγκόσμιου Δικτύου με μέλη σε 120 πόλεις, σκοπός του οποίου είναι να προσφέρει στήριξη (υποδομές, συμβουλευτική, κ.λπ.) σε εγχειρήματα Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ) και φωτογραφήθηκε με νέους, που δεν σταματούσαν να χαμογελούν με αισιοδοξία, νέους με μούσια και τατουάζ, νέους χωρίς μούσια και τατουάζ, νέους γενικά χαρούμενους, που έδειχναν, γενικά, ιδιαίτερα ευτυχισμένοι.

Μέσα ακριβώς σ' αυτό το κλίμα αισιοδοξίας και ευτυχίας ο λαοπρόβλητος ηγέτης έβγαλε ένα μικρό λόγο αντάξιο της φήμης του: «*Στην Ελλάδα της κρίσης μπορούν να δημιουργηθούν πολύ σημαντικές ευκαιρίες ιδίως για νέους ανθρώπους που έχουν φαντασία, έμπνευση, δημιουργικότητα, να στήσουν τη δική τους επιχείρηση που θα έχει στόχο να προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο και ταυτόχρονα να δοθεί η δυνατότητα να ζήσουν από αυτή την επιχειρηματική δραστηριότητα και να μείνουν στη χώρα*».

Και τί δεν έταξε. Εκατομμύρια από εδώ εκατομμύρια από εκεί, εκατομμύρια από τα Ταμεία του ΕΣΠΑ, ένταξη στα προγράμματα του ΟΑΕΔ, 100 κέντρα πληροφόρησης και στήριξης των κοινωνικών και συνεταιριστικών προγραμμάτων, αλλά και την κυβερνητική στήριξη στην πρώτη έκθεση τέτοιων εγχειρημάτων που θα πραγματοποιηθεί τον Νοέμβριο.

Στις 4 Αυγούστου φωτογραφίζεται φορώντας λευκή ρόμπα (λες και είχε δραπετεύσει από ψυχιατρείο…) στην Apivita χαζογελώντας αναίτια, όπως συνηθίζει, και λέγοντας τα γνωστά του αστεία με τα οποία μόνο ο ίδιος και ο, επί διετίαν κάτοικος Αιγάλεω, Τζανακόπουλος (και αυτός όχι πάντα) γελούν.

Εδώ, κατά την υποδοχή του από τον Ισπανό επικεφαλής της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων του Ομίλου PUIG, Manuel Puig, παρομοίασε την εταιρεία με το μέγεθος της ισπανικής ομάδας ποδοσφαίρου Μπαρτσελόνα: «*Ό,τι είναι η Μπαρτσελόνα στο ποδόσφαιρο, είναι η Apivita για τα προϊόντα της*», είπε δύο φορές, μάλιστα ανησυχώντας αν έπιασαν όλοι το νόημα της «καταπληκτικής» και …ξεκαρδιστικής ατάκας, που του είχε υποδείξει, γύρευε ποιο, σαΐνι της συριζαίικης προπαγάνδας.

παλαιότερες πολυεθνικές εταιρείες παγκόσμια και έχει απασχολήσει κατά καιρούς την επικαιρότητα για υποθέσεις «διαφθοράς» και χρηματισμού πολιτικών παραγόντων. Η Suez το 2005 ενεπλάκη σε σκάνδαλο υποκλοπής δεδομένων της βελγικής θυγατρικής της Electrabel (τότε η Suez συμμετείχε με 50,1%), καθώς επιδίωκε την αποτροπή επιθετικής εξαγοράς της εταιρείας. Όσο για τα εξοπλιστικά θέματα είναι προφανές ότι η απουσία εκπροσώπων της γαλλικής αμυντικής βιομηχανίας σημαίνει ότι η σχετική συζήτηση έγινε απευθείας ανάμεσα σε Μακρόν και Τσίπρα.

Ο Τσίπρας, λοιπόν, ήταν σαφής: «***Η Ελλάδα είναι μια ευκαιρία, μια πραγματική ευκαιρία***», ή με άλλα λόγια «θα πιείτε, θα φάτε και θα λεηλατήσετε με το παραπάνω», ας είναι καλά η «κρίση»…

Ακριβώς αυτή την στιγμή που ο Τσίπρας εμφανίζεται δίχως άλλο σαν Θάτσερ με παντελόνια, διατυμπανίζει την εντατικοποίηση των «μεταρρυθμίσεων» για να ευλογηθεί και με την τρίτη «αξιολόγηση», οι συνωμότες αρχίζουν τα «κτυπήματα» κάτω από την ζώνη…

Οι χρυσοθήρες της Ελντοράντο απειλούν ή μάλλον εκβιάζουν με τελεσίγραφο, πως είτε η εταιρεία τους θα αδειοδοτηθεί σε μία εβδομάδα είτε θα αποχωρήσει από την Ελλάδα. Και να σου ο Καρανίκας να τους προτρέπει, να πάνε στα τσακίδια, να σου και ο Κυριάκος, που καιροφυλακτεί για κάτι τέτοια με τον Άδωνι, να χαίρονται πάνω στην αναμπουμπούλα…

Και εδώ πάνω, σκάει το «ατύχημα» με την βύθιση του πλοίου «Αγία Ζώνη» και η συνωμοσία κορυφώνεται δίχως άλλο…

Τυχαίο;;; Μασάει η συριζαίικη κατσίκα ταραμά;;;

Η πετρελαιοκηλίδα είναι οφθαλμαπάτη…

Μέσα στην ημέρα θα αρχίσει η απάντληση των καυσίμων από το βυθισμένο δεξαμενόπλοιο «Αγία Ζώνη ΙΙ» στον Σαρωνικό, δήλωνε σε συνέντευξή του στον Real FM, ο υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής Παναγιώτης Κουρουμπλής, διαβεβαιώνοντας ότι από το δεξαμενόπλοιο, που θα έχει πλήρως στεγανοποιηθεί, δεν υπάρχει κίνδυνος περαιτέρω διαρροής. Λίγες ώρες αργότερα, η πετρελαιοκηλίδα φθάνει στη Γλυφάδα! Ο Κουρουμπλής, όμως, έχει πολλούς άσσους στο μανίκι του…

Απαντώντας σε ερώτηση της Σίας Κοσιώνη, στον Σκάι, για το αν ο κόσμος θα πρέπει το επόμενο διάστημα να μην κάνει μπάνιο ή να μην ψαρεύει στις περιοχές που μολύνθηκαν από την πετρελαιοκηλίδα απάντησε: «*Γιατί να μην κάνει μπάνιο ο κόσμος;*» προσθέτοντας: «*Άμα πάτε τώρα και δείτε στη Σαλαμίνα, δεν υπάρχει πρόβλημα*».

Λίγες ημέρες μετά και συγκεκριμένα στις 15 Σεπτεμβρίου, ο Κουρουμπλής μιλώντας και πάλι στον ραδιοσταθ-

αργότερα στη διατροφική αλυσίδα και ως εκ τούτου θα πρέπει να εντοπιστεί ο βαθμός επηρεασμού της περιβαλλοντικής μόλυνσης.

Όσο για τον Τσιρώνη, τον οικολόγο υπουργό του Συριζα, «*Την ευθύνη την έχει μια κοινωνία ολόκληρη και μια παγκόσμια οικονομία εξαρτημένη από το πετρέλαιο και ένα σκληρό λόμπι διεθνές που δεν επιτρέπει να έχουμε επενδύσεις τέτοιες που να προστατεύουμε τις ακτές μας*». Φτου σου άτιμη κοινωνία, πουλημένη στους πετρελαιάδες, που τώρα θέλεις και τα ρέστα από το καθεστώς Τσίπρα για την περιβαλλοντική καταστροφή.

Και βέβαια δεν μπορούμε να ξεχάσουμε και το παλικάρι των ΑΝΕΛ, τον Θανάση τον Παπαχριστόπουλο το παλιό φιλαράκι του Μάκη του Τριανταφυλόπουλου, ο οποίος του είχε παραχωρήσει μόνιμο στασίδι στις ελεεινές εκπομπές του και νυν εθνοπατέρα, που «ανακοίνωσε» στη Βουλή ότι έκανε μπάνιο στη Βούλα, δηλαδή σε μια από τις παραλίες όπου το κολύμπι απαγορεύτηκε μετά τη ρύπανση από την πετρελαιοκηλίδα.

«*Εγώ σήμερα, επειδή έχω ένα πρόβλημα με το πόδι μου, έκοψα τον τετρακέφαλο, πρέπει να κάνω φυσικοθεραπεία και να κάνω μπάνιο. Πήγα στη Βούλα. Σας πληροφορώ ότι δεν βρήκα καμία κηλίδα. Σας το λέω ευθέως. Ήμουν στη Βούλα κι έκανα μπάνιο και το κάνω για το πόδι μου, δεν έχω καμμία τρέλα να κάνω μπάνιο*».

Για το ποδαράκι του βούτηξε στην θεραπευτική πίσσα ο καημένος και έχασε το φως του και νόμιζε ότι βρίσκεται στην γαλάζια λίμνη…

Το κερασάκι στην επικοινωνιακή τούρτα το βάζει μέχρις στιγμής πάντα ο αναπληρωτής υπουργός Περιβάλλοντος Σωκράτης Φάμελλος, ο οποίος μιλώντας στη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής ισχυρίστηκε ότι «*Όσον αφορά στην εκτίμηση του μεγέθους της περιβαλλοντικής ζημιάς απολογιστικά, δεν πρέπει να γίνει τώρα. Θεωρώ ότι είναι λάθος και είναι μόνο επικοινωνιακό και πολιτικό να την ονομάζει κάποιος ως καταστροφή, ακόμα και για την οικονομική και αναπτυξιακή λειτουργία των περιοχών είναι λάθος*».

Εδώ πλέον βρίσκεται η ουσία της καθεστωτικής λογικής τους.

Εάν μπορούσαν θα απαγόρευαν συγκεκριμένες λέξεις δια ροπάλου, θα απαγόρευαν και τον σχολιασμό ακόμη σε οποιοδήποτε ζήτημα τους ενοχλούσε. Ο Φάμελος σ' αυτήν ακριβώς την κατεύθυνση κινείται.

Χωρίς να το ζητάει άμεσα, παρ' όλα αυτά, όμως προτρέπει να αποφεύγονται τέτοιοι χαρακτηρισμοί, όπως καταστροφή του περιβάλλοντος, γιατί επικοινωνιακά βλάπτουν. Ποιον; Το συριζαίικο κράτος, το οποίο πρώτα απ' όλους ευθύνεται, επειδή όσο και αν κοπιάζουν οι προπαγανδιστές του δεν μπορεί να σβηστεί το γεγονός ότι επί των ημερών του δόθηκε η άδεια του αξιόπλοου στο συγκεκριμένο σαπιοκάραβο, που διακινούσε συστη-

νέους, που δεν σταματούσαν να χαμογελούν με αισιοδοξία, νέους με μούσια και τατουάζ, νέους χωρίς μούσια και τατουάζ, νέους γενικά χαρούμενους, που έδειχναν, γενικά, ιδιαίτερα ευτυχισμένοι.

Μέσα ακριβώς σ' αυτό το κλίμα αισιοδοξίας και ευτυχίας ο λαοπρόβλητος ηγέτης έβγαλε ένα μικρό λόγο αντάξιο της φήμης του: «*Στην Ελλάδα της κρίσης μπορούν να δημιουργηθούν πολύ σημαντικές ευκαιρίες ιδίως για νέους ανθρώπους που έχουν φαντασία, έμπνευση, δημιουργικότητα, να στήσουν τη δική τους επιχείρηση που θα έχει στόχο να προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο και ταυτόχρονα να δοθεί η δυνατότητα να ζήσουν από αυτή την επιχειρηματική δραστηριότητα και να μείνουν στη χώρα*».

Και τί δεν έταξε. Εκατομμύρια από εδώ εκατομμύρια από εκεί, εκατομμύρια από τα Ταμεία του ΕΣΠΑ, ένταξη στα προγράμματα του ΟΑΕΔ, 100 κέντρα πληροφόρησης και στήριξης των κοινωνικών και συνεταιριστικών προγραμμάτων, αλλά και την κυβερνητική στήριξη στην πρώτη έκθεση τέτοιων εγχειρημάτων που θα πραγματοποιηθεί τον Νοέμβριο.

Στις 4 Αυγούστου φωτογραφίζεται φορώντας λευκή ρόμπα (λες και είχε δραπετεύσει από ψυχιατρείο…) στην Apivita χαζογελώντας αναίτια, όπως συνηθίζει, και λέγοντας τα γνωστά του αστεία με τα οποία μόνο ο ίδιος και ο, επί διετίαν κάτοικος Αιγάλεω, Τζανακόπουλος (και αυτός όχι πάντα) γελούν.

Εδώ, κατά την υποδοχή του από τον Ισπανό επικεφαλής της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων του Ομίλου PUIG, Manuel Puig, παρομοίασε την εταιρεία με το μέγεθος της ισπανικής ομάδας ποδοσφαίρου Μπαρτσελόνα: «*Ό,τι είναι η Μπαρτσελόνα στο ποδόσφαιρο, είναι η Apivita για τα προϊόντα της*», είπε δύο φορές, μάλιστα ανησυχώντας αν έπιασαν όλοι το νόημα της «καταπληκτικής» και …ξεκαρδιστικής ατάκας, που του είχε υποδείξει, γύρευε ποιο, σαΐνι της συριζαίικης προπαγάνδας.

Δεν τελειώσαμε. Αυτά αποτελούν απλά το "ζέσταμα", μια προετοιμασία του κλίματος για τα «μεγάλα» και «σημαντικά»: για την επίσκεψη Μακρόν στις 7 Σεπτεμβρίου, η οποία και ολοκληρώνεται μια μόλις ημέρα πριν την έναρξη της ΔΕΘ.

«***Η Ελλάδα είναι μια ευκαιρία, μια πραγματική ευκαιρία***», δηλώνει σε έντονα κομμουνιστικούς τόνους ο Τσίπρας στους ουκ ολίγους γάλλους επιχειρηματίες, οι οποίοι συνοδεύουν τον γάλλο πρόεδρο στην Αθήνα.

Για την ακρίβεια πρόκειται για 39 προέδρους ή διευθυντικά στελέχη τραπεζών, επιχειρήσεων, που σχετίζονται την εντατικοποίηση των «μεταρρυθμίσεων» για να ευλογηθεί και με την τρίτη «αξιολόγηση», οι συνωμότες αρχίζουν τα «κτυπήματα» κάτω από την ζώνη…

Οι χρυσοθήρες της Ελντοράντο απειλούν ή μάλλον εκβιάζουν με τελεσίγραφο, πως είτε η εταιρεία τους θα αδειοδοτηθεί σε μία εβδομάδα είτε θα αποχωρήσει από την Ελλάδα. Και να σου ο Καρανίκας να τους προτρέπει, να πάνε στα τσακίδια, να σου και ο Κυριάκος, που καιροφυλακτεί για κάτι τέτοια με τον Άδωνι, να χαίρονται πάνω στην αναμπουμπούλα…

Και εδώ πάνω, σκάει το «ατύχημα» με την βύθιση του πλοίου "Αγία Ζώνη" και η συνωμοσία κορυφώνεται δίχως άλλο…

Τυχαίο;;; Μασάει η συριζαίικη κατσίκα ταραμά;;;

Η πετρελαιοκηλίδα είναι οφθαλμαπάτη…

Μέσα στην ημέρα θα αρχίσει η απάντληση των καυσίμων από το βυθισμένο δεξαμενόπλοιο «Αγία Ζώνη ΙΙ» στον Σαρωνικό, δήλωνε σε συνέντευξή του στον Real FM, ο υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής Παναγιώτης Κουρουμπλής, διαβεβαιώνοντας ότι από το δεξαμενόπλοιο, που θα έχει πλήρως στεγανοποιηθεί, δεν υπάρχει κίνδυνος περαιτέρω διαρροής. Λίγες ώρες αργότερα, η πετρελαιοκηλίδα φθάνει στη Γλυφάδα! Ο Κουρουμπλής, όμως, έχει πολλούς άσσους στο μανίκι του…

Απαντώντας σε ερώτηση της Σίας Κοσιώνη, στον Σκάι, για το αν ο κόσμος θα πρέπει το επόμενο διάστημα να μην κάνει μπάνιο ή να μην ψαρεύει στις περιοχές που μολύνθηκαν από την πετρελαιοκηλίδα απάντησε: «*Γιατί να μην κάνει μπάνιο ο κόσμος;*» προσθέτοντας: «*Άμα πάτε τώρα και δείτε στη Σαλαμίνα, δεν υπάρχει πρόβλημα*».

Λίγες ημέρες μετά και συγκεκριμένα στις 15 Σεπτεμβρίου, ο Κουρουμπλής μιλώντας και πάλι στον ραδιοσταθμό Real ισχυρίζεται ότι: «*εγώ είπα ότι έχουμε καλέσει το ΕΛΚΕΘΕ, το αρμόδιο Ινστιτούτο ελέγχου, ήδη με έγγραφο έχω ζητήσει να αρχίσει να κάνει μετρήσεις. Εμείς είπαμε ότι σε έναν μήνα θα έχουμε το αποτέλεσμα και πιστεύω ότι θα μπορεί ο κόσμος να κολυμπήσει. Αλλά, ας περιμένουμε να γίνουν οι μετρήσεις. Χωρίς μετρήσεις δεν μπορεί να πει κανείς αν μπορεί ή δεν μπορεί να κολυμπήσει κανείς*». Μ' άλλα λόγια ο Κουρουμπλής είναι βέβαιος ότι όλοι έχουμε ξαφνικά παραισθήσεις, ή ακούμε φωνές ανύπαρκτες στην πραγματικότητα, μάλλον λόγω των αναθυμιάσεων.

τις παραλίες όπου το κολύμπι απαγορεύτηκε μετά τη ρύπανση από την πετρελαιοκηλίδα.

«*Εγώ σήμερα, επειδή έχω ένα πρόβλημα με το πόδι μου, έκοψα τον τετρακέφαλο, πρέπει να κάνω φυσικοθεραπεία και να κάνω μπάνιο. Πήγα στη Βούλα. Σας πληροφορώ ότι δεν βρήκα καμία κηλίδα. Σας το λέω ευθέως. Ήμουν στη Βούλα κι έκανα μπάνιο και το κάνω για το πόδι μου, δεν έχω καμμία τρέλα να κάνω μπάνιο*».

Για το ποδαράκι του βούτηξε στην θεραπευτική πίσσα ο καημένος και έχασε το φως του και νόμιζε ότι βρίσκεται στην γαλάζια λίμνη…

Το κερασάκι στην επικοινωνιακή τούρτα το βάζει μέχρις στιγμής πάντα ο αναπληρωτής υπουργός Περιβάλλοντος Σωκράτης Φάμελλος, ο οποίος μιλώντας στη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής ισχυρίστηκε ότι «*Όσον αφορά στην εκτίμηση του μεγέθους της περιβαλλοντικής ζημιάς απολογιστικά, δεν πρέπει να γίνει τώρα. Θεωρώ ότι είναι λάθος και είναι μόνο επικοινωνιακό και πολιτικό να την ονομάζει κάποιος ως καταστροφή, ακόμα και για την οικονομική και αναπτυξιακή λειτουργία των περιοχών είναι λάθος*».

Εδώ πλέον βρίσκεται η ουσία της καθεστωτικής λογικής τους.

Εάν μπορούσαν θα απαγόρευαν συγκεκριμένες λέξεις δια ροπάλου, θα απαγόρευαν και τον σχολιασμό ακόμη σε οποιοδήποτε ζήτημα τους ενοχλούσε. Ο Φάμελος σ' αυτήν ακριβώς την κατεύθυνση κινείται.

Χωρίς να το ζητάει άμεσα, παρ' όλα αυτά, όμως προτρέπει να αποφεύγονται τέτοιοι χαρακτηρισμοί, όπως καταστροφή του περιβάλλοντος, γιατί επικοινωνιακά βλάπτουν. Ποιον; Το συριζαίικο κράτος, το οποίο πρώτα απ' όλους ευθύνεται, επειδή όσο και αν κοπιάζουν οι προπαγανδιστές του δεν μπορεί να σβηστεί το γεγονός ότι επί των ημερών του δόθηκε η άδεια του αξιόπλοου στο συγκεκριμένο σαπιοκάραβο, που διακινούσε συστηματικά λαθραία καύσιμα, γεγονός που μάλλον εξηγεί το «ατύχημα». Γι' αυτό ψάχνει για θεωρίες συνωμοσίας ο καθεστωτικός αριστερός συρφετός, γι' αυτό οι δήθεν ευαίσθητοι με τα περιβαλλοντικά ζητήματα προσπαθούν να κάνουν το μαύρο άσπρο. Δεν πρόκειται, λοιπόν, απλά για περιβαλλοντική καταστροφή, αλλά για περιβαλλοντικό έγκλημα για το οποίο ευθύνονται από επάνω μέχρι κάτω.

Σύμφωνα με τον περιβαλλοντολόγο καθηγητή του ΕΜΠ

συνέχεια στη σελ. 6

συνέχεια από τη σελ. 3

ριπτώσεις, αποτελούν τις «άλλες» όψεις του ίδιου νομίσματος:

«*Το υπουργείο Παιδείας εξέτασε προτάσεις, που εκτείνονταν από την πλήρη ενσωμάτωση των παιδιών των προσφύγων ως την γκεττοποίηση στο δίκτυο των καταυλισμών. Το σχέδιο που προέκυψε επικεντρωνόταν σε απογευματινά σχολεία με χωριστές τάξεις για τα παιδιά των αιτούντων άσυλο, που θα χρησιμοποιούσαν, όμως τις ίδιες εγκαταστάσεις. Τη λογική του συνόψισε ένας από τους συμβούλους του υπουργείου, με τη φράση "ένα γκέττο που φαίνεται σαν ενσωμά-*

μένει ιδεολογία της κυριαρχίας), και που παρ' όλα αυτά συνεχίζει για την ώρα να χρειάζεται έναν «αντιεξουσιαστικό» φερετζέ;

Η κατάρρευση των «κανόνων», η «ανομία», η «έξαρση της παραβατικότητας», όπως έχει αποδειχθεί και σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις στο παρελθόν, δεν είναι «παράπλευρη απώλεια» για το κράτος, αλλά ειδικότερη στόχευση.

ΑΥΤΟ ΑΚΡΙΒΩΣ συμβαίνει και με τον «χώρο», που έχει δοθεί στο κίνημα και σε ορισμένες «συνιστώσες» του, που συνδέονται άμεσα με ΜΚΟ, όσον αφορά την διαχείριση ενός (σημαντικού) μέρους του

γων ως την γκεττοποίηση στο δίκτυο των καταυλισμών. Το σχέδιο που προέκυψε επικεντρωνόταν σε απογευματινά σχολεία με χωριστές τάξεις για τα παιδιά των αιτούντων άσυλο, που θα χρησιμοποιούσαν, όμως τις ίδιες εγκαταστάσεις. Τη λογική του συνόψισε ένας από τους συμβούλους του υπουργείου, με τη φράση "ένα γκέττο που φαίνεται σαν ενσωμάτωση", διαβάζουμε στην Καθημερινή στις 21/5/2017.

Εδώ ακριβώς βρίσκεται και η «αθέατη» πλευρά της αριστερής διαχείρισης. Το «γκέττο που φαίνεται σαν ενσωμάτωση», η «ενσωμάτωση που φαίνεται σαν γκέττο».

Πολλοί θεωρούν, ίσως, ότι βρισκόμενοι στην περιοχή των Εξαρχείων βρίσκονται στην εσωτερική πλευρά του «φράχτη».

Μήπως, όμως, λαθεύουν και μάλιστα με τραγικό τρόπο; Μήπως και εδώ πλέον «η ενσωμάτωση φαίνεται σαν γκέττο»;

Και ποιος είναι ο «ιστορικός» ρόλος μιας «αντιεξουσίας», που ενώ υποτίθεται

όπως έχει αποδειχθεί και σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις στο παρελθόν, δεν είναι «παράπλευρη απώλεια» για το κράτος, αλλά ειδικότερη στόχευση.

ΑΥΤΟ ΑΚΡΙΒΩΣ συμβαίνει και με τον «χώρο», που έχει δοθεί στο κίνημα και σε ορισμένες «συνιστώσες» του, που συνδέονται άμεσα με ΜΚΟ, όσον αφορά την διαχείριση ενός (σημαντικού) μέρους του προσφυγικού «προβλήματος» και με τις όποιες επιδράσεις ήδη καταγράφονται στην ανθρωπογεωγραφία της περιοχής των Εξαρχείων.

Τα «στιγματισμένα» ως γκέττο ή ως «άβατο» εδάφη των Εξαρχείων τα συνδιαχειρίζονται ενσωματωμένες συμμορίες κάθε λογής και προέλευσης. Η κατάσταση φυσικά δεν έχει φτάσει ακόμη στο απροχώρητο, αφού οι φιλοδοξίες εκ μέρους του κράτους αυτή τη φορά είναι μεγαλύτερες από ποτέ.

Ήδη πρόσφατα ο Κυριάκος Μητσοτάκης εκφράζοντας την ανησυχία του για

τωση", διαβάζουμε στην Καθημερινή στις 21/5/2017.

Εδώ ακριβώς βρίσκεται και η «αθέατη» πλευρά της αριστερής διαχείρισης. Το «γκέττο που φαίνεται σαν ενσωμάτωση», η «ενσωμάτωση που φαίνεται σαν γκέττο».

Πολλοί θεωρούν, ίσως, ότι βρισκόμενοι στην περιοχή των Εξαρχείων βρίσκονται στην εσωτερική πλευρά του «φράχτη».

Μήπως, όμως, λαθεύουν και μάλιστα με τραγικό τρόπο; Μήπως και εδώ πλέον «η ενσωμάτωση φαίνεται σαν γκέττο»;

Και ποιος είναι ο «ιστορικός» ρόλος μιας «αντιεξουσίας», που ενώ υποτίθεται πως στοχεύει στο «κοινωνικό άνοιγμα», κατοχυρώνει τελικά την πολιτική γκετοποίηση, την οποία δήθεν ξορκίζει και μάλιστα συχνά πυκνά με την χρήση πολιτοφυλακών;

Μήπως, λόγου χάρη, η κινηματική αστυνομία, απλά εκτός των άλλων κατοχύρωσε το «πρόβλημα» με τον καλύτερο τρόπο, διεκδικώντας την συνδιαχείρισή του από μια αριστεροδεξιά κυβέρνηση; Μήπως σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο πολιτικής ενσωμάτωσης δεν εντάσσεται και η εκκωφαντική ιδεολογική ενσωμάτωση (στον κομμουνισμό που ήταν και παραπροσφυγικού «προβλήματος» και με τις όποιες επιδράσεις ήδη καταγράφονται στην ανθρωπογεωγραφία της περιοχής των Εξαρχείων.

Τα «στιγματισμένα» ως γκέττο ή ως «άβατο» εδάφη των Εξαρχείων τα συνδιαχειρίζονται ενσωματωμένες συμμορίες κάθε λογής και προέλευσης. Η κατάσταση φυσικά δεν έχει φτάσει ακόμη στο απροχώρητο, αφού οι φιλοδοξίες εκ μέρους του κράτους αυτή τη φορά είναι μεγαλύτερες από ποτέ.

Ήδη πρόσφατα ο Κυριάκος Μητσοτάκης εκφράζοντας την ανησυχία του για την κατάσταση στο ΕΜΠ, δήλωσε ότι μόλις κατακτήσει την εξουσία, αν χρειαστεί, το πανεπιστημιακό ίδρυμα θα κλείσει για «λίγο»...

Ο δρόμος έχει ήδη στρωθεί και μάλιστα από πολλές πλευρές. Γιατί και σ' αυτήν την περίπτωση ταυτίζονται τα εξουσιαστικά συμφέροντα, αριστερά ή δεξιά.

Τα «νέα» Εξάρχεια δεν είναι το μέλλον. Αλλά το ζοφερό παρόν.

Με μια υποδειγματική ενσωμάτωση, που συνεχίζει να προβάλλεται σαν γκέττο...

Συσπείρωση Αναρχικών

συνέχεια από τη σελ. 5

Κίμωνα Χατζημπίρο «***η οικολογική ζημιά στη θάλασσα και το οικοσύστημα είναι πολύ σημαντική. Χρειάζονται περίπου πέντε με δέκα χρόνια για να την καταπολεμήσει η φύση και να εξαφανιστούν οι συνέπειες. Για περίπου πέντε χρόνια θα υπάρχει διαταραχή του θαλάσσιου οικοσυστήματος. Ο χρόνος, βέβαια, εξαρτάται πολύ από το τρόπο που θα αντιμετωπιστεί η ρύπανση. Αν ρίξουν χημικά στην θάλασσα για να κατακαθίσει το πετρέλαιο στο βυθό όπως συνηθιζόταν παλιότερα τουλάχιστον, τότε το πετρέλαιο δεν θα φαίνεται στην επιφάνεια, δεν θα βγαίνει στις ακτές αλλά θα κάθεται και θα καταστρέψει ολοσχερώς το οικοσύστημα. Ο πιο οικολογικός τρόπος είναι να μαζευτεί με κάποια ειδικά σκάφη, είτε συσκευές και δίχτυα που διαθέτει το λιμενικό όσο είναι ακόμα στην επιφάνεια. Αυτό όμως τις πρώτες ώρες. Όταν το πετρέλαιο φτάσει στην ακτή και ακουμπήσει πάνω στην άμμο και τα χαλίκια, μετά είναι πολύ δύσκολο πια. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, αν ο κρατικός μηχανισμός αντιμετώπισης ήταν έτοιμος, τις επόμενες ώρες θα έπρεπε να εξαπολυθούν και να μαζέψουν το πετρέλαιο. Θα ήταν πολύ καλύτερη η κατάσταση. Αυτό το ναυάγιο έγινε Κυριακή και σήμερα είναι Πέμπτη. Είναι αργά. Δεν γνωρίζω αν δόθηκαν οι σωστές οδηγίες. Νομίζω όμως ότι από τα αποτελέσματα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η κινητοποίηση ήταν πολύ αργή***».

Που την είδατε την περιβαλλοντική καταστροφή ρε λαμόγια της διαπλοκής, που την είδατε, τόσος πια αντικομμουνισμός;

Και τώρα το καλύτερο. Διαβάστε τι δήλωσε ο λαοπρόβλητος ηγέτης Τσίπρας με αφορμή την συμπλήρωση δύο ετών από τις εκλογές του Σεπτέμβρη του 2015 εκείνη δηλαδή την ημέρα που έχασε 320.000 ψήφους μέσα μόλις σε οκτώ μήνες.

«***Είμαστε ακόμη στο νερό και κολυμπάμε, αλλά το κεφάλι μας είναι έξω***»!!!

Πίσσα και πούπουλα, Αλέξη, Πίσσα και πούπουλα...

Ο ΚΥΡΙΑΚΟΣ, Ο (Μ)ΠΑΟΚ ΚΑΙ ΤΑ ΡΟΜΠΟΤ...

Μεγάλη εντύπωση έκανε ο λόγος του Κυριάκου Μητσοτάκη στην ΔΕΘ σε τέτοιο βαθμό που ορισμένοι δημοσιογράφοι μίλησαν για την ανάγκη να αποκρυπτογραφηθεί σημειώνει σε σχετικό της άρθρο στο Βήμα η δημοσιογράφος Δήμητρα Κρουστάλλη. (18-9, Κ. Μητσοτάκης, Άνοιγμα στην κοινωνία για την αλλαγή της Ελλάδας, Η αποκρυπτογράφηση της ομιλίας του στην ΔΕΘ).

Έχουν πλάκα, όπως πάντα, αυτά τα κατά κομματική παραγγελία δημοσιεύματα.

Στην προκειμένη περίπτωση είναι πράγματι άξιον απορίας πως αβαντάρει τον Κυριάκο ένα δημοσίευμα, που αφ' ενός μιλάει για άνοιγμα στην κοινωνία και αφ' ετέρου εντοπίζει την ανάγκη αποκρυπτογράφησης της ομιλίας.

Πιάσε το αυγό και κούρεψτο. Αν η ομιλία του είναι κάτι σαν τον Κώδικα ντα Βίντσι, πώς θα πλησιάσει η ρημάδα η κοινωνία την ΝΔ του Κυριάκου;

Και ενώ η «καλή» δημοσιογράφος προσπαθούσε φιλότιμα, όπως προφανώς και πολλοί άλλοι, να αποκρυπτογραφήσουν τα κρυφά νοήματα της ομιλίας του Κυριάκου στην ΔΕΘ, διέλαθαν της προσοχής της δύο φαινομενικά δίχως ιδιαίτερη σημειολογία κινήσεις του Κυριάκου, οι οποίες όμως είναι οι μόνες που χρήζουν πραγματικά αποκρυπτογράφησης.

Η πρώτη αφορά την επίσκεψη του στο περίπτερο του ΠΑΟΚ, στην 82η Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, όπου ευχήθηκε στον λαό του ΠΑΟΚ καλή ευρωπαϊκή πορεία παρ' ότι η ποδοσφαιρική ομάδα του ΠΑΟΚ έχει αποκλεισθεί από κάθε ευρωπαϊκή διοργάνωση.

Η δεύτερη μυστηριώδης κίνηση του Κυριάκου ήταν η επίσκεψη στο περίπτερο της Ακαδημίας Ρομποτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, όπου έμεινε κυριολεκτικά έκθαμβος από τις χορευτικές ικανότητες του ρομπότ του ΠΑΜΑΚ, το οποίο ξεκίνησε να χορεύει «Πυρρίχιο-Σέρρα», τον γνωστό χορό των Ποντίων.

Ο Κυριάκος ακουμπώντας τον δείκτη του δεξιού του χεριού στην κάτω σιαγόνα εκστασιασμένος και με παραπάνω γουρλωμένα τα μάτια του από το κανονικό (που δεν είναι και λίγο) κοιτούσε μαγεμένος το ρομποτάκι που χόρευε.

Λίγα λέμε, πολλά καταλαβαίνουμε Κυριάκο.

Κάθαρση τώρα στο κόμμα. Λύσεις υπάρχουν...

Η ΚΟΤΤΑ ΕΚΑΝΕ ΤΟ (ΣΥΡΙΖΑΪΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ) ΑΥΓΟ Ή ΤΟ ΑΥΓΟ ΤΗΝ ΚΟΤΤΑ;;;

Εξουσιομανείς, περισσότερο ίσως από κάθε προκάτοχό τους, φαίνονται έτοιμοι να ξεπερνούν κάθε φορά τον ίδιο τους τον εαυτό στην ολοκληρωτική παραμόρφωση της πραγματικότητας. Και βέβαια κάτι τέτοιο δεν είναι και εύκολο.

Αυτό μάλλον είναι το μόνο που πρέπει να τους αναγνωριστεί...

Ο ΤΡΑΜΠ, Ο «ΤΡΕΛΟΣ» ΠΥΡΑΥΛΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΙΜ ΓΙΟΝΓΚ ΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ 70 ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ CIA...

Εάν απειληθούν οι ΗΠΑ ή σύμμαχοί τους, η Β. Κορέα θα καταστραφεί εντελώς, απείλησε ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ, από το βήμα των Ηνωμένων Εθνών, στην ετήσια γενική συνέλευση του Οργανισμού αποκαλώντας τον Κιμ Γιονγκ Ουν «πυραυλάνθρωπο» (rocket man).

Έκανε ακόμη λόγο για κράτη - παρίες τα οποία αποτελούν απειλή για τον πλανήτη.

«Θα βάζω πάντα πρώτη την Αμερική, όπως κι εσείς κάνετε το ίδιο με τις χώρες σας», είπε ο κ. Τραμπ, απευθυνόμενος στους ηγέτες των κρατών οι οποίοι παρακολούθησαν την ομιλία του στη Νέα Υόρκη.

«Στην Αμερική, δεν προσπαθούμε να επιβάλουμε τον τρόπο ζωής μας σε κανέναν, αντιθέτως θέλουμε εκείνος να λάμπει σαν παράδειγμα το οποίο οι υπόλοιποι θα θέλουν να παρακολουθούν», είπε ο επικεφαλής του αμερικανικού κράτους.

«Υπάρχει ένα ρητό που λέει ''ακόμα και όταν ένα σκυλί γαβγίζει, η παρέλαση συνεχίζεται'' σχολίασε απαντώντας σε δημοσιογράφους ο υπουργός Εξωτερικών της Βόρειας Κορέας Ρι Γιονγκ-Χο, προσθέτοντας ότι «όσα ακούσαμε ήταν σαν τον ήχο που κάνει ένα σκυλί που γαβγίζει».

Φυσικά ο «σκύλος που γαβγίζει», γνωρίζει πολύ καλά και σ' όλη του την έκταση τον κατάλογο των χωρών στις υποθέσεις των οποίων έχει αναμειχθεί η CIA από την ίδρυσή της (1947) έως σήμερα, γνωρίζει επίσης πολύ καλά όπως και όλοι οι προκάτοχοί του ότι μηχανισμοί στήριξης της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ που η CIA έχει κατά καιρούς εφαρμόσει στόχευαν και συνεχίζουν να στοχεύουν και στην επιβολή ολοκληρωτικών καθεστώτων.

Ο *Mario Del Pero* στο βιβλίο του ***CIA, Η ιστορία των***

τότε το πετρέλαιο δεν θα φαίνεται στην επιφάνεια, δεν θα βγαίνει στις ακτές αλλά θα κάθεται και θα καταστρέψει ολοσχερώς το οικοσύστημα. Ο πιο οικολογικός τρόπος είναι να μαζευτεί με κάποια ειδικά σκάφη, είτε συσκευές και δίχτυα που διαθέτει το λιμενικό όσο είναι ακόμα στην επιφάνεια. Αυτό όμως τις πρώτες ώρες. Όταν το πετρέλαιο φτάσει στην ακτή και ακουμπήσει πάνω στην άμμο και τα χαλίκια, μετά είναι πολύ δύσκολο πια. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, αν ο κρατικός μηχανισμός αντιμετώπισης ήταν έτοιμος, τις επόμενες ώρες θα έπρεπε να εξαπολυθούν και να μαζέψουν το πετρέλαιο. Θα ήταν πολύ καλύτερη η κατάσταση. Αυτό το ναυάγιο έγινε Κυριακή και σήμερα είναι Πέμπτη. Είναι αργά. Δεν γνωρίζω αν δόθηκαν οι σωστές οδηγίες. Νομίζω όμως ότι από τα αποτελέσματα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η κινητοποίηση ήταν πολύ αργή».

Που την είδατε την περιβαλλοντική καταστροφή ρε λαμόγια της διαπλοκής, που την είδατε, τόσος πια αντικομμουνισμός;

Και τώρα το καλύτερο. Διαβάστε τι δήλωσε ο λαοπρόβλητος ηγέτης Τσίπρας με αφορμή την συμπλήρωση δύο ετών από τις εκλογές του Σεπτέμβρη του 2015 εκείνη δηλαδή την ημέρα που έχασε 320.000 ψήφους μέσα μόλις σε οκτώ μήνες.

«***Είμαστε ακόμη στο νερό και κολυμπάμε, αλλά το κεφάλι μας είναι έξω***»!!!

Πίσσα και πούπουλα, Αλέξη, Πίσσα και πούπουλα…

Ο ΚΥΡΙΑΚΟΣ, Ο (Μ)ΠΑΟΚ ΚΑΙ ΤΑ ΡΟΜΠΟΤ…

Μεγάλη εντύπωση έκανε ο λόγος του Κυριάκου Μητσοτάκη στην ΔΕΘ σε τέτοιο βαθμό που ορισμένοι δημοσιογράφοι μίλησαν για την ανάγκη να αποκρυπτογραφηθεί η ομιλία του.

«*Ο Κυριάκος Μητσοτάκης στη Θεσσαλονίκη δεν προσπάθησε απλώς να ''κάνει στην άκρη'' τον Αλέξη Τσίπρα ούτε να αναδειχθεί ως ο καταλληλότερος επόμενος πρωθυπουργός. Η φιλοδοξία του είναι μεγαλύτερη και αποκαλυπτόταν από τις λεπτές αποχρώσεις όσων είπε. Θέλει να κυριαρχήσει στο πολιτικό σκηνικό, τόσο ο ίδιος όσο και η πολιτική του πρόταση. Επιθυμεί να αλλάξει όχι απλώς η βάση πάνω στην οποία γίνεται ο δημόσιος διάλογος αλλά η νοοτροπία της μιζέριας και της υστέρησης με την προσδοκία της διεκδίκησης και της επιτυχίας. Αυτό που οραματίζεται δεν είναι η πολιτική αλλαγή στο σύστημα διακυβέρνησης αλλά η αλλαγή της ίδιας της Ελλάδας*»,

σαν τον Κώδικα ντα Βίντσι, πώς θα πλησιάσει η ρημάδα η κοινωνία την ΝΔ του Κυριάκου;

Και ενώ η «καλή» δημοσιογράφος προσπαθούσε φιλότιμα, όπως προφανώς και πολλοί άλλοι, να αποκρυπτογραφήσουν τα κρυφά νοήματα της ομιλίας του Κυριάκου στην ΔΕΘ, διέλαθαν της προσοχής της δύο φαινομενικά δίχως ιδιαίτερη σημειολογία κινήσεις του Κυριάκου, οι οποίες όμως είναι οι μόνες που χρήζουν πραγματικά αποκρυπτογράφησης.

Η πρώτη αφορά την επίσκεψη του στο περίπτερο του ΠΑΟΚ, στην 82η Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, όπου ευχήθηκε στον λαό του ΠΑΟΚ καλή ευρωπαϊκή πορεία παρ' ότι η ποδοσφαιρική ομάδα του ΠΑΟΚ έχει αποκλεισθεί από κάθε ευρωπαϊκή διοργάνωση.

Η δεύτερη μυστηριώδης κίνηση του Κυριάκου ήταν η επίσκεψη στο περίπτερο της Ακαδημίας Ρομποτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, όπου έμεινε κυριολεκτικά έκθαμβος από τις χορευτικές ικανότητες του ρομπότ του ΠΑΜΑΚ, το οποίο ξεκίνησε να χορεύει «Πυρρίχιο-Σέρρα», τον γνωστό χορό των Ποντίων.

Ο Κυριάκος ακουμπώντας τον δείκτη του δεξιού του χεριού στην κάτω σιαγόνα εκστασιασμένος και με παραπάνω γουρλωμένα τα μάτια του από το κανονικό (που δεν είναι και λίγο) κοιτούσε μαγεμένος το ρομποτάκι που χόρευε.

Λίγα λέμε, πολλά καταλαβαίνουμε Κυριάκο.

Κάθαρση τώρα στο κόμμα. Λύσεις υπάρχουν…

Η ΚΟΤΤΑ ΕΚΑΝΕ ΤΟ (ΣΥΡΙΖΑΪΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ) ΑΥΓΟ Ή ΤΟ ΑΥΓΟ ΤΗΝ ΚΟΤΤΑ;;;

«***Δεν θα χρειαστούμε τέταρτο πρόγραμμα***», δήλωσε ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Γιάννης Δραγασάκης μιλώντας στον ραδιοφωνικό σταθμό Alpha 9.89, ενώ απαντώντας στις δηλώσεις Ντομπρόβσκις ότι τα σκληρά μέτρα ήταν επιλογή της ελληνικής κυβέρνησης είπε: «***Γνωρίζουμε πώς συντάσσονται τα μνημόνια και με ποιους όρους προσέρχονται οι δυο πλευρές***», αποφάνθηκε ότι πρόκειται για επικοινωνιακή αντίδραση από την πλευρά του αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Βάλντις Ντομπρόβσκις.

«***Είμαστε στο τέλος μιας πολύ σκληρής δοκιμασίας***», πρόσθεσε ο Δραγασάκης και υπενθύμισε την εισήγηση του πρωθυπουργού στο Υπουργικό Συμβούλιο, όπου ο μεγάλος ηγέτης είπε με τον ανάλογο στόμφο μια ακόμα μπουρδάρα περί κρίσιμης περιόδου «***για να τελειώσουμε οριστικά από τα προγράμματα και την εποπτεία τον Αύγουστο του 2018***».

Μόνο που το τέταρτο μνημόνιο έχει ήδη ψηφιστεί και εφαρμόζεται, ενώ προβλέπει μέτρα ακόμα και μετά το

ΤΑ 70 ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ CIA…

Εάν απειληθούν οι ΗΠΑ ή σύμμαχοί τους, η Β. Κορέα θα καταστραφεί εντελώς, απείλησε ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ, από το βήμα των Ηνωμένων Εθνών, στην ετήσια γενική συνέλευση του Οργανισμού αποκαλώντας τον Κιμ Γιονγκ Ουν «πυραυλάνθρωπο» (rocket man).

Έκανε ακόμη λόγο για κράτη - παρίες τα οποία αποτελούν απειλή για τον πλανήτη.

«Θα βάζω πάντα πρώτη την Αμερική, όπως κι εσείς κάνετε το ίδιο με τις χώρες σας», είπε ο κ. Τραμπ, απευθυνόμενος στους ηγέτες των κρατών οι οποίοι παρακολούθησαν την ομιλία του στη Νέα Υόρκη.

«**Στην Αμερική, δεν προσπαθούμε να επιβάλουμε τον τρόπο ζωής μας σε κανέναν, αντιθέτως θέλουμε εκείνος να λάμπει σαν παράδειγμα το οποίο οι υπόλοιποι θα θέλουν να παρακολουθούν**», είπε ο επικεφαλής του αμερικανικού κράτους.

«Υπάρχει ένα ρητό που λέει ''ακόμα και όταν ένα σκυλί γαβγίζει, η παρέλαση συνεχίζεται'' σχολίασε απαντώντας σε δημοσιογράφους ο υπουργός Εξωτερικών της Βόρειας Κορέας Ρι Γιονγκ-Χο, προσθέτοντας ότι «όσα ακούσαμε ήταν σαν τον ήχο που κάνει ένα σκυλί που γαβγίζει».

Φυσικά ο «σκύλος που γαβγίζει», γνωρίζει πολύ καλά και σ' όλη του την έκταση τον κατάλογο των χωρών στις υποθέσεις των οποίων έχει αναμειχθεί η CIA από την ίδρυσή της (1947) έως σήμερα, γνωρίζει επίσης πολύ καλά όπως και όλοι οι προκάτοχοί του ότι μηχανισμοί στήριξης της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ που η CIA έχει κατά καιρούς εφαρμόσει στόχευαν και συνεχίζουν να στοχεύουν και στην επιβολή ολοκληρωτικών καθεστώτων.

Ο ***Mario Del Pero*** στο βιβλίο του ***CIA, Η ιστορία των Μυστικών Αμερικάνικων Υπηρεσιών*** (εκδόσεις Κέδρος) γράφει για τις πρώτες μυστικές επιχειρήσεις της **CIA**:

«*Η πεποίθηση πως η Σοβιετική Ένωση αποτελούσε μια ολοκληρωτική και επεκτατική δύναμη, έτοιμη να καταφύγει σε οποιοδήποτε μέσο για να επιτύχει τους στόχους της, νομιμοποίησε τις covert operations ως απαραίτητα όργανα της αμερικάνικης εξωτερικής πολιτικής. Η χρήση τους υποστηρίχθηκε από μερικούς εκπροσώπους της κυβέρνησης Τρούμαν όπως τον διπλωμάτη Τζορτζ Κέναν, εκείνη την εποχή επικεφαλής της Policy Planning Staff του Υπουργείου Εξωτερικών, ο οποίος το 1948 κάλεσε να ''πολεμηθεί η φωτιά με τη φωτιά'' και να χρησιμοποιήσουν ακόμα και ανορθόδοξα μέσα, για να αναχαιτιστεί η απειλή που αντιπροσώπευε ο κομμουνισμός. Δύο χρόνια αργότερα ένα περιβόητο ντοκουμέντο-πλαίσιο (NSC 68) της αμερικάνικης εξωτερικής πολιτικής, επεξεργασμένο από το Συμβούλιο Ασφαλείας, διακήρυσσε ότι ''κανένα μέτρο, κρυφό ή φανερό, βίαιο ή*

συμπεραίνουμε ότι η κινητοποίηση ήταν λάθος αρχή».

Που την είδατε την περιβαλλοντική καταστροφή ρε λαμόγια της διαπλοκής, που την είδατε, τόσος πια αντικομμουνισμός;

Και τώρα το καλύτερο. Διαβάστε τι δήλωσε ο λαοπρόβλητος ηγέτης Τσίπρας με αφορμή την συμπλήρωση δύο ετών από τις εκλογές του Σεπτέμβρη του 2015 εκείνη δηλαδή την ημέρα που έχασε 320.000 ψήφους μέσα μόλις σε οκτώ μήνες.

«***Είμαστε ακόμη στο νερό και κολυμπάμε, αλλά το κεφάλι μας είναι έξω***»!!!

Πίσσα και πούπουλα, Αλέξη, Πίσσα και πούπουλα...

Ο ΚΥΡΙΑΚΟΣ, Ο (Μ)ΠΑΟΚ ΚΑΙ ΤΑ ΡΟΜΠΟΤ...

Μεγάλη εντύπωση έκανε ο λόγος του Κυριάκου Μητσοτάκη στην ΔΕΘ σε τέτοιο βαθμό που ορισμένοι δημοσιογράφοι μίλησαν για την ανάγκη να αποκρυπτογραφηθεί η ομιλία του.

«Ο Κυριάκος Μητσοτάκης στη Θεσσαλονίκη δεν προσπάθησε απλώς να ''κάνει στην άκρη'' τον Αλέξη Τσίπρα ούτε να αναδειχθεί ως ο καταλληλότερος επόμενος πρωθυπουργός. Η φιλοδοξία του είναι μεγαλύτερη και αποκαλυπτόταν από τις λεπτές αποχρώσεις όσων είπε. Θέλει να κυριαρχήσει στο πολιτικό σκηνικό, τόσο ο ίδιος όσο και η πολιτική του πρόταση. Επιθυμεί να αλλάξει όχι απλώς η βάση πάνω στην οποία γίνεται ο δημόσιος διάλογος αλλά η νοοτροπία της μιζέριας και της υστέρησης με την προσδοκία της διεκδίκησης και της επιτυχίας. Αυτό που οραματίζεται δεν είναι η πολιτική αλλαγή στο σύστημα διακυβέρνησης αλλά η αλλαγή της ίδιας της Ελλάδας»,

επίσκεψη στο περίπτερο της Ακαδημίας Ρομποτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, όπου έμεινε κυριολεκτικά έκθαμβος από τις χορευτικές ικανότητες του ρομπότ του ΠΑΜΑΚ, το οποίο ξεκίνησε να χορεύει «Πυρρίχιο-Σέρρα», τον γνωστό χορό των Ποντίων.

Ο Κυριάκος ακουμπώντας τον δείκτη του δεξιού του χεριού στην κάτω σιαγόνα εκστασιασμένος και με παραπάνω γουρλωμένα τα μάτια του από το κανονικό (που δεν είναι και λίγο) κοιτούσε μαγεμένος το ρομποτάκι που χόρευε.

Λίγα λέμε, πολλά καταλαβαίνουμε Κυριάκο.

Κάθαρση τώρα στο κόμμα. Λύσεις υπάρχουν...

Η ΚΟΤΤΑ ΕΚΑΝΕ ΤΟ (ΣΥΡΙΖΑΙΪΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ) ΑΥΓΟ ΄Η ΤΟ ΑΥΓΟ ΤΗΝ ΚΟΤΤΑ;;;

«***Δεν θα χρειαστούμε τέταρτο πρόγραμμα***», δήλωσε ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Γιάννης Δραγασάκης μιλώντας στον ραδιοφωνικό σταθμό Alpha 9.89, ενώ απαντώντας στις δηλώσεις Ντομπρόβσκις ότι τα σκληρά μέτρα ήταν επιλογή της ελληνικής κυβέρνησης είπε: «***Γνωρίζουμε πώς συντάσσονται τα μνημόνια και με ποιους όρους προσέρχονται οι δυο πλευρές***», αποφάνθηκε ότι πρόκειται για επικοινωνιακή αντίδραση από την πλευρά του αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Βάλντις Ντομπρόβσκις.

«***Είμαστε στο τέλος μιας πολύ σκληρής δοκιμασίας***», πρόσθεσε ο Δραγασάκης και υπενθύμισε την εισήγηση του πρωθυπουργού στο Υπουργικό Συμβούλιο, όπου ο μεγάλος ηγέτης είπε με τον ανάλογο στόμφο μια ακόμα μπουρδάρα περί κρίσιμης περιόδου «***για να τελειώσουμε οριστικά από τα προγράμματα και την εποπτεία τον Αύγουστο του 2018***».

Μόνο που το τέταρτο μνημόνιο έχει ήδη ψηφιστεί και εφαρμόζεται, ενώ προβλέπει μέτρα ακόμα και μετά το 2019.

Τόσο ο Δραγασάκης όσο βέβαια και ο μεγάλος κομμουνιστής ηγέτης Τσίπρας γνωρίζουν πολύ καλά τι ακριβώς (μεταξύ άλλων) προβλέπεται στον Κανονισμό 472/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όπου στο άρθρο 14: «***Τα κράτη μέλη παραμένουν υπό εποπτεία μετά το πρόγραμμα εφόσον δεν έχει εξοφληθεί τουλάχιστον το 75% της χρηματοδοτικής συνδρομής που έχει ληφθεί από ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη, τον ΕΜΧΣ, τον ΕΜΣ ή το ΕΤΧΣ***».

νος να λάμπει σαν παράδειγμα το οποίο οι υπόλοιποι θα θέλουν να παρακολουθούν», είπε ο επικεφαλής του αμερικανικού κράτους.

«Υπάρχει ένα ρητό που λέει ''ακόμα και όταν ένα σκυλί γαβγίζει, η παρέλαση συνεχίζεται'' σχολίασε απαντώντας σε δημοσιογράφους ο υπουργός Εξωτερικών της Βόρειας Κορέας Ρι Γιονγκ-Χο, προσθέτοντας ότι «όσα ακούσαμε ήταν σαν τον ήχο που κάνει ένα σκυλί που γαβγίζει».

Φυσικά ο «σκύλος που γαβγίζει», γνωρίζει πολύ καλά και σ' όλη του την έκταση τον κατάλογο των χωρών στις υποθέσεις των οποίων έχει αναμειχθεί η CIA από την ίδρυσή της (1947) έως σήμερα, γνωρίζει επίσης πολύ καλά όπως και όλοι οι προκάτοχοί του ότι μηχανισμοί στήριξης της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ που η CIA έχει κατά καιρούς εφαρμόσει στόχευαν και συνεχίζουν να στοχεύουν και στην επιβολή ολοκληρωτικών καθεστώτων.

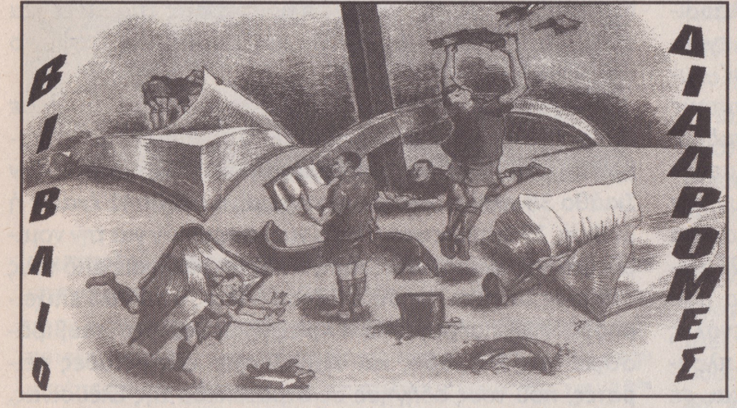
Ο ***Mario Del Pero*** στο βιβλίο του ***CIA, Η ιστορία των Μυστικών Αμερικάνικων Υπηρεσιών*** (εκδόσεις Κέδρος) γράφει για τις πρώτες μυστικές επιχειρήσεις της **CIA**:

«Η πεποίθηση πως η Σοβιετική Ένωση αποτελούσε μια ολοκληρωτική και επεκτατική δύναμη, έτοιμη να καταφύγει σε οποιοδήποτε μέσο για να επιτύχει τους στόχους της, νομιμοποίησε τις covert operations ως απαραίτητα όργανα της αμερικάνικης εξωτερικής πολιτικής. Η χρήση τους υποστηρίχθηκε από μερικούς εκπροσώπους της κυβέρνησης Τρούμαν όπως τον διπλωμάτη Τζορτζ Κέναν, εκείνη την εποχή επικεφαλής της Policy Planning Staff του Υπουργείου Εξωτερικών, ο οποίος το 1948 κάλεσε να ''πολεμηθεί η φωτιά με τη φωτιά'' και να χρησιμοποιήσουν ακόμα και ανορθόδοξα μέσα, για να αναχαιτιστεί η απειλή που αντιπροσώπευε ο κομμουνισμός. Δύο χρόνια αργότερα ένα περιβόητο ντοκουμέντο-πλαίσιο (NSC 68) της αμερικάνικης εξωτερικής πολιτικής, επεξεργασμένο από το Συμβούλιο Ασφαλείας, διακήρυσσε ότι ''κανένα μέτρο, κρυφό ή φανερό, βίαιο ή μη'' που θα χρησίμευε για να ''ματαιώσει'' τα σχέδια του Κρεμλίνου ''δεν θα έθετε σε κίνδυνο την αμερικάνικη δημοκρατία''».

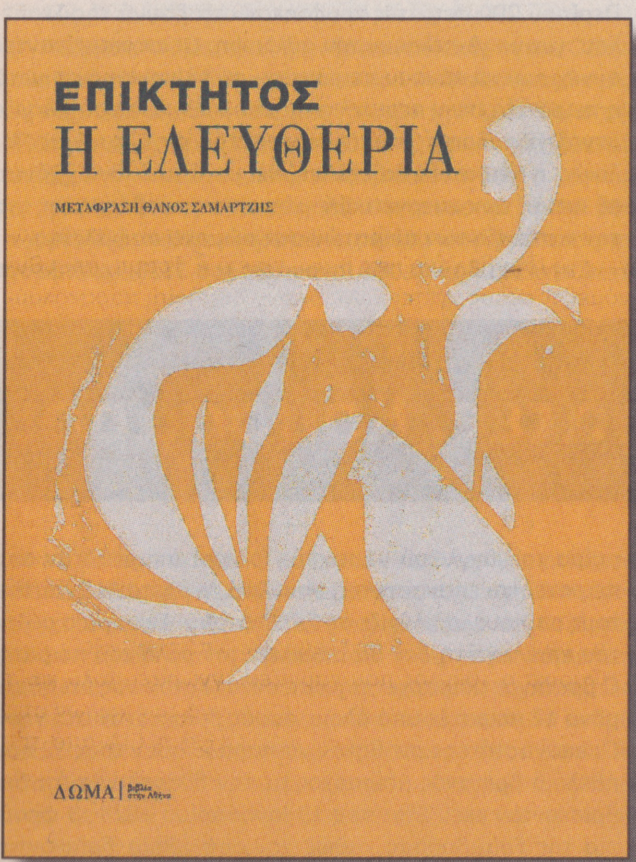

Πράγματι λάμπει σαν παράδειγμα ο «αμερικάνικος τρόπος ζωής»...

Λεόν

ΕΠΙΚΤΗΤΟΣ «Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ»

Εκδόσεις Δώμα (2017)

Πώς μπορούμε να ζήσουμε μια καλή ζωή; Πότε τα πράγματα κι οι καταστάσεις γίνονται αφέντες του εαυτού μας;

Το σώμα μας, η υγεία μας, το σπίτι κι η περιουσία μας δεν είναι δικά μας, υποστηρίζει ο Επίκτητος. Δεν βρίσκονται κάτω απ' τον δικό μας έλεγχο και, επομένως, όταν επιθυμούμε κάποιο απ' αυτά τα πράγματα, επιθυμούμε κάτι που δεν εξαρτάται από εμάς. Κι ο άνθρωπος που επιθυμεί πράγματα που δεν εξαρτώνται από τον ίδιο δεν μπορεί παρά να είναι ένας δούλος.

«Καθάρισε τις ιδέες σου, ώστε να μη δεθεί πάνω σου κάτι που δεν είναι δικό σου, να μην αναπτυχθεί μαζί σου κάτι ξένο, και να μη λυπηθείς αν φύγει από σένα. Και λέγε εξασκούμενος καθημερινά, όπως εξασκείσαι στο γυμναστήριο, όχι ότι κάνεις φιλοσοφία, αλλά ότι προσπαθείς να κερδίσεις την ελευθερία σου. Γιατί αυτή είναι η πραγματική ελευθερία».

Πραγματικά, όταν διαβάζεις το βιβλίο αυτό μένεις στο περιεχόμενό του. Δεν μπαίνεις στη διαδικασία να σκεφτείς ότι διαβάζεις έναν αρχαίο Έλληνα συγγραφέα. Δε σε φορτίζει με εισαγωγές, για να μάθεις πριν το διαβάσεις. Απλώς ανοίγεις την πρώτη σελίδα και μπαίνεις κατευθείαν στο κείμενο. Και δεν μπορείς να το αφήσεις, επειδή το περιεχόμενο είναι καθηλωτικό. Απλώς συνεχίζεις να διαβάζεις. Ξαφνιάζεσαι και σταματάς.

-Υπάρχει μήπως κάποιος άνθρωπος φαύλος που να έχει ξεφύγει από τη θλίψη κι απ' το φόβο και την αποτυχία και τη ματαίωση;

-Ούτε ένας.

-Ούτε ένας λοιπόν δεν είναι ελεύθερος.

[...] ορίζουμε, λέει, παρά μόνο τις αποφάσεις μας.

Τι μπορεί να γκρεμίσει ένα κάστρο; Όχι το σίδερο, όχι η φωτιά, αλλά οι αντιλήψεις των ανθρώπων. Αλλά αν μπορούμε να κατακτήσουμε το κάστρο μιας πόλης, δεν μπορούμε άραγε να κατακτήσουμε και το κάστρο του πυρετού των ωραίων κοριτσιών και συνολικά το εσωτερικό μας κάστρο; Να διώξουμε τους μέσα τυράννους μας, που μας διαφεντεύουν καθημερινά, άλλοτε μένοντας ίδιοι κι άλλοτε πάλι αλλάζοντας μορφή;

Ο Επίκτητος μιλά για την ελευθερία από κάθε σκέψη, επιθυμία και φόβο που γίνεται βαρίδιο για κάθε μας απόφαση. Μιλάει για την ελευθερία ως κατάσταση κι όχι σαν στόχο.

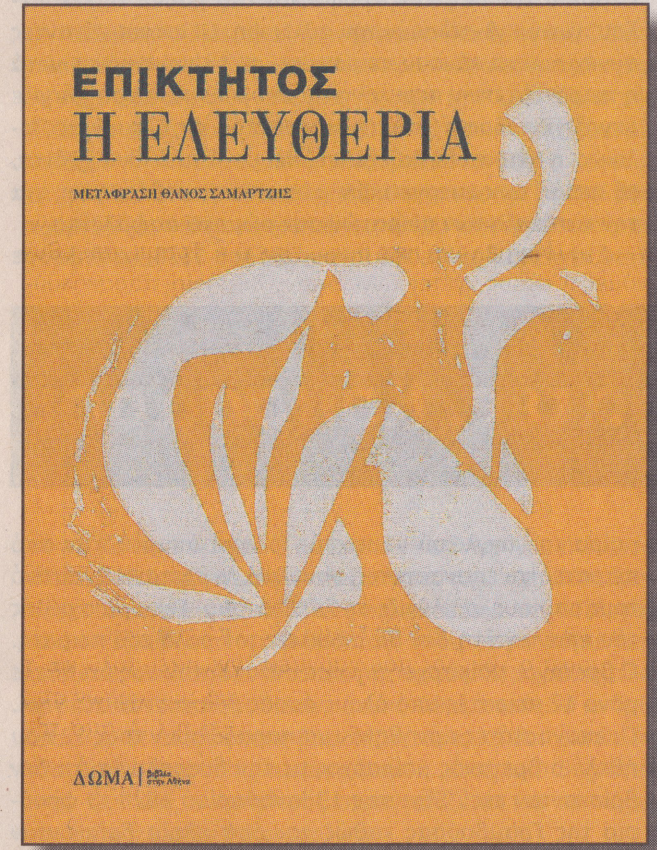
Όταν τελειώνεις την ανάγνωση της *Ελευθερίας* του Επίκτητου, νιώθεις ότι το ταξίδι σου μόλις έχει αρχίσει κι ότι τώρα ήρθε ο καιρός να αφήσεις τις δικαιολογίες και ν' αναζητήσεις τη γνώση. Όχι την πληροφορία, όχι την συσσώρευση λέξεων στο μυαλό, αλλά το καθάρισμα της ψυχής από το περιττό. Κι αυτή είναι μια πράξη επαναστατική, επειδή ανατρέπει πρώτα όλες τις δικές σου βεβαιότητες κι ό,τι νόμιζες πως είσαι.

Δεν χαρίζουμε, λοιπόν, ούτε μια δασεία σε κανέναν πολιτικό, σε καμιά ακροδεξιά, ναζιστική, φασιστική γκρούπα. Ό,τιδήποτε μπορεί να αποτελέσει ουσιαστική μεταβλητή στην εξίσωση της ολιστικής απελευθέρωσης φύσης κι ανθρώπου είναι κομμάτι μας. Ως εκ τούτου, οι κινηματικές ή άλλες λοιπές αριστερές ακροβατικές «ταυτολογίες» περί αρχαίας ελληνικής γραμματείας και φασισμού μας προκαλούν... αρχαϊκά μειδιάματα. Η αλήθεια και η αυθεντική γνώση είναι το ίδιο πράγμα. Και δεν μας τρομάζει καμμία από τις δύο. Αντιθέτως, θεωρούμε δεδομένο πως δεν νοείται καμία απελευθερωτική προσπάθεια δίχως αυτές.

σύντροφοι για την ***Αναρχική απελευθερωτική δράση***

«Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ»

Εκδόσεις Δώμα (2017)

Μέσα από αυτή τη νέα μετάφραση με κείμενα του Επίκτητου, που τιτλοφορούνται *Ελευθερία* προτείνεται πρώτα από όλα μια διαφορετική ανάγνωση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας. Το βιβλίο αυτό, αποτελώντας το πρώτο της σειράς του εκδοτικού οίκου *Δώμα*, αποτελεί τρόπον τινά μια δήλωση, έναν άλλο τρόπο ανάγνωσης. Εκείνο που υποστηρίζουν οι ίδιοι, όπως διαβάζουμε στην ιστοσελίδα τους, είναι ότι το να τοποθετούμε την αρχαία ελληνική γραμματεία σε μια ομοιογενή ομάδα κειμένων ισοδυναμεί με το να τοποθετούμε την αρχαία Ελλάδα σε ένα απόμακρο βάθρο, σε κάτι απρόσιτο και μακρινό που μόνο ως γραμματειακά νεκρό είδος μπορεί να αντιμετωπιστεί. Λένε χαρακτηριστικά:

Απ' όλους τους λαούς της Ευρώπης κανένας δεν έχει

Πώς μπορούμε να ζήσουμε μια καλή ζωή; Πότε τα πράγματα κι οι καταστάσεις γίνονται αφέντες του εαυτού μας;

Το σώμα μας, η υγεία μας, το σπίτι κι η περιουσία μας δεν είναι δικά μας, υποστηρίζει ο Επίκτητος. Δεν βρίσκονται κάτω απ' τον δικό μας έλεγχο και, επομένως, όταν επιθυμούμε κάποιο απ' αυτά τα πράγματα, επιθυμούμε κάτι που δεν εξαρτάται από εμάς. Κι ο άνθρωπος που επιθυμεί πράγματα που δεν εξαρτώνται από τον ίδιο δεν μπορεί παρά να είναι ένας δούλος.

«Καθάρισε τις ιδέες σου, ώστε να μη δεθεί πάνω σου κάτι που δεν είναι δικό σου, να μην αναπτυχθεί μαζί σου κάτι ξένο, και να μη λυπηθείς αν φύγει από σένα. Και λέγε εξασκούμενος καθημερινά, όπως εξασκείσαι στο γυμναστήριο, όχι ότι κάνεις φιλοσοφία, αλλά ότι προσπαθείς να κερδίσεις την ελευθερία σου. Γιατί αυτή είναι η πραγματική ελευθερία».

Πραγματικά, όταν διαβάζεις το βιβλίο αυτό μένεις στο περιεχόμενό του. Δεν μπαίνεις στη διαδικασία να σκεφτείς ότι διαβάζεις έναν αρχαίο Έλληνα συγγραφέα. Δε σε φορτίζει με εισαγωγές, για να μάθεις πριν το διαβάσεις. Απλώς ανοίγεις την πρώτη σελίδα και μπαίνεις κατευθείαν στο κείμενο. Και δεν μπορείς να το αφήσεις, επειδή το περιεχόμενο είναι καθηλωτικό. Απλώς συνεχίζεις να διαβάζεις. Ξαφνιάζεσαι και σταματάς.

-Υπάρχει μήπως κάποιος άνθρωπος φαύλος που να έχει ξεφύγει από τη θλίψη κι απ' το φόβο και την αποτυχία και τη ματαίωση;

-Ούτε ένας.

-Ούτε ένας λοιπόν δεν είναι ελεύθερος.

Και η ανάγνωση κυλά σα νερό. Ο Επίκτητος, πρώην δούλος και με μια σοβαρή αναπηρία, που τον κατέστησε κουτσό, λέει ξεκάθαρα ότι τίποτε δεν μας ανήκει. Κι όταν λέει τίποτε, εννοεί ούτε το ίδιο μας το σώμα. Δεν

μας κάστρο; Να διώξουμε τους μέσα τυράννους μας, που μας διαφεντεύουν καθημερινά, άλλοτε μένοντας ίδιοι κι άλλοτε πάλι αλλάζοντας μορφή;

Ο Επίκτητος μιλά για την ελευθερία από κάθε σκέψη, επιθυμία και φόβο που γίνεται βαρίδιο για κάθε μας απόφαση. Μιλάει για την ελευθερία ως κατάσταση κι όχι σαν στόχο.

Όταν τελειώνεις την ανάγνωση της *Ελευθερίας* του Επίκτητου, νιώθεις ότι το ταξίδι σου μόλις έχει αρχίσει κι ότι τώρα ήρθε ο καιρός να αφήσεις τις δικαιολογίες και ν' αναζητήσεις τη γνώση. Όχι την πληροφορία, όχι την συσσώρευση λέξεων στο μυαλό, αλλά το καθάρισμα της ψυχής από το περιττό. Κι αυτή είναι μια πράξη επαναστατική, επειδή ανατρέπει πρώτα όλες τις δικές σου βεβαιότητες κι ό,τι νόμιζες πως είσαι.

Δεν χαρίζουμε, λοιπόν, ούτε μια δασεία σε κανέναν πολιτικό, σε καμιά ακροδεξιά, ναζιστική, φασιστική γκρούπα. Ό,τιδήποτε μπορεί να αποτελέσει ουσιαστική μεταβλητή στην εξίσωση της ολιστικής απελευθέρωσης φύσης κι ανθρώπου είναι κομμάτι μας. Ως εκ τούτου, οι κινηματικές ή άλλες λοιπές αριστερές ακροβατικές «ταυτολογίες» περί αρχαίας ελληνικής γραμματείας και φασισμού μας προκαλούν... αρχαϊκά μειδιάματα. Η αλήθεια και η αυθεντική γνώση είναι το ίδιο πράγμα. Και δεν μας τρομάζει καμμία από τις δύο. Αντιθέτως, θεωρούμε δεδομένο πως δεν νοείται καμία απελευθερωτική προσπάθεια δίχως αυτές.

σύντροφοι για την ***Αναρχική απελευθερωτική δράση***

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

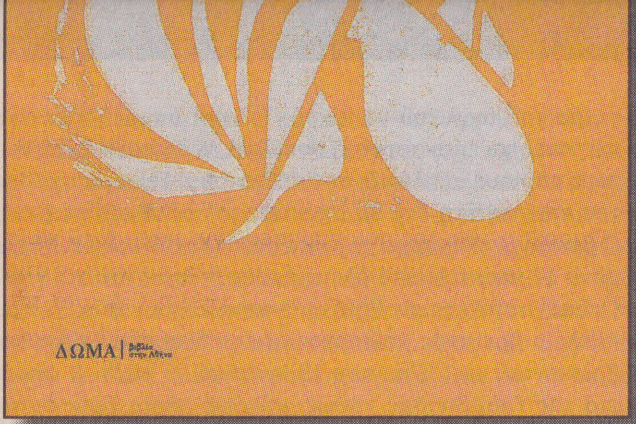
ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ 16ος, Φύλλο 175
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2017

ΕΚΔΟΣΗ: ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ Α.Μ.Κ.
ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ 8, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 106 82
Τηλ.: 69 73 79 92 07

Υπεύθυνος Έκδοσης
Παναγιώτης Ι. Λιόλιος

Συνδρομή (για 10 τεύχη)

Εκδόσεις Δώμα (2017)

Μέσα από αυτή τη νέα μετάφραση με κείμενα του Επίκτητου, που τιτλοφορούνται *Ελευθερία* προτείνεται πρώτα από όλα μια διαφορετική ανάγνωση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας. Το βιβλίο αυτό, αποτελώντας το πρώτο της σειράς του εκδοτικού οίκου *Δώμα*, αποτελεί τρόπον τινά μια δήλωση, έναν άλλο τρόπο ανάγνωσης. Εκείνο που υποστηρίζουν οι ίδιοι, όπως διαβάζουμε στην ιστοσελίδα τους, είναι ότι το να τοποθετούμε την αρχαία ελληνική γραμματεία σε μια ομοιογενή ομάδα κειμένων ισοδυναμεί με το να τοποθετούμε την αρχαία Ελλάδα σε ένα απόμακρο βάθρο, σε κάτι απρόσιτο και μακρινό που μόνο ως γραμματειακά νεκρό είδος μπορεί να αντιμετωπιστεί. Λένε χαρακτηριστικά:

Απ' όλους τους λαούς της Ευρώπης κανένας δεν έχει τόσο φτωχή σχέση με την ελληνική αρχαιότητα όσο οι σύγχρονοι Έλληνες. Δεν αγαπάνε οι Έλληνες την αρχαιότητα. Δεν την αγαπάνε με την ψυχή τους.

Δεν την αγαπάνε, γιατί δεν τη χαίρονται. Τη σέβονται, πειθήνια, αλλά δεν τη χαίρονται. Δεν τη χαίρονται, γιατί δεν την ξέρουν. Και δεν την ξέρουν, επειδή ανάμεσα σ' αυτούς και στην αρχαιότητα μπαίνει ένα αδιαπέραστο φίλτρο που φράζει την επαφή. Οι Έλληνες μοιάζει νά 'ναι καταδικασμένοι να μη γνωρίσουν την Ελλάδα, επειδή είναι Έλληνες.

Κι όταν περιγράφουν την *Ελευθερία* του Επίκτητου σε μετάφραση του Θάνου Σαμαρτζή είναι επίσης ξεκάθαροι:

Ποιος άνθρωπος είναι ελεύθερος και ποιος δούλος; λέγε εξασκούμενος καθημερινά, όπως εξασκείσαι στο γυμναστήριο, όχι ότι κάνεις φιλοσοφία, αλλά ότι προσπαθείς να κερδίσεις την ελευθερία σου. Γιατί αυτή είναι η πραγματική ελευθερία».

Πραγματικά, όταν διαβάζεις το βιβλίο αυτό μένεις στο περιεχόμενό του. Δεν μπαίνεις στη διαδικασία να σκεφτείς ότι διαβάζεις έναν αρχαίο Έλληνα συγγραφέα. Δε σε φορτίζει με εισαγωγές, για να μάθεις πριν το διαβάσεις. Απλώς ανοίγεις την πρώτη σελίδα και μπαίνεις κατευθείαν στο κείμενο. Και δεν μπορείς να το αφήσεις, επειδή το περιεχόμενο είναι καθηλωτικό. Απλώς συνεχίζεις να διαβάζεις. Ξαφνιάζεσαι και σταματάς.

-Υπάρχει μήπως κάποιος άνθρωπος φαύλος που να έχει ξεφύγει από τη θλίψη κι απ' το φόβο και την αποτυχία και τη ματαίωση;

-Ούτε ένας.

-Ούτε ένας λοιπόν δεν είναι ελεύθερος.

Και η ανάγνωση κυλά σα νερό. Ο Επίκτητος, πρώην δούλος και με μια σοβαρή αναπηρία, που τον κατέστησε κουτσό, λέει ξεκάθαρα ότι τίποτε δεν μας ανήκει. Κι όταν λέει τίποτε, εννοεί ούτε το ίδιο μας το σώμα. Δεν

μεταβλητή στην εξίσωση της ολιστικής απελευθέρωσης φύσης κι ανθρώπου είναι κομμάτι μας. Ως εκ τούτου, οι κινηματικές ή άλλες λοιπές αριστερές ακροβατικές «ταυτολογίες» περί αρχαίας ελληνικής γραμματείας και φασισμού μας προκαλούν... αρχαϊκά μειδιάματα. Η αλήθεια και η αυθεντική γνώση είναι το ίδιο πράγμα. Και δεν μας τρομάζει καμμία από τις δύο. Αντιθέτως, θεωρούμε δεδομένο πως δεν νοείται καμία απελευθερωτική προσπάθεια δίχως αυτές.

σύντροφοι για την ***Αναρχική απελευθερωτική δράση***

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ 16ος, Φύλλο 175
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2017

ΕΚΔΟΣΗ: ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ Α.Μ.Κ.
ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ 8, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 106 82
Τηλ.: 69 73 79 92 07

Υπεύθυνος Έκδοσης
Παναγιώτης Ι. Λιόλιος

Συνδρομή (για 10 τεύχη)
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: 20 ευρώ, ΕΥΡΩΠΗΣ: 30 ευρώ.
Με κατάθεση του αντίστοιχου ποσού
στον αριθμό λογαριασμού: (Εθνική Τράπεζα)

116/611-838-03

IBAN: GR77 0110 1160 0000 1166 1183 803
bic: ETHNGRAA

Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητη η γνωστοποίηση των στοιχείων σας μέσω του ταχυδρομείου, τηλεφωνικά ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, δηλαδή: Όνομα, επώνυμο, διεύθυνση, ταχυδρομικό κώδικα και ένα τηλέφωνο.

Πειρατές, Κουρσάροι

Οι συνεχείς εξουσιαστικοί πόλεμοι του $18^{ου}$ αιώνα, μεταξύ των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων, στον θαλάσσιο ελλαδικό χώρο, έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της πειρατείας στην περιοχή. Οι πειρατές έγιναν πολλές φορές πιόνια των κυρίαρχων δυνάμεων, αναλαμβάνοντας να κάνουν κούρσο, πότε με την μία και πότε με την άλλη δύναμη, χτυπώντας τα εχθρικά εμπορικά πλοία και αρπάζοντας το εμπόρευμα. Κάποιοι επωφελήθηκαν και πλούτισαν, άλλοι απλά μάζεψαν ένα κομπόδεμα για να μπορέσουν να ζήσουν, αλλά υπήρχαν και πολλοί που καταστράφηκαν, είτε χάνοντας την ζωή τους είτε την ελευθερία τους. Η Αυστρία, στους κατά καιρούς πολέμους της με την Γαλλία, (1701-1714, 1730-1735, 1740-1748), παρεχώρησε στους Έλληνες, κωπήλατες γαλιότες[1], καθώς και το δικαίωμα να έχουν υψωμένη την αυστριακή σημαία, ώστε να κάνουν κουρσο-αρπάζοντας και λεηλατώντας γαλλικά εμπορικά πλοία.

Η Αγγλία στους πολέμους της με την Γαλλία, κατά τον $18^{ο}$ αιώνα, παρότρυνε τους Έλληνες παράλληλα με αυτούς, να χτυπούν τα γαλλικά εμπορικά πλοία έχοντας υψωμένη την αγγλική σημαία. Ακόμα και τα αγγλικά κουρσάρικα αποτελούνταν από ελληνικό πλήρωμα. Μάλιστα το 1745 τους επέτρεψε να ιδρύσουν ελληνική παροικία με ορθόδοξη εκκλησία στην Μινόρκα, παρά της αντιδράσεις της καθολικής εκκλησίας. Τους παρεχώρησε χέρσες εκτάσεις γης και αλυκές.[2]

περιοχές, καθώς και τους θαλάσσιους δρόμους. Βέβαια, αυτή η εγρήγορση είχε άλλο χαρακτήρα γι' αυτούς που φοβόντουσαν ή γι' αυτούς που δέχονταν μια πειρατική επιδρομή και άλλο γι αυτούς που περίμεναν στην ακτή, ώστε να αγοράσουν την πειρατική λεία. Κατά τον $18^{ο}$ αιώνα εμφανίζονται στα νησιά του ελλαδικού χώρου μεμονωμένα άτομα που συγκεντρώνουν δειλά-δειλά μεγάλες περιουσίες στα χέρια τους. Ο πλούτος που άρχισε να εμφανίζεται σε ορισμένους, σαφώς και προερχόταν από την άσκηση της πειρατείας, είτε άμεσα είτε έμμεσα. Στα άγονα νησιά του Αιγαίου και στην επίσης άγονη Μάνη θα ήταν δύσκολο κάποιος να πλουτίσει μόνο από την κτηνοτροφία ή απίθανο μόνο με την γεωργία. Με τους ρωσσο-τουρκικούς πολέμους, καθώς και την διάσπαση του αγγλικού αποκλεισμού των γαλλικών και ισπανικών ακτών, από έλληνες πειρατές που έλεγχαν τις τιμές σ' αυτές τις περιοχές, ο πλούτος πολλαπλασιάστηκε. Οι έλληνες έγιναν κουρσάροι στην υπηρεσία της Ρωσσίας και αργότερα, μετά το τέλος του πολέμου, αυτονομήθηκαν κάνοντας πειρατεία και λεηλατώντας οποιοδήποτε εμπορικό πλοίο. Στις αρχές του $19^{ου}$ αιώνα υπήρχε, πλέον, η οικονομική δυνατότητα, να ναυπηγηθούν και να αγοραστούν μεγάλα καράβια. **Έτσι, δημιουργήθηκε ο ελληνικός εμπορικός στόλος του ελλαδικού χώρου που είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την πειρατεία. Η ιστορία, οι βάσεις καθώς και η εμπειρία του ελληνικού εμπορικού στόλου είναι πειρατική.**

1821-Η έξαρση της πειρατείας και η καταστολή της από τον Καποδίστρια

Οι συνθήκες πολέμου την περίοδο 1821 και μετά, ευνόησαν την πειρατική δραστηριότητα. Εμπορικά καράβια κάθε εθνικότητας ήταν συνεχώς στόχος. Πολλοί πρόσφυ-

Μιαούλη να εξοντώσει τους πειρατές στις Σποράδες και στον Κοδριγκτών τους πειρατές που είχαν βρει καταφύγιο στην Γραμβούσα.

Στις 18 Φεβρουαρίου το 1828 ο Μιαούλης ξεκίνησε από τον Πόρο με στολίσκο προς τις Σποράδες. Στις 19 Φεβρουαρίου αιχμαλώτισε στην Σκόπελο 41 πλοία και στην Σκιάθο 38 πλοία. Από τα κατασχεμένα πλοία 41 έκαψε ή βύθισε, 29 έστειλε στον Πόρο για να κριθούν για την νομιμότητα της ναυσιπλοΐας τους, 3 καταστράφηκαν από τους ανέμους και 6 τα χρησιμοποίησε ο ίδιος σε άλλες επιχειρήσεις. Λίγες μέρες μετά ο Κριεζής, με γαλιότα αποβιβάστηκε στις Σποράδες και αιχμαλώτισε εκατοντάδες πειρατές, που τους οδήγησε σε στρατόπεδο της Ελευσίνας. Περίπου 200 πειρατές κρύφτηκαν στα βουνά της Σκοπέλου, για να γλυτώσουν την σύλληψη. Οι εναπομείναντες συνέχισαν να κάνουν πειρατείες, ενώ λίγους μήνες μετά η πειρατεία στην περιοχή αναζωπυρώθηκε αφού υπήρξε μεγάλη απόδραση από το στρατόπεδο της Ελευσίνας. Τελικώς, η **πειρατεία θα εξαλειφθεί μετά από λίγα χρόνια, εξ αιτίας των ευεργετικών μέτρων της κυβέρνησης για την κατάταξη των πειρατών στα σώματα ασφαλείας.**

Στην Γραμβούσα, τον Ιανουάριο του 1828, κατέπλευσε μοίρα του αγγλικού ναυτικού. Το νησί απαρτιζόταν από πειρατές και επαναστάτες, συνολικά το βρετανικό ναυτικό τους οποίους υπολόγιζε σε 7.000 άτομα. Σίγουρα ο ρόλος του επαναστάτη δεν θα απέκλειε τον ρόλο του πειρατή. Ο βρετανός μοίραρχος μήνυσε στους κατοίκους ότι ήθελε μόνο 12 πειρατές από όλους όσους βρίσκονταν στο νησί. Οι επαναστάτες αρνήθηκαν να παραδώσουν τους 12 που ήθελε ο βρετανός μοίραρχος με την δικαιολογία ότι δεν βρίσκονταν εκεί. Έτσι στις 19 Ιανουαρίου 1828 το φρούριο της Γραμβούσας καθώς και όσα πλοία βρίσκονταν μπροστά κανονιοβολήθηκαν από το βρετανικό ναυτικό. Ο μοίραρχος, ύστερα από την παραπάνω ενέργεια, διαμήνυσε στους επαναστάτες ότι θέλει να του παραδώσουν το

Πειρατές, Κουρσάροι

Οι συνεχείς εξουσιαστικοί πόλεμοι του 18ου αιώνα, μεταξύ των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων, στον θαλάσσιο ελλαδικό χώρο, έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της πειρατείας στην περιοχή. Οι πειρατές έγιναν πολλές φορές πιόνια των κυρίαρχων δυνάμεων, αναλαμβάνοντας να κάνουν κούρσο, πότε με την μία και πότε με την άλλη δύναμη, χτυπώντας τα εχθρικά εμπορικά πλοία και αρπάζοντας το εμπόρευμα. Κάποιοι επωφελήθηκαν και πλούτισαν, άλλοι απλά μάζεψαν ένα κομπόδεμα για να μπορέσουν να ζήσουν, αλλά υπήρχαν και πολλοί που καταστράφηκαν, είτε χάνοντας την ζωή τους είτε την ελευθερία τους. Η Αυστρία, στους κατά καιρούς πολέμους της με την Γαλλία, (1701-1714, 1730-1735, 1740-1748), παρεχώρησε στους Έλληνες, κωπηλάτες γαλιότες[1], καθώς και το δικαίωμα να έχουν υψωμένη την αυστριακή σημαία, ώστε να κάνουν κουρσο-αρπάζοντας και λεηλατώντας γαλλικά εμπορικά πλοία.

Η Αγγλία στους πολέμους της με την Γαλλία, κατά τον 18ο αιώνα, παρότρυνε τους Έλληνες παράλληλα με αυτούς, να χτυπούν τα γαλλικά εμπορικά πλοία έχοντας υψωμένη την αγγλική σημαία. Ακόμα και τα αγγλικά κουρσάρικα αποτελούνταν από ελληνικό πλήρωμα. Μάλιστα το 1745 τους επέτρεψε να ιδρύσουν ελληνική παροικία με ορθόδοξη εκκλησία στην Μινόρκα, παρά της αντιδράσεις της καθολικής εκκλησίας. Τους παρεχώρησε χέρσες εκτάσεις γης και αλυκές.[2]

Η Ρωσσία στον πόλεμο της με την Οθωμανική αυτοκρατορία (1768-1774), αρχικά χρησιμοποίησε τους έλληνες πειρατές για τον ανεφοδιασμό του ρωσσικού στόλου. Αργότερα το 1770 με τα λεγόμενα Ορλωφικά, η Ρωσσία τούς προέτρεψε, όπως και έγινε, να γίνουν κουρσάροι, έχοντας υψωμένη την ρωσσική σημαία και να χτυπήσουν τον οθωμανικό εμπορικό στόλο. Ουσιαστικά η μόνη δύναμη των Ρώσσων στο Αιγαίο, ήταν όσοι ήθελαν να γίνουν κουρσάροι με τα πλοία τους ή σαν πλήρωμα σε κουρσάρικο. Με την λήξη του πολέμου και την αποχώρηση των Ρώσσων, οι Οθωμανοί έβγαλαν όλο το μένος τους στους έλληνες, που είχαν συμμαχήσει εναντίον τους.

Οι κάτοικοι των παράκτιων περιοχών του ελλαδικού χώρου άσκησαν πειρατεία ολόκληρο τον 18ο αιώνα, μέχρι λίγα χρόνια μετά την επανάσταση του 1821. Η πειρατεία ήταν ζωτικής σημασίας για όλες αυτές τις περιοχές, θα μπορούσαμε να πούμε ότι απασχολούσε χιλιάδες κόσμου, είτε είχαν άμεση επαφή (πειρατές, πληρώματα)

συγκεντρώνουν δειλά-δειλά μεγάλες περιουσίες στα χέρια τους. Ο πλούτος που άρχισε να εμφανίζεται σε ορισμένους, σαφώς και προερχόταν από την άσκηση της πειρατείας, είτε άμεσα είτε έμμεσα. Στα άγονα νησιά του Αιγαίου και στην επίσης άγονη Μάνη θα ήταν δύσκολο κάποιος να πλουτίσει μόνο από την κτηνοτροφία ή απίθανο μόνο με την γεωργία. Με τους ρωσσο-τουρκικούς πολέμους, καθώς και την διάσπαση του αγγλικού αποκλεισμού των γαλλικών και ισπανικών ακτών, από έλληνες πειρατές που έλεγχαν τις τιμές σ' αυτές τις περιοχές, ο πλούτος πολλαπλασιάστηκε. Οι έλληνες έγιναν κουρσάροι στην υπηρεσία της Ρωσσίας και αργότερα, μετά το τέλος του πολέμου, αυτονομήθηκαν κάνοντας πειρατεία και λεηλατώντας οποιοδήποτε εμπορικό πλοίο. Στις αρχές του 19ου αιώνα υπήρχε, πλέον, η οικονομική δυνατότητα, να ναυπηγηθούν και να αγοραστούν μεγάλα καράβια. **Έτσι, δημιουργήθηκε ο ελληνικός εμπορικός στόλος του ελλαδικού χώρου που είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την πειρατεία. Η ιστορία, οι βάσεις καθώς και η εμπειρία του ελληνικού εμπορικού στόλου είναι πειρατική.**

1821-Η έξαρση της πειρατείας και η καταστολή της από τον Καποδίστρια

Οι συνθήκες πολέμου την περίοδο 1821 και μετά, ευνόησαν την πειρατική δραστηριότητα. Εμπορικά καράβια κάθε εθνικότητας ήταν συνεχώς στόχος. Πολλοί πρόσφυγες και άνεργοι ναυτικοί χρησιμοποίησαν το προσφιλές μέσο της πειρατείας ως μέσο βιοπορισμού. Η επαναστατική κυβέρνηση είχε δώσει άδεια κούρσου, ώστε να μπορέσει να αντιμετωπίσει τον οθωμανικό στόλο και να εμποδίσει τον ανεφοδιασμό από θαλάσσης του οθωμανικού στρατού. Παρ' όλα αυτά, φαίνεται ότι στόχος πειρατείας έγιναν και φιλικά προσκείμενα πλοία. Μόνο το δίμηνο Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου του 1827 είχαν λεηλατηθεί 87 πλοία. Ήταν σαφές ότι ο πόλος του εμπορίου και τα συμφέροντα των δυτικών δυνάμεων, αμφισβητούνταν στην πράξη από τους έλληνες πειρατές. Πρώτη κίνηση του Καποδίστρια ήταν να αυξήσει τον φόρο επί των πειρατικών λειών. Πίστευε ότι έτσι το κράτος θα αποκόμιζε μεγαλύτερες εισπράξεις. Οι φόροι ουδέποτε εισπράχτηκαν, όμως, αφού οι επιθέσεις γίνονταν ανεξέλεγκτα σε όποιο εμπορικό πλοίο διάβαινε το Αιγαίο, ασχέτως εάν ήταν τούρκικο, ελληνικό ή ευρωπαϊκό. Κατ' αυτό τον τρόπο ο Καποδίστριας, μετά από ευρωπαϊκές πιέσεις, ανέ-

ρήσεις. Λίγες μέρες μετά ο Κριεζής, με γαλιότα αποβιβάστηκε στις Σποράδες και αιχμαλώτισε εκατοντάδες πειρατές, που τους οδήγησε σε στρατόπεδο της Ελευσίνας. Περίπου 200 πειρατές κρύφτηκαν στα βουνά της Σκοπέλου, για να γλυτώσουν την σύλληψη. Οι εναπομείναντες συνέχισαν να κάνουν πειρατείες, ενώ λίγους μήνες μετά η πειρατεία στην περιοχή αναζωπυρώθηκε αφού υπήρξε μεγάλη απόδραση από το στρατόπεδο της Ελευσίνας. Τελικώς, η **πειρατεία θα εξαλειφθεί μετά από λίγα χρόνια, εξ αιτίας των ευεργετικών μέτρων της κυβέρνησης για την κατάταξη των πειρατών στα σώματα ασφαλείας.**

Στην Γραμβούσα, τον Ιανουάριο του 1828, κατέπλευσε μοίρα του αγγλικού ναυτικού. Το νησί απαρτιζόταν από πειρατές και επαναστάτες, συνολικά το βρετανικό ναυτικό τους οποίους υπολόγιζε σε 7.000 άτομα. Σίγουρα ο ρόλος του επαναστάτη δεν θα απέκλειε τον ρόλο του πειρατή. Ο βρετανός μοίραρχος μήνυσε στους κατοίκους ότι ήθελε μόνο 12 πειρατές από όλους όσους βρίσκονταν στο νησί. Οι επαναστάτες αρνήθηκαν να παραδώσουν τους 12 που ήθελε ο βρετανός μοίραρχος με την δικαιολογία ότι δεν βρίσκονταν εκεί. Έτσι στις 19 Ιανουαρίου 1828 το φρούριο της Γραμβούσας καθώς και όσα πλοία βρίσκονταν μπροστά κανονιοβολήθηκαν από το βρετανικό ναυτικό. Ο μοίραρχος, ύστερα από την παραπάνω ενέργεια, διαμήνυσε στους επαναστάτες ότι θέλει να του παραδώσουν το φρούριο και τους 12 πειρατές, όπου έλαβε πάλι αρνητική απάντηση. Μετά από μέρες αγγλο-γάλλοι στρατιώτες από λάθος εκτίμηση των πολιορκημένων, εισήλθαν στο νησί. Οι επαναστάτες με τους πειρατές έμειναν ταμπουρωμένοι και οπλισμένοι στα σπίτια τους. Μάλιστα σε μια απέλπιδα προσπάθεια να αντιμετωπίσουν τους αγγλο-γάλλους, τοποθέτησαν πολλά κιλά μπαρούτι σε υπόνομο, που περνούσε κάτω από το σπίτι όπου διέμεναν αρκετοί στρατιώτες. Το σχέδιο έγινε αντιληπτό και οι δράστες συνελήφθησαν την ώρα της τοποθέτησης. Πολλοί πειρατές δραπέτευσαν ενώ κάποιοι συνελήφθησαν. Οι εξακριβωμένοι επαναστάτες αποχώρησαν προς την Κρήτη. Έτσι έληξαν και τα επεισόδια στο νησί της Γραμβούσας.

Ληστές - Πειρατές- Κουρσάροι και Επαναστάτες

Όπως αναφέρθηκε, η ενασχόληση των κατοίκων του ελ-

φαν ένα κομπόδεμα για να μπορέσουν να ζήσουν, αλλά υπήρχαν και πολλοί που καταστράφηκαν, είτε χάνοντας την ζωή τους είτε την ελευθερία τους. Η Αυστρία, στους κατά καιρούς πολέμους της με την Γαλλία, (1701-1714, 1730-1735, 1740-1748), παρεχώρησε στους Έλληνες, κωπήλατες γαλιότες[1], καθώς και το δικαίωμα να έχουν υψωμένη την αυστριακή σημαία, ώστε να κάνουν κουρσο-αρπάζοντας και λεηλατώντας γαλλικά εμπορικά πλοία.

Η Αγγλία στους πολέμους της με την Γαλλία, κατά τον 18ο αιώνα, παρότρυνε τους Έλληνες παράλληλα με αυτούς, να χτυπούν τα γαλλικά εμπορικά πλοία έχοντας υψωμένη την αγγλική σημαία. Ακόμα και τα αγγλικά κουρσάρικα αποτελούνταν από ελληνικό πλήρωμα. Μάλιστα το 1745 τους επέτρεψε να ιδρύσουν ελληνική παροικία με ορθόδοξη εκκλησία στην Μινόρκα, παρά της αντιδράσεις της καθολικής εκκλησίας. Τους παρεχώρησε χέρσες εκτάσεις γης και αλυκές.[2]

Η Ρωσσία στον πόλεμο της με την Οθωμανική αυτοκρατορία (1768-1774), αρχικά χρησιμοποίησε τους έλληνες πειρατές για τον ανεφοδιασμό του ρωσσικού στόλου. Αργότερα το 1770 με τα λεγόμενα Ορλωφικά, η Ρωσσία τούς προέτρεψε, όπως και έγινε, να γίνουν κουρσάροι, έχοντας υψωμένη την ρωσσική σημαία και να χτυπήσουν τον οθωμανικό εμπορικό στόλο. Ουσιαστικά η μόνη δύναμη των Ρώσσων στο Αιγαίο, ήταν όσοι ήθελαν να γίνουν κουρσάροι με τα πλοία τους ή σαν πλήρωμα σε κουρσάρικο. Με την λήξη του πολέμου και την αποχώρηση των Ρώσσων, οι Οθωμανοί έβγαλαν όλο το μένος τους στους έλληνες, που είχαν συμμαχήσει εναντίον τους.

Οι κάτοικοι των παράκτιων περιοχών του ελλαδικού χώρου άσκησαν πειρατεία ολόκληρο τον 18ο αιώνα, μέχρι λίγα χρόνια μετά την επανάσταση του 1821. Η πειρατεία ήταν ζωτικής σημασίας για όλες αυτές τις περιοχές, θα μπορούσαμε να πούμε ότι απασχολούσε χιλιάδες κόσμου, είτε είχαν άμεση επαφή (πειρατές, πληρώματα) είτε έμμεση (εμπόρους, αγοραστές, μεταπράτες, λαθρέμπορους) και έτσι κρατούσε σε εγρήγορση τις παράκτιες

1. Είδος πλοίου κατασκευασμένο ειδικά για επιδρομές, χωρητικότητας έως 40 κωπηλατών.

2. Μέχρι το 1755 είχαν εγκατασταθεί στην Μινόρκα 600 ελληνικές οικογένειες. Οι μισές ήταν από την Πάτμο ενώ οι υπόλοιπες από την Κέρκυρα, την Κεφαλονιά και από την Κορσική. Για περισσότερα βλ. Ν. Γ. Σβορώνος, *Η Ελληνική παροικία της Μινόρκας. Συμβολή στην Ιστορία του Ελληνικού Εμπορικού Ναυτικού τον 18ο αιώνα.*

το τέλος του πολέμου, αυτόνο-μήθηκαν κάνοντας πειρατεία και λεηλατώντας οποιοδήποτε εμπορικό πλοίο. Στις αρχές του 19ου αιώνα υπήρχε, πλέον, η οικονομική δυνατότητα, να ναυπηγηθούν και να αγοραστούν μεγάλα καράβια. **Έτσι, δημιουργήθηκε ο ελληνικός εμπορικός στόλος του ελλαδικού χώρου που είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την πειρατεία. Η ιστορία, οι βάσεις καθώς και η εμπειρία του ελληνικού εμπορικού στόλου είναι πειρατική.**

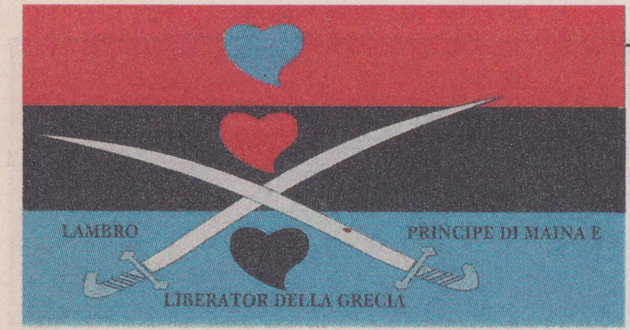
1821-Η έξαρση της πειρατείας και η καταστολή της από τον Καποδίστρια

Οι συνθήκες πολέμου την περίοδο 1821 και μετά, ευνόησαν την πειρατική δραστηριότητα. Εμπορικά καράβια κάθε εθνικότητας ήταν συνεχώς στόχος. Πολλοί πρόσφυγες και άνεργοι ναυτικοί χρησιμοποίησαν το προσφιλές μέσο της πειρατείας ως μέσο βιοπορισμού. Η επαναστατική κυβέρνηση είχε δώσει άδεια κούρσου, ώστε να μπορέσει να αντιμετωπίσει τον οθωμανικό στόλο και να εμποδίσει τον ανεφοδιασμό από θαλάσσης του οθωμανικού στρατού. Παρ' όλα αυτά, φαίνεται ότι στόχος πειρατείας έγιναν και φιλικά προσκείμενα πλοία. Μόνο το δίμηνο Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου του 1827 είχαν λεηλατηθεί 87 πλοία. Ήταν σαφές ότι ο πόλος του εμπορίου και τα συμφέροντα των δυτικών δυνάμεων, αμφισβητούνταν στην πράξη από τους έλληνες πειρατές. Πρώτη κίνηση του Καποδίστρια ήταν να αυξήσει τον φόρο επί των πειρατικών λειών. Πίστευε ότι έτσι το κράτος θα αποκόμιζε μεγαλύτερες εισπράξεις. Οι φόροι ουδέποτε εισπράχτηκαν, όμως, αφού οι επιθέσεις γίνονταν ανεξέλεγκτα σε όποιο εμπορικό πλοίο διάβαινε το Αιγαίο, ασχέτως εάν ήταν τούρκικο, ελληνικό ή ευρωπαϊκό. Κατ' αυτό τον τρόπο ο Καποδίστριας, μετά από ευρωπαϊκές πιέσεις, ανέστειλε όλες τις άδειες κούρσου, εξέδωσε νόμο όπου απαγόρευε όλες τις ενέργειες σύλληψης πλοίων με ουδέτερη σημαία και υπόγραφε χρεωστικά ομόλογα, ελλείψει μετρητών, για να εξοφλήσει τις απαιτήσεις όσων είχαν πέσει θύματα πειρατείας. Εκτός από τα παραπάνω έστειλε μονάδα ναυτικού στις Κυκλάδες για την αντιμετώπιση της πειρατείας, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Κύρια κέντρα της πειρατείας εκείνο τον καιρό ήταν οι Βόρ. Σποράδες και η Γραμβούσα της Κρήτης[3]. Ο Καποδίστριας ανέθεσε στον μοίρα του αγγλικού ναυτικού. Το νησί απαρτιζόταν από πειρατές και επαναστάτες, συνολικά το βρετανικό ναυτικό τους οποίους υπολόγιζε σε 7.000 άτομα. Σίγουρα ο ρόλος του επαναστάτη δεν θα απέκλειε τον ρόλο του πειρατή. Ο βρετανός μοίραρχος μήνυσε στους κατοίκους ότι ήθελε μόνο 12 πειρατές από όλους όσους βρίσκονταν στο νησί. Οι επαναστάτες αρνήθηκαν να παραδώσουν τους 12 που ήθελε ο βρετανός μοίραρχος με την δικαιολογία ότι δεν βρίσκονταν εκεί. Έτσι στις 19 Ιανουαρίου 1828 το φρούριο της Γραμβούσας καθώς και όσα πλοία βρίσκονταν μπροστά κανονιοβολήθηκαν από το βρετανικό ναυτικό. Ο μοίραρχος, ύστερα από την παραπάνω ενέργεια, διαμήνυσε στους επαναστάτες ότι θέλει να του παραδώσουν το φρούριο και τους 12 πειρατές, όπου έλαβε πάλι αρνητική απάντηση. Μετά από μέρες αγγλο-γάλλοι στρατιώτες από λάθος εκτίμηση των πολιορκημένων, εισήλθαν στο νησί. Οι επαναστάτες με τους πειρατές έμειναν ταμπουρωμένοι και οπλισμένοι στα σπίτια τους. Μάλιστα σε μια απέλπιδα προσπάθεια να αντιμετωπίσουν τους αγγλο-γάλλους, τοποθέτησαν πολλά κιλά μπαρούτι σε υπόνομο, που περνούσε κάτω από το σπίτι όπου διέμεναν αρκετοί στρατιώτες. Το σχέδιο έγινε αντιληπτό και οι δράστες συνελήφθησαν την ώρα της τοποθέτησης. Πολλοί πειρατές δραπέτευσαν ενώ κάποιοι συνελήφθησαν. Οι εξακριβωμένοι επαναστάτες αποχώρησαν προς την Κρήτη. Έτσι έληξαν και τα επεισόδια στο νησί της Γραμβούσας.

Ληστές - Πειρατές- Κουρσάροι και Επαναστάτες

Όπως αναφέρθηκε, η ενασχόληση των κατοίκων του ελλαδικού χώρου, ιδιαίτερα των παρακτίων περιοχών, ήταν τόσο ιδιαίτερα συχνή και πολλές φορές κύριο μέσω βιοπορισμού αλλά και πλουτισμού για ορισμένους. Έτσι, λοιπόν, κατά τον 18ο και έως τα μέσα του 19ου αιώνα, μεταξύ των πολλών ανώνυμων πειρατών, που άδραξαν την ευκαιρία των πολέμων για να κάνουν πειρατεία και να επιβιώσουν αποκτώντας περιστασιακά κάποια κέρδη, υπήρχαν και οι επώνυμοι πειρατές που ήταν ληστές και

3. Μάλιστα οι πειρατές που είχαν εγκατασταθεί στο νησί Γραμβούσα της Κρήτης είχαν φτιάξει εκκλησία που την είχαν ονοματίσει «παναγιά κλεφτρίνα» ή Λαφυροκρατούσα.

Η Πειρατική Σημαία του Λάμπρου Κατσώνη

αρματωλοί. Κάποιοι έπαιξαν αργότερα ενεργό ρόλο στην επανάσταση του 1821. Παραθέτουμε κάποιους επώνυμους βουνίσιους ληστές που εξελίχθηκαν σε πειρατές, κάποιους πειρατές και κουρσάρους που έπαιξαν ρόλο στην μετέπειτα επανάσταση και ορισμένους πειρατές του 18ου αιώνα, που έμειναν στην ιστορία με την δράση τους.

Ανδρέας Ανδρούτσος ή Ανδρίτσος: Πατέρας του Οδυσσέα Ανδρούτσου. Έδρασε με τον κουμπάρο του και πειρατή Λάμπρο Κατσώνη. Μαζί οχύρωσαν το Πόρτο Κάγιο της Μάνης και από εκεί έκαναν επιδρομές στο Αιγαίο. Διακρίθηκε στην γαλλο-τουρκική πολιορκία του Πόρτο Κάγιου, στις 17 Ιουνίου το 1792. Αποβιβάστηκαν στην ξηρά 4.000 τούρκοι και γάλλοι στρατιώτες, όπου ο Ανδρούτσος με τους άνδρες του έσφαξε τους 3.900. Η πολιορκία συνεχίστηκε με αποτέλεσμα ο Ανδρίτσος να διαφύγει. Διέσχισε όλη την Πελοπόννησο με τους άνδρες του, καταδιωκόμενος από χιλιάδες Οθωμανούς και κατέφυγε στην Πάργα. Από εκεί μαζί με πέντε άνδρες του, έπλευσε για Αδριατική όπου συνελήφθησαν από τους βενετούς. Ένα χρόνο μετά οι βενετοί τους παραδίδουν στους Οθωμανούς. Ο Ανδρίτσος και οι άνδρες τους βασανίζονται αλλά δεν εκτελούνται, λόγω ρωσσικής πίεσης. Τελικά, μετά από 5 χρόνια στην φυλακή, ο Ανδρίτσος στραγγαλίζεται και το σώμα του πετιέται στον Βόσπορο.

και Ναυαγιστές
(ΜΕΡΟΣ 2ο)

Κολοκοτρώνης Κωνσταντής: Πατέρας του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Έδρασε κυρίως στην Νότια Πελοπόννησο με συμμάχους μανιάτες και σφακιανούς. Τον Μάιο του

από τον Καποδίστρια στην διάλυση της πειρατείας στον ελλαδικό θαλάσσιο χώρο.

Κολοκοτρώνης Θεόδωρος: Το 1807 η Ιόνια πολιτεία χορήγησε άδειες κούρσου σε πλοία με ιονική και ρωσσική σημαία. Ο Κολοκοτρώνης ήταν τότε ιδιοκτήτης ενός σεμπέκ[7] με ρωσσική σημαία. Το πρώτο πράγμα που έκανε ήταν να αποβιβαστεί με τους άνδρες του, στα βορειοδυτικά παράλια της Πελοποννήσου, να λεηλατήσει και να πυρπολήσει την κωμόπολη της Αχαγιάς. Ο Κολοκοτρώνης επέστρεψε στην Λευκάδα με αρκετούς αιχμαλώτους. Καταδικάστηκε από τον Καποδίστρια, που εκείνη την περίοδο ήταν ένας από τους δύο διοικητές της Ιονίου Πολιτείας, για την πειρατική δραστηριότητά του.

Μαυρομιχαλαίοι: Οικογένεια με έντονη πειρατική δράση. Από τις οικογένειες που πλούτισαν κάνοντας πειρατεία. Την περίοδο της επανάστασης είχαν άδεια κούρσου από την επαναστατική κυβέρνηση εναντίον του οθωμανικού στόλου. Παρ' όλα αυτά οι Μαυρομιχαλαίοι έκαναν επιδρομές και σε φιλικά ευρωπαϊκά πλοία. Το λειοδικίο[8] του Καποδίστρια επέβαλε υψηλή ποινή στην οικογένεια για την δράση της, κάτι που ήταν και η αρχή του τέλους για τον Καποδίστρια.

Νικοτσάρας: Επικεφαλής αρματωλικού σώματος μακεδόνων, θεσσαλών, στερεοελλαδιτών και αλβανών. Έκανε πειρατεία με πολλούς άλλους καπεταναίους, με ορμητήριο τις Σποράδες. Οργάνωσε μαζί με τον αρματωλό Στάθα στόλο 70 πειρατικών πλοίων που λεηλατούσε τις ακτές του Θερμαϊκού κόλπου και της Κασσάνδρας. Στο πέρασμά τους λεηλατούσαν, ερήμωναν και πυρπολούσαν τα πάντα. Ο στόλος αυτός ονομάστηκε «μαύρος» γιατί τα πλοία και τα πανιά τους ήταν μαύρα καθώς και οι στολές των πειρατών. Ήταν μια σύμπραξη πολλών κλεφτών και αρ-

κονο την προεπαναστατική περίοδο. Η ύπαρξη του αγγίζει τα όρια του μύθου. Υπήρξε αλληλέγγυος και γενναιόδωρος απέναντι σε ορφανά και χήρες. Ο Μερμελέχας δεν δίσταζε να χτυπήσει ακόμα και τα οθωμανικά πλοία που μάζευαν τους φόρους από τα γύρω νησιά. Αυτό εξόργισε τον Καπουδάν Πασά, ο οποίος αποβιβάστηκε στην Μύκονο και ζητούσε από τους κατοίκους να του παραδώσουν τον πειρατή, για να γλυτώσουν από την σφαγή. Οι κάτοικοι από αλληλεγγύη ή από φόβο απέναντι στον πειρατή δεν το έκαναν. Τελικά ο Μερμελέχας παραδόθηκε στον Καπουδάν Πασά ώστε να γλυτώσει την μαζική σφαγή, αλλά παραδόξως γλίτωσε την εκτέλεσή του. Μετά από αυτό το γεγονός έγινε φούρναρης και νεκροθάφτης, αφού είχε περάσει πανώλη και διέθετε αντισώματα. Η λαϊκή παράδοση έχει διασώσει στιχάκια που εξυμνούν την δράση του: *«Ωχ καημένη Bella Vienna ως τα μπούνια στάζεις αίμα»*[9] και *«Μερμελέχα έχε με έννοια, Μερμελέχα με τα γένια»*. Πέθανε το 1854 από χολέρα.

Σάσαρης Νικόλαος ή Μονόφθαλμος: Μανιάτης πειρατής. Έδρασε στα μέσα του 18ου αιώνα μόνος του και χωρίς συμμάχους. Το 1748 είχε αρματώσει πειρατικό με μαύρη σημαία και λεηλατούσε πολλά σκάφη ανεξαρτήτου εθνικότητας. Το Φεβρουάριο του 1749 με 30 άντρες πλήρωμα επιτέθηκε στις αποθήκες του κάστρου των Κυθήρων. Η δράση του συνεχίστηκε μέχρι το 1750 όπου οδηγώντας ένα κατειλημμένο πλοίο στην Μάνη συνάντησε Βενετούς και αναγκάστηκε να το απελευθερώσει. Ο Μονόφθαλμος

και Ναυαγιστές

(ΜΕΡΟΣ 2ο)

επανάσταση του 1821. Παραθέτουμε κάποιους επώνυμους βουνίσιους ληστές που εξελίχθηκαν σε πειρατές, κάποιους πειρατές και κουρσάρους που έπαιξαν ρόλο στην μετέπειτα επανάσταση και ορισμένους πειρατές του 18ου αιώνα, που έμειναν στην ιστορία με την δράση τους.

Ανδρέας Ανδρούτσος ή Ανδρίτσος: Πατέρας του Οδυσσέα Ανδρούτσου. Έδρασε με τον κουμπάρο του και πειρατή Λάμπρο Κατσώνη. Μαζί οχύρωσαν το Πόρτο Κάγιο της Μάνης και από εκεί έκαναν επιδρομές στο Αιγαίο. Διακρίθηκε στην γαλλο-τουρκική πολιορκία του Πόρτο Κάγιου, στις 17 Ιουνίου το 1792. Αποβιβάστηκαν στην ξηρά 4.000 τούρκοι και γάλλοι στρατιώτες, όπου ο Ανδρούτσος με τους άνδρες του έσφαξε τους 3.900. Η πολιορκία συνεχίστηκε με αποτέλεσμα ο Ανδρίτσος να διαφύγει. Διέσχισε όλη την Πελοπόννησο με τους άνδρες του, καταδιωκόμενος από χιλιάδες Οθωμανούς και κατέφυγε στην Πάργα. Από εκεί μαζί με πέντε άνδρες του, έπλευσε για Αδριατική όπου συνελήφθησαν από τους βενετούς. Ένα χρόνο μετά οι βενετοί τους παραδίδουν στους Οθωμανούς. Ο Ανδρίτσος και οι άνδρες τους βασανίζονται αλλά δεν εκτελούνται, λόγω ρωσσικής πίεσης. Τελικά, μετά από 5 χρόνια στην φυλακή, ο Ανδρίτσος στραγγαλίζεται και το σώμα του πετιέται στον Βόσπορο.

Κολοκοτρώνης Κωνσταντής: Πατέρας του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Έδρασε κυρίως στην Νότια Πελοπόννησο με συμμάχους μανιάτες και σφακιανούς. Τον Μάιο του 1776 λεηλάτησε ένα γαλλικό πλοίο και δύο βενετικά. Τα τρία πλοία τα οδήγησε στην Καρδαμύλη και έστειλε τους καπετάνιους και ορισμένους ναύτες να βρουν το αναγκαίο ποσό για να πάρουν τα πλοία τους πίσω. Επίσης, ο Κολοκοτρώνης συνέλαβε ένα τούρκικο πλοίο που το απελευθέρωσε μετά από την καταβολή λύτρων και λεηλάτησε μια ελληνική σακολέβα[4] που της αφαίρεσε όλο το φορτίο. Ο Κολοκοτρώνης ενεργούσε σε συνεργασία με τον μπέη της Μάνης Μιχαήλ Τρουπάκη όπου και μοιράζονταν τα κέρδη.[5]

Ανδρέας Βώκος ή Μιαούλης: Σε ηλικία μόλις 15 χρονών πούλησε μια βάρκα του πατέρα του, τύπου λατίνι και αγόρασε από την Χίο ένα οθωμανικό πλοίο τύπου μιαούλ[6], όπου μ' αυτό άσκησε πειρατεία, κυρίως στα παράλια της Συρίας. Επίσης, είχε διασπάσει αρκετές φορές τον θαλάσσιο αποκλεισμό των γαλλικών παραλίων από το αγγλικό ναυτικό, αποκομίζοντας έτσι τεράστια κέρδη. Μετά

πράγμα που έκανε ήταν να αποβιβαστεί με τους άνδρες του, στα βορειοδυτικά παράλια της Πελοποννήσου, να λεηλατήσει και να πυρπολήσει την κωμόπολη της Αχαγιάς. Ο Κολοκοτρώνης επέστρεψε στην Λευκάδα με αρκετούς αιχμαλώτους. Καταδικάστηκε από τον Καποδίστρια, που εκείνη την περίοδο ήταν ένας από τους δύο διοικητές της Ιονίου Πολιτείας, για την πειρατική δραστηριότητά του.

Μαυρομιχαλαίοι: Οικογένεια με έντονη πειρατική δράση. Από τις οικογένειες που πλούτισαν κάνοντας πειρατεία. Την περίοδο της επανάστασης είχαν άδεια κούρσου από την επαναστατική κυβέρνηση εναντίον του οθωμανικού στόλου. Παρ' όλα αυτά οι Μαυρομιχαλαίοι έκαναν επιδρομές και σε φιλικά ευρωπαϊκά πλοία. Το λειοδικίο[8] του Καποδίστρια επέβαλε υψηλή ποινή στην οικογένεια για την δράση της, κάτι που ήταν και η αρχή του τέλους για τον Καποδίστρια.

Νικοτσάρας: Επικεφαλής αρματωλικού σώματος μακεδόνων, θεσσαλών, στερεοελλαδιτών και αλβανών. Έκανε πειρατεία με πολλούς άλλους καπεταναίους, με ορμητήριο τις Σποράδες. Οργάνωσε μαζί με τον αρματωλό Στάθα στόλο 70 πειρατικών πλοίων που λεηλατούσε τις ακτές του Θερμαϊκού κόλπου και της Κασσάνδρας. Στο πέρασμά τους λεηλατούσαν, ερήμωναν και πυρπολούσαν τα πάντα. Ο στόλος αυτός ονομάστηκε «μαύρος» γιατί τα πλοία και τα πανιά τους ήταν μαύρα καθώς και οι στολές των πειρατών. Ήταν μια σύμπραξη πολλών κλεφτών και αρματωλών από πολλές περιοχές, μεταξύ των οποίων και ο Κολοκοτρώνης. Το καθένα καράβι πήρε την ονομασία μιας περιοχής όπως Μοριάς, Όλυμπος, Κασσάνδρα, Νάουσα και Σκιάθος. Οι Οθωμανοί θέλησαν να τους σταματήσουν στην Σκιάθο που ήταν το ορμητήριό τους. Τα «μαύρα καράβια», ζήτησαν την βοήθεια μιας αγγλικής φρεγάτας, όπου έσπευσε πρόθυμα λόγω της εμπόλεμης κατάστασης της Αγγλίας με τους Οθωμανούς. Στην διήμερη ναυμαχία της 5ης και 6ης Ιουλίου το 1807 οι Οθωμανοί νικήθηκαν. Ο Νικοτσάρας πέθανε αμέσως μετά την ναυμαχία, όταν αποβιβάστηκε στο Λιτόχωρο και συγκρούστηκε με ισχυρό απόσπασμα αλβανών, σε ηλικία 36 χρονών.

Κατραμάδος: Σπετσιώτης πειρατής που είχε ως ορμητήριο τα Διαβολονήσια των Σποράδων. Άσκησε πειρατεία σε όλο το Αιγαίο, μέχρι τον κόλπο της Τύνιδας. Είχε λεηλατήσει τα παράλια της βόρειας Αφρικής, της Συρίας και

BRITISH SAILORS BOARDING A GREEK PIRATE.

κονο την προεπαναστατική περίοδο. Η ύπαρξη του αγγίζει τα όρια του μύθου. Υπήρξε αλληλέγγυος και γενναιόδωρος απέναντι σε ορφανά και χήρες. Ο Μερμελέχας δεν δίσταζε να χτυπήσει ακόμα και τα οθωμανικά πλοία που μάζευαν τους φόρους από τα γύρω νησιά. Αυτό εξόργισε τον Καπουδάν Πασά, ο οποίος αποβιβάστηκε στην Μύκονο και ζητούσε από τους κατοίκους να του παραδώσουν τον πειρατή, για να γλυτώσουν από την σφαγή. Οι κάτοικοι από αλληλεγγύη ή από φόβο απέναντι στον πειρατή δεν το έκαναν. Τελικά ο Μερμελέχας παραδόθηκε στον Καπουδάν Πασά ώστε να γλυτώσει την μαζική σφαγή, αλλά παραδόξως γλίτωσε την εκτέλεσή του. Μετά από αυτό το γεγονός έγινε φούρναρης και νεκροθάφτης, αφού είχε περάσει πανώλη και διέθετε αντισώματα. Η λαϊκή παράδοση έχει διασώσει στιχάκια που εξυμνούν την δράση του: *«Ωχ καημένη Bella Vienna ως τα μπούνια στάζεις αίμα»*[9] και *«Μερμελέχα έχε με έννοια, Μερμελέχα με τα γένια»*. Πέθανε το 1854 από χολέρα.

Σάσαρης Νικόλαος ή Μονόφθαλμος: Μανιάτης πειρατής. Έδρασε στα μέσα του 18ου αιώνα μόνος του και χωρίς συμμάχους. Το 1748 είχε αρματώσει πειρατικό με μαύρη σημαία και λεηλατούσε πολλά σκάφη ανεξαρτήτου εθνικότητας. Το Φεβρουάριο του 1749 με 30 άντρες πλήρωμα επιτέθηκε στις αποθήκες του κάστρου των Κυθήρων. Η δράση του συνεχίστηκε μέχρι το 1750 όπου οδηγώντας ένα κατειλημμένο πλοίο στην Μάνη συνάντησε Βενετούς και αναγκάστηκε να το απελευθερώσει. Ο Μονόφθαλμος κατευθύνθηκε προς την Μάνη για να γλυτώσει από τον Βενετικό στόλο αλλά έπεσε σε οθωμανικά πλοία. Στην μάχη που ο Σάσαρης πέθανε. Κατά άλλους συνελήφθη από τους Οθωμανούς και οδηγήθηκε στην Κωνσταντινούπολη για τιμωρηθεί. Δύο μανιάτικα μοιρολόγια έχουν περάσει τον Σάσαρη στην σφαίρα του μύθου: *«Καλώς τους καλώς ήρθατε, τον Νικολό που αφήσατε; Σώπαινε νύφη Νικολού γιατί συναπαντήθει με ένα καράβι τούρκικο, κ' οι τούρκοι τ' άνομα σκυλιά, ερίξασι την μπαταριά, σκωτώθει ο μαύρο Νικολός, σκοτώθει ο καπετάνιος μας[...]»*.

«Μια σχόλη και μια Κυριακή, λούστηκα και χτενίστηκα και στο γυαλί γυαλίστηκα. –Μια μπομπάρδα άγγιαξε στον κάμπο του Μαυρόσπηλου, μαύρα είχε τα κουπιά της και μαύρα τα πανιά της. –Και στο γιαλό εκατέβηκα, ρώτησα ένα μουτσόπουλο, που είναι ο καπετάνιος ζας; –Εκεί στην μαύρη θάλασσα, εκεί συναπαντέθημαν, με τρία καράβια τούρκικα, –Σκοτώθει ο μαύρο Νικολός, σκοτώθει ο καπε-

(ΜΕΡΟΣ 2ο)

στηκε με αποτέλεσμα ο Ανδρίτσος να διαφύγει. Διέσχισε όλη την Πελοπόννησο με τους άνδρες του, καταδιωκόμενος από χιλιάδες Οθωμανούς και κατέφυγε στην Πάργα. Από εκεί μαζί με πέντε άνδρες του, έπλευσε για Αδριατική όπου συνελήφθησαν από τους βενετούς. Ένα χρόνο μετά οι βενετοί τους παραδίδουν στους Οθωμανούς. Ο Ανδρίτσος και οι άνδρες τους βασανίζονται αλλά δεν εκτελούνται, λόγω ρωσσικής πίεσης. Τελικά, μετά από 5 χρόνια στην φυλακή, ο Ανδρίτσος στραγγαλίζεται και το σώμα του πετιέται στον Βόσπορο.

Κολοκοτρώνης Κωνσταντής: Πατέρας του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Έδρασε κυρίως στην Νότια Πελοπόννησο με συμμάχους μανιάτες και σφακιανούς. Τον Μάιο του 1776 λεηλάτησε ένα γαλλικό πλοίο και δύο βενετικά. Τα τρία πλοία τα οδήγησε στην Καρδαμύλη και έστειλε τους καπετάνιους και ορισμένους ναύτες να βρουν το αναγκαίο ποσό για να πάρουν τα πλοία τους πίσω. Επίσης, ο Κολοκοτρώνης συνέλαβε ένα τούρκικο πλοίο που το απελευθέρωσε μετά από την καταβολή λύτρων και λεηλάτησε μια ελληνική σακολέβα[4] που της αφαίρεσε όλο το φορτίο. Ο Κολοκοτρώνης ενεργούσε σε συνεργασία με τον μπέη της Μάνης Μιχαήλ Τρουπάκη όπου και μοιράζονταν τα κέρδη.[5]

Ανδρέας Βώκος ή Μιαούλης: Σε ηλικία μόλις 15 χρονών πούλησε μια βάρκα του πατέρα του, τύπου λατίνι και αγόρασε από την Χίο ένα οθωμανικό πλοίο τύπου μιαούλ[6], όπου μ' αυτό άσκησε πειρατεία, κυρίως στα παράλια της Συρίας. Επίσης, είχε διασπάσει αρκετές φορές τον θαλάσσιο αποκλεισμό των γαλλικών παραλίων από το αγγλικό ναυτικό, αποκομίζοντας έτσι τεράστια κέρδη. Μετά την επανάσταση του 1821 χρησιμοποιήθηκε με επιτυχία

4. Πλοίο με υπερυψωμένη πλώρη και ίσια πρύμνη. Το μήκος του ήταν περίπου 12 μέτρα και το πλάτος του 3,50. Η χωρητικότητα του πληρώματος κυμαίνονταν στα 6- 10 άτομα.

5. Γι' αυτήν του την πειρατική δραστηριότητα ο Μιχαήλ Τρουπάκης συνελήφθη το 1782 από τους Οθωμανούς και κρεμάστηκε, παρέα με τον γιό του, στο λιμάνι της Μυτιλήνης, από το κατάρτι της ναυαρχίδας του Οθωμανού αρχιναυάρχου.

6. Από το συγκεκριμένο τύπου πλοίο πήρε και το παρατσούκλι Μιαούλης.

του οθωμανικού στόλου. Παρ' όλα αυτά οι Μαυρομιχαλαίοι έκαναν επιδρομές και σε φιλικά ευρωπαϊκά πλοία. Το λειοδικίο[8] του Καποδίστρια επέβαλε υψηλή ποινή στην οικογένεια για την δράση της, κάτι που ήταν και η αρχή του τέλους για τον Καποδίστρια.

Νικοτσάρας: Επικεφαλής αρματωλικού σώματος μακεδόνων, θεσσαλών, στερεοελλαδιτών και αλβανών. Έκανε πειρατεία με πολλούς άλλους καπεταναίους, με ορμητήριο τις Σποράδες. Οργάνωσε μαζί με τον αρματωλό Στάθα στόλο 70 πειρατικών πλοίων που λεηλατούσε τις ακτές του Θερμαϊκού κόλπου και της Κασσάνδρας. Στο πέρασμά τους λεηλατούσαν, ερήμωναν και πυρπολούσαν τα πάντα. Ο στόλος αυτός ονομάστηκε «μαύρος» γιατί τα πλοία και τα πανιά τους ήταν μαύρα καθώς και οι στολές των πειρατών. Ήταν μια σύμπραξη πολλών κλεφτών και αρματωλών από πολλές περιοχές, μεταξύ των οποίων και ο Κολοκοτρώνης. Το καθένα καράβι πήρε την ονομασία μιας περιοχής όπως Μοριάς, Όλυμπος, Κασσάνδρα, Νάουσα και Σκιάθος. Οι Οθωμανοί θέλησαν να τους σταματήσουν στην Σκιάθο που ήταν το ορμητήριό τους. Τα «μαύρα καράβια», ζήτησαν την βοήθεια μιας αγγλικής φρεγάτας, όπου έσπευσε πρόθυμα λόγω της εμπόλεμης κατάστασης της Αγγλίας με τους Οθωμανούς. Στην διήμερη ναυμαχία της 5ης και 6ης Ιουλίου το 1807 οι Οθωμανοί νικήθηκαν. Ο Νικοτσάρας πέθανε αμέσως μετά την ναυμαχία, όταν αποβιβάστηκε στο Λιτόχωρο και συγκρούστηκε με ισχυρό απόσπασμα αλβανών, σε ηλικία 36 χρονών.

Κατραμάδος: Σπετσιώτης πειρατής που είχε ως ορμητήριο τα Διαβολονήσια των Σποράδων. Άσκησε πειρατεία σε όλο το Αιγαίο, μέχρι τον κόλπο της Τύνιδας. Είχε λεηλατήσει τα παράλια της βόρειας Αφρικής, της Συρίας και έφτασε μέχρι το Γιβραλτάρ.

Λιόλιος: Καπετάνιος του Ολύμπου που συμμετείχε στα «μαύρα καράβια». Αργότερα έκανε πειρατεία στο Αιγαίο και συνεργάστηκε στενά με τον πειρατή Κατραμάδο.

Μερμελέχας: Σκληρός πειρατής που έδρασε στην Μύ-

7. Ιστιοφόρο που εκτός από πανιά είχε και κουπιά. Είχε τρία κατάρτια και το μήκος του ήταν περίπου 36 μέτρα και το πλάτος του 9 μέτρα. Ήταν εξοπλισμένο από 10 έως 29 κανόνια.

8. Μηχανισμός για τον φόρο επί της πειρατικής λείας, θεσμοθετημένος από τον Καποδίστρια.

παραδόξως γλίτωσε την εκτέλεσή του. Μετά από αυτό το γεγονός έγινε φούρναρης και νεκροθάφτης, αφού είχε περάσει πανώλη και διέθετε αντισώματα. Η λαϊκή παράδοση έχει διασώσει στιχάκια που εξυμνούν την δράση του: «*Ωχ καημένη Bella Vienna ως τα μπούνια στάζεις αίμα*»[9] και «*Μερμελέχα έχε με έννοια, Μερμελέχα με τα γένια*». Πέθανε το 1854 από χολέρα.

Σάσαρης Νικόλαος ή Μονόφθαλμος: Μανιάτης πειρατής. Έδρασε στα μέσα του 18ου αιώνα μόνος του και χωρίς συμμάχους. Το 1748 είχε αρματώσει πειρατικό με μαύρη σημαία και λεηλατούσε πολλά σκάφη ανεξαρτήτου εθνικότητας. Το Φεβρουάριο του 1749 με 30 άντρες πλήρωμα επιτέθηκε στις αποθήκες του κάστρου των Κυθήρων. Η δράση του συνεχίστηκε μέχρι το 1750 όπου οδηγώντας ένα κατειλημμένο πλοίο στην Μάνη συνάντησε Βενετούς και αναγκάστηκε να το απελευθερώσει. Ο Μονόφθαλμος κατευθύνθηκε προς την Μάνη για να γλυτώσει από τον Βενετικό στόλο αλλά έπεσε σε οθωμανικά πλοία. Στην μάχη που ο Σάσαρης πέθανε. Κατά άλλους συνελήφθη από τους Οθωμανούς και οδηγήθηκε στην Κωνσταντινούπολη για τιμωρηθεί. Δύο μανιάτικα μοιρολόγια έχουν περάσει τον Σάσαρη στην σφαίρα του μύθου: «*Καλώς τους καλώς ήρθατε, τον Νικολό που αφήσατε; Σώπαινε νύφη Νικολού γιατί συναπαντήθει με ένα καράβι τούρκικο, κ' οι τούρκοι τ' άνομα σκυλιά, ερίξασι την μπαταριά, σκοτώθει ο μαύρο Νικολός, σκοτώθει ο καπετάνιος μας[...]*».

«*Μια σχόλη και μια Κυριακή, λούστηκα και χτενίστηκα και στο γυαλί γυαλίστηκα. –Μια μπομπάρδα άγγιαξε στον κάμπο του Μαυρόσπηλου, μαύρα είχε τα κουπιά της και μαύρα τα πανιά της. –Και στο γιαλό εκατέβηκα, ρώτησα ένα μουτσόπουλο, που είναι ο καπετάνιος ζας; –Εκεί στην μαύρη θάλασσα, εκεί συναπαντέθηman, με τρία καράβια τούρκικα. –Σκοτώθει ο μαύρο Νικολός, σκοτώθει ο καπετάνιο μας. –Ε μονομάτη Νικολό, ζε το σκουζα το ψυχικό, μην μπάεις κάτω στην τουρκιά, μην μπας κουρσάρος και ζορμπάς, μην μπάεις να γδύνεις τα φτωχά*».

Λάμπρος Κατσώνης: Ο Κατσώνης αρχικά έλαβε μέρος στον ρωσσο-τουρκικό πόλεμο ως κουρσάρος της Ρωσσίας και χρηματοδοτούμενος από έλληνες εμπόρους της Τεργέστης. Η δράση του στον ελλαδικό χώρο ξεκινά τον Απρίλιο του 1788. Αντιφατικός χαρακτήρας που αρχικά χτύπη-

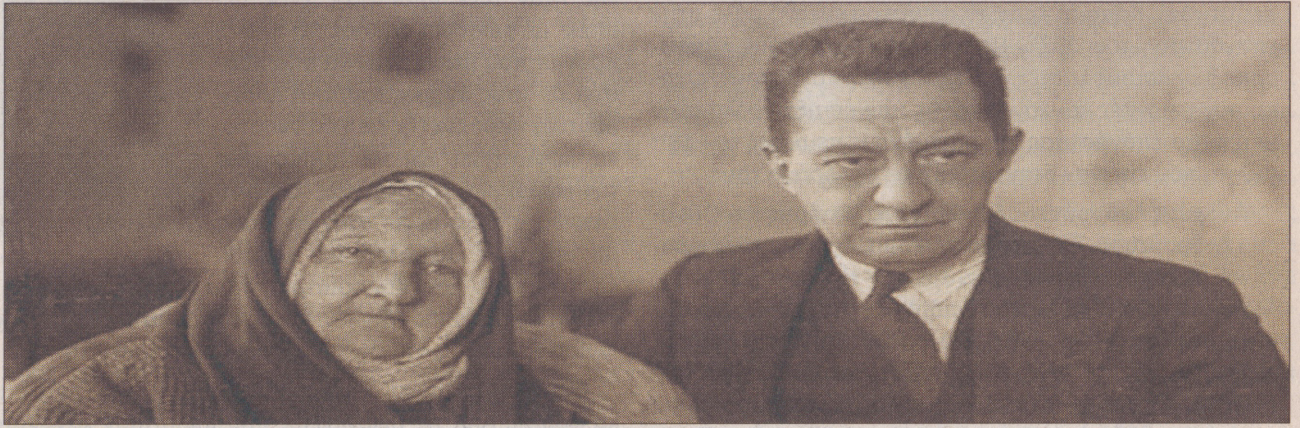
συνέχεια στη σελ. 10

9. Bella Vienna λεγόταν το καράβι του Μερμελέχα.

Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ

Η γιαγιά της Ρωσσικής Επανάστασης

Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ και Αλέξανδρος Κέρενσκυ

Η Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ (1844-1934) είναι η μόνη ρωσσίδα επαναστάτρια της οποίας η ενηλικίωση συνδέεται με ολόκληρη την επαναστατική περίοδο –από τις αρχές της δεκαετίας του 1860 μέχρι το 1917– και η ζωή της είναι αφιερωμένη ολοκληρωτικά στην ευημερία των χωρικών.

Γονείς της ήταν η Όλγα Ιβάνοβνα και ο Κωνσταντίν Μιχαήλοβιτς Βέριγκο. Η Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ συχνά θα αναφέρει αργότερα: «Είχα υπέροχους γονείς· εάν υπάρχει κάτι καλό σε μένα το χρωστώ ολόκληρο σ' αυτούς».

Από τον πατέρα της, κληρονόμησε ειλικρίνεια, μεγαλοκαρδία, αλλά και το ευέξαπτο τού χαρακτήρα· από τη μητέρα της –μια γυναίκα ευγενική– έλαβε εκπαίδευση από τις ιστορίες της Βίβλου. Οι γονείς της ποτέ δεν χτυπούσαν τα παιδιά και δεν επέτρεπαν ποτέ την βωμολοχία. Αλλά στην παιδική ηλικία της, η Μπρεσκόβσκυ προτιμούσε την απομόνωση. Στα απομνημονεύματά της, θα εξηγήσει αργότερα ότι η τάση της αυτή ξεπήδησε από το συναίσθημα ότι ήταν ανεπιθύμητη ως παιδί. Θυμάται τη μητέρα της να λέει μία φορά: «Όταν γεννήθηκες, δυσαρεστήθηκα πολύ ... Τα άλλα μου παιδιά συμπεριφέρονται σαν όλα τα παιδιά, η Κάτια είναι σαν ανεμοστρόβιλος». Έτσι, χαρακτηρισμένο ως βίαιο και νευρικό παιδί, η συνηθισμένη πλέον απομόνωση της Μπρεσκόβσκυ οδήγησε σε ξαφνικές και συχνές εξαφανίσεις που οδήγησαν την γκουβερνάντα της σε κατάσταση νευρικού κλονισμού: «η Μπρεσκόβσκυ είναι μια αράχνη», ούρλιαζε.

Ως παιδί, η Μπρεσκόβσκυ μελετούσε προσεκτικά τα γεγονότα, τους ανθρώπους, ακόμα και τη δική της συμπεριφορά και δεν μπορούσε να δεχτεί προσωπική αποτυχία. Συχνά μπερδεμένη ανάμεσα στα αποδεκτά κακά των ηθών και των εθίμων γύρω της και σε αυτά που θεωρούσε η ίδια ότι είναι σωστά και ανθρώπινα, φιλοξένησε χωρικούς φίλους στο πλούσιο σπίτι της – γεγονός το οποίο προκάλεσε έντονους σχολιασμούς. Δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί

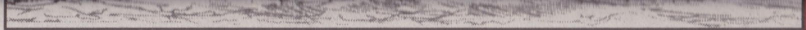
νο, βρώμικο και με κουρέλια. Χτυπημένοι και εξορισμένοι για ασήμαντες παραβιάσεις, οι αγρότες-δουλοπάροικοι αντιμετωπίζονταν ως κινητή περιουσία. Οι σύζυγοι και οι κόρες τους χρησιμοποιούνταν ως παλλακίδες, τα παιδιά τους συχνά αρπάζονταν και πωλούνταν.

Η μοίρα των δουλοπάροικων απασχολούσε έντονα την Μπρεσκόβσκυ. Πολύ συχνά πήγαινε στις καλύβες τους, έτρωγε μαζί τους, τους εμπιστευόταν και άκουγε ιστορίες για την δυστυχία τους. Παρ' όλο που ο πατέρας της αντιμετώπιζε εξαιρετικά τους δουλοπάροικούς του, ήταν ακόμα απογοητευμένη από την αντίθεση ανάμεσα στις συνθήκες διαβίωσης της καλύβας και του σπιτιού της. Έτσι, η νεαρή με την αριστοκρατική καταγωγή ανέπτυξε μια έντονη επιθυμία να διορθώσει τα κοινωνικά λάθη. Όντας αυτόπτης μάρτυρας της ζωής των δουλοπαροίκων, μεταμορφώθηκε σε ανελέητο μαχητή για τα δικαιώματα των αγροτών. Σε όλη της τη ζωή, όπου υπήρχε επείγουσα ανάγκη, η Μπρεσκόβσκυ έδινε τροφή, χρήματα και ρούχα στους φτωχούς και τους άπορους.

Έχοντας ενδιαφέρον για την πραγματική ζωή, ήταν

την *Ιστορία της Ρωσσίας* του Ν. Α. Καραμζίν. Πολλά χρόνια αργότερα, παραδέχτηκε με ανησυχία στον γιο της Νικόλαο –έναν επιτυχημένο μυθιστοριογράφο– ότι πιθανότατα θα παρέλειπε πολλές σελίδες των βιβλίων του από έλλειψη ενδιαφέροντος στις φανταστικές ιστορίες. Ήταν δύο αντίθετοι άνθρωποι: αυτή ήταν επαναστάτρια· εκείνος ήταν φιλελεύθερος χωρίς πολύ συμπάθεια για τους εκτός νόμου.

Στα δεκαεπτά της, όταν ο Τσάρος Αλέξανδρος Β' εξέδωσε τον νόμο περί χειραφέτησης το 1861, η Μπρεσκόβσκυ αντιλήφθηκε σύντομα ότι δεν επρόκειτο να βελτιώσει στο ελάχιστο την άθλια και δύστυχη ζωή των αγροτών. Δεδομένου ότι ο πατέρας της ήταν κυβερνητικός διαιτητής για την περιοχή, έγινε μάρτυρας σπαραξικάρδιων σκηνών, με γυναίκες να κλαίνε με αναφιλητά, και άνδρες να μαστιγώνονται μέχρι σακατέματος. Παρά τα δεινά τους, οι αγρότες ήλπιζαν ακόμη ότι ο Τσάρος θα εκδώσει σύντομα το πραγματικό Μανιφέστο. Παρ' ότι φήμες διαδίδονταν ότι οι διεφθαρμένοι αξιωματούχοι αντικατέστησαν με ψεύτικο έγγραφο το πραγματικό, οι αγρότες δεν πίστευαν ότι ο

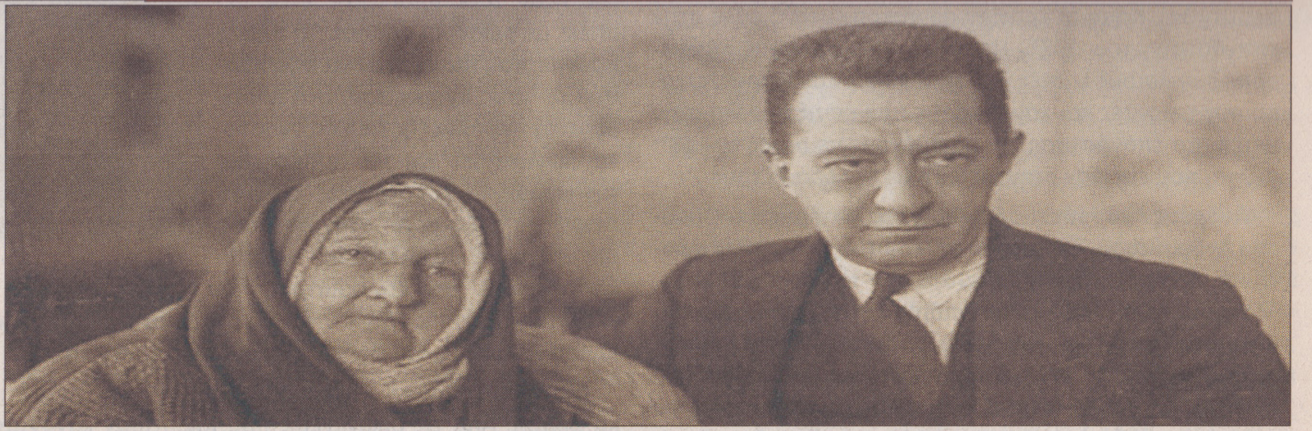

Η Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ (1844-1934) είναι η μόνη ρωσσίδα επαναστάτρια της οποίας η ενηλικίωση συνδέεται με ολόκληρη την επαναστατική περίοδο –από τις αρχές της δεκαετίας του 1860 μέχρι το 1917– και η ζωή της είναι αφιερωμένη ολοκληρωτικά στην ευημερία των χωρικών.

Γονείς της ήταν η Όλγα Ιβάνοβνα και ο Κωνσταντίν Μιχαήλοβιτς Βέριγκο. Η Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ συχνά θα αναφέρει αργότερα: «Είχα υπέροχους γονείς· εάν υπάρχει κάτι καλό σε μένα το χρωστώ ολόκληρο σ' αυτούς».

Από τον πατέρα της, κληρονόμησε ειλικρίνεια, μεγαλοκαρδία, αλλά και το ευέξαπτο τού χαρακτήρα· από τη μητέρα της –μια γυναίκα ευγενική– έλαβε εκπαίδευση από τις ιστορίες της Βίβλου. Οι γονείς της ποτέ δεν χτυπούσαν τα παιδιά και δεν επέτρεπαν ποτέ την βωμολοχία. Αλλά στην παιδική ηλικία της, η Μπρεσκόβσκυ προτιμούσε την απομόνωση. Στα απομνημονεύματά της, θα εξηγήσει αργότερα ότι η τάση της αυτή ξεπήδησε από το συναίσθημα ότι ήταν ανεπιθύμητη ως παιδί. Θυμάται τη μητέρα της να λέει μία φορά: «Όταν γεννήθηκες, δυσαρεστήθηκα πολύ ... Τα άλλα μου παιδιά συμπεριφέρονται σαν όλα τα παιδιά, η Κάτια είναι σαν ανεμοστρόβιλος». Έτσι, χαρακτηρισμένο ως βίαιο και νευρικό παιδί, η συνηθισμένη πλέον απομόνωση της Μπρεσκόβσκυ οδήγησε σε ξαφνικές και συχνές εξαφανίσεις που οδήγησαν την γκουβερνάντα της σε κατάσταση νευρικού κλονισμού: «η Μπρεσκόβσκυ είναι μια αράχνη», ούρλιαζε.

Ως παιδί, η Μπρεσκόβσκυ μελετούσε προσεκτικά τα γεγονότα, τους ανθρώπους, ακόμα και τη δική της συμπεριφορά και δεν μπορούσε να δεχτεί προσωπική αποτυχία. Συχνά μπερδεμένη ανάμεσα στα αποδεκτά κακά των ηθών και των εθίμων γύρω της και σε αυτά που θεωρούσε η ίδια ότι είναι σωστά και ανθρώπινα, φιλοξένησε χωρικούς φίλους στο πλούσιο σπίτι της – γεγονός το οποίο προκάλεσε έντονους σχολιασμούς. Δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί ήταν απαράδεκτο να φέρει έναν αγρότη φίλο στο σπίτι της, ενώ ήταν αποδεκτό να βλέπουμε ένα παιδί πεινασμένο, βρώμικο και με κουρέλια. Χτυπημένοι και εξορισμένοι για ασήμαντες παραβιάσεις, οι αγρότες-δουλοπάροικοι αντιμετωπίζονταν ως κινητή περιουσία. Οι σύζυγοι και οι κόρες τους χρησιμοποιούνταν ως παλλακίδες, τα παιδιά τους συχνά αρπάζονταν και πωλούνταν.

Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ και Αλέξανδρος Κέρενσκυ

Η μοίρα των δουλοπάροικων απασχολούσε έντονα την Μπρεσκόβσκυ. Πολύ συχνά πήγαινε στις καλύβες τους, έτρωγε μαζί τους, τους εμπιστευόταν και άκουγε ιστορίες για την δυστυχία τους. Παρ' όλο που ο πατέρας της αντιμετώπιζε εξαιρετικά τους δουλοπάροικούς του, ήταν ακόμα απογοητευμένη από την αντίθεση ανάμεσα στις συνθήκες διαβίωσης της καλύβας και του σπιτιού της. Έτσι, η νεαρή με την αριστοκρατική καταγωγή ανέπτυξε μια έντονη επιθυμία να διορθώσει τα κοινωνικά λάθη. Όντας αυτόπτης μάρτυρας της ζωής των δουλοπαροίκων, μεταμορφώθηκε σε ανελέητο μαχητή για τα δικαιώματα των αγροτών. Σε όλη της τη ζωή, όπου υπήρχε επείγουσα ανάγκη, η Μπρεσκόβσκυ έδινε τροφή, χρήματα και ρούχα στους φτωχούς και τους άπορους.

Έχοντας ενδιαφέρον για την πραγματική ζωή, ήταν ένας ένθερμος αναγνώστης, με ελάχιστο ενδιαφέρον για τη μυθοπλασία. Στην ηλικία των εννέα, διάβασε ολόκληρη την *Ιστορία της Ρωσσίας* του Ν. Α. Καραμζίν. Πολλά χρόνια αργότερα, παραδέχτηκε με ανησυχία στον γιο της Νικόλαο –έναν επιτυχημένο μυθιστοριογράφο– ότι πιθανότατα θα παρέλειπε πολλές σελίδες των βιβλίων του από έλλειψη ενδιαφέροντος στις φανταστικές ιστορίες. Ήταν δύο αντίθετοι άνθρωποι: αυτή ήταν επαναστάτρια· εκείνος ήταν φιλελεύθερος χωρίς πολύ συμπάθεια για τους εκτός νόμου.

Στα δεκαεπτά της, όταν ο Τσάρος Αλέξανδρος Β' εξέδωσε τον νόμο περί χειραφέτησης το 1861, η Μπρεσκόβσκυ αντιλήφθηκε σύντομα ότι δεν επρόκειτο να βελτιώσει στο ελάχιστο την άθλια και δύστυχη ζωή των αγροτών. Δεδομένου ότι ο πατέρας της ήταν κυβερνητικός διαιτητής για την περιοχή, έγινε μάρτυρας σπαραξικάρδιων σκηνών, με γυναίκες να κλαίνε με αναφιλητά, και άνδρες να μαστιγώνονται μέχρι σακατέματος. Παρά τα δεινά τους, οι αγρότες ήλπιζαν ακόμη ότι ο Τσάρος θα εκδώσει σύντομα το πραγματικό Μανιφέστο. Παρ' ότι φήμες διαδίδονταν ότι οι διεφθαρμένοι αξιωματούχοι αντικατέστησαν με ψεύτικο έγγραφο το πραγματικό, οι αγρότες δεν πίστευαν ότι ο Τσάρος, ο Μικρός Πατέρας τους, θα τους προδώσει.

Δύο χρόνια αργότερα, σε ηλικία 19 ετών, η Μπρεσκό-

συνέχεια από τη σελ. 9: ΠΕΙΡΑΤΕΣ...

σε αρκετά πειρατικά πλοία στο Αιγαίο και είχε δηλώσει ότι ήθελε να αφοσιωθεί στην καταπολέμησή της πειρατείας, αλλά τα πληρώματα του στόλου του ήταν επανδρωμένα, κυρίως από Έλληνες πειρατές που δεν καλόβλεπαν μια τέτοια επιχείρηση. Χτύπησε όχι μόνο τον Οθωμανικό στόλο αλλά και όσα πλεούμενα είχαν οθωμανική, γαλλική, παπική και Άγιου Μάρκου σημαία. Χρησιμοποίησε το λιμάνι του Αγ. Νικολάου, Κυθήρων και λεηλατούσε όποιο πλοίο σφέροντάς του ένα νησί στο Ικάριο πέλαγος και 200.000 χρυσού εάν έπαυε να είναι με το μέρος της Ρωσσίας. Η πρώτη ήττα του Κατσώνη σημειώθηκε δύο χρόνια μετά το ξεκίνημα του τον Μάιο του 1790 στην Άνδρο όπου έχασε, αλλά κατόρθωσε να διαφύγει μαζί με το πλήρωμα του και να καταφύγει στα Κύθηρα. Η αλλαγή του Κατσώνη από κουρσάρο σε πειρατή έγινε με την συνθήκη ειρήνης, ανάμεσα στις δύο δυνάμεις. Το 1792 αρνήθηκε την διαταγή να σταματήσει την δραστηριότητά του ενάντια στους Οθωμανούς και έδρασε μόνος του με ορμητήριο το Πόρτο τσώνης έζησε τα τελευταία του χρόνια σαν αμπελουργός, οινοποιός και θαλάσσιος έμπορος. Στο σημείο αυτό συναντήθηκαν στην διάσκεψη της Γιάλτας οι τρεις εξουσιαστές (Τσώρτσιλ-Ρούσβελτ-Στάλιν), ώστε να μοιράσουν τα εδάφη τους. **Το μέρος ενός πειρατή φαίνεται πως ήταν σημειολογικά κατάλληλο για την μοιρασιά της λείας!**

Ελευθερόκοκκος

Χρήσιμες πηγές:

Κραντονέλλη Αλεξάνδρα, *Ελληνική Πειρατεία και Κουρ-*

ότι ήταν ανεπιθύμητη ως παιδί. Θυμάται τη μητέρα της να λέει μία φορά: «Όταν γεννήθηκες, δυσαρεστήθηκα πολύ ... Τα άλλα μου παιδιά συμπεριφέρονται σαν όλα τα παιδιά, η Κάτια είναι σαν ανεμοστρόβιλος». Έτσι, χαρακτηρισμένο ως βίαιο και νευρικό παιδί, η συνηθισμένη πλέον απομόνωση της Μπρεσκόβσκυ οδήγησε σε ξαφνικές και συχνές εξαφανίσεις που οδήγησαν την γκουβερνάντα της σε κατάσταση νευρικού κλονισμού: «η Μπρεσκόβσκυ είναι μια αράχνη», ούρλιαζε.

Ως παιδί, η Μπρεσκόβσκυ μελετούσε προσεκτικά τα γεγονότα, τους ανθρώπους, ακόμα και τη δική της συμπεριφορά και δεν μπορούσε να δεχτεί προσωπική αποτυχία. Συχνά μπερδεμένη ανάμεσα στα αποδεκτά κακά των ηθών και των εθίμων γύρω της και σε αυτά που θεωρούσε η ίδια ότι είναι σωστά και ανθρώπινα, φιλοξένησε χωρικούς φίλους στο πλούσιο σπίτι της – γεγονός το οποίο προκάλεσε έντονους σχολιασμούς. Δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί ήταν απαράδεκτο να φέρει έναν αγρότη φίλο στο σπίτι της, ενώ ήταν αποδεκτό να βλέπουμε ένα παιδί πεινασμένο, ενώ οι κόρες τους χρησιμοποιούνταν ως παλλακίδες, τα παιδιά τους συχνά αρπάζονταν και πωλούνταν.

Η μοίρα των δουλοπάροικων απασχολούσε έντονα την Μπρεσκόβσκυ. Πολύ συχνά πήγαινε στις καλύβες τους, έτρωγε μαζί τους, τους εμπιστευόταν και άκουγε ιστορίες για την δυστυχία τους. Παρ' όλο που ο πατέρας της αντιμετώπιζε εξαιρετικά τους δουλοπάροικούς του, ήταν ακόμα απογοητευμένη από την αντίθεση ανάμεσα στις συνθήκες διαβίωσης της καλύβας και του σπιτιού της. Έτσι, η νεαρή με την αριστοκρατική καταγωγή ανέπτυξε μια έντονη επιθυμία να διορθώσει τα κοινωνικά λάθη. Όντας αυτόπτης μάρτυρας της ζωής των δουλοπαροίκων, μεταμορφώθηκε σε ανελέητο μαχητή για τα δικαιώματα των αγροτών. Σε όλη της τη ζωή, όπου υπήρχε επείγουσα ανάγκη, η Μπρεσκόβσκυ έδινε τροφή, χρήματα και ρούχα στους φτωχούς και τους άπορους.

Έχοντας ενδιαφέρον για την πραγματική ζωή, ήταν ένας ένθερμος αναγνώστης, με ελάχιστο ενδιαφέρον για τη μυθοπλασία. Στην ηλικία των εννέα, διάβασε ολόκληρη τατα θα παρέλειπε πολλές σελίδες των βιβλίων του από έλλειψη ενδιαφέροντος στις φανταστικές ιστορίες. Ήταν δύο αντίθετοι άνθρωποι: αυτή ήταν επαναστάτρια· εκείνος ήταν φιλελεύθερος χωρίς πολύ συμπάθεια για τους εκτός νόμου.

Στα δεκαεπτά της, όταν ο Τσάρος Αλέξανδρος Β΄ εξέδωσε τον νόμο περί χειραφέτησης το 1861, η Μπρεσκόβσκυ αντιλήφθηκε σύντομα ότι δεν επρόκειτο να βελτιώσει στο ελάχιστο την άθλια και δύστυχη ζωή των αγροτών. Δεδομένου ότι ο πατέρας της ήταν κυβερνητικός διαιτητής για την περιοχή, έγινε μάρτυρας σπαραξικάρδιων σκηνών, με γυναίκες να κλαίνε με αναφιλητά, και άνδρες να μαστιγώνονται μέχρι σακατέματος. Παρά τα δεινά τους, οι αγρότες ήλπιζαν ακόμη ότι ο Τσάρος θα εκδώσει σύντομα το πραγματικό Μανιφέστο. Παρ' ότι φήμες διαδίδονταν ότι οι διεφθαρμένοι αξιωματούχοι αντικατέστησαν με ψεύτικο έγγραφο το πραγματικό, οι αγρότες δεν πίστευαν ότι ο Τσάρος, ο Μικρός Πατέρας τους, θα τους προδώσει.

Δύο χρόνια αργότερα, σε ηλικία 19 ετών, η Μπρεσκό-

συνέχεια από τη σελ. 9: ΠΕΙΡΑΤΕΣ...

σε αρκετά πειρατικά πλοία στο Αιγαίο και είχε δηλώσει ότι ήθελε να αφοσιωθεί στην καταπολέμησή της πειρατείας, αλλά τα πληρώματα του στόλου του ήταν επανδρωμένα, κυρίως από Έλληνες πειρατές που δεν καλόβλεπαν μια τέτοια επιχείρηση. Χτύπησε όχι μόνο τον Οθωμανικό στόλο αλλά και όσα πλεούμενα είχαν οθωμανική, γαλλική, παπική και Άγιου Μάρκου σημαία. Χρησιμοποίησε το λιμάνι του Αγ. Νικολάου, Κυθήρων και λεηλατούσε όποιο πλοίο τύχαινε να περάσει από την περιοχή και όποιο πλοίο είχε την ατυχία να μπει ανυποψίαστο στο λιμάνι. Κατέλαβε το Καστελόριζο διώχνοντας όλους τους κατοίκους, ώστε να χρησιμοποιήσει το νησί για τις επιχειρήσεις του. Συνέχισε στην Κύπρο, την Συρία και την Αίγυπτο όπου λεηλατούσε όποιο πλοίο είχε οθωμανική σημαία. Οι επιτυχίες του απέναντι στους Οθωμανούς τον έφτασαν στο βαθμό του χιλίαρχου. Το 1789 ύστερα από την μη ανταπόκριση του Κατσώνη στο δάνειο που είχε πάρει από τους εμπόρους της Τεργέστης, συλλαμβάνεται και φυλακίζεται από τις αυστριακές αρχές. Μετά από συμβιβασμό και καταβολή μέρους του δανείου, ο Κατσώνης απελευθερώνεται. Ο φόβος των Οθωμανών απέναντι στον στόλο του Κατσώνη ήταν εμφανής. Η Πύλη θέλησε να τον προσεγγίσει προσφέροντάς του ένα νησί στο Ικάριο πέλαγος και 200.000 χρυσού εάν έπαυε να είναι με το μέρος της Ρωσσίας. Η πρώτη ήττα του Κατσώνη σημειώθηκε δύο χρόνια μετά το ξεκίνημα του τον Μάιο του 1790 στην Άνδρο όπου έχασε, αλλά κατόρθωσε να διαφύγει μαζί με το πλήρωμα του και να καταφύγει στα Κύθηρα. Η αλλαγή του Κατσώνη από κουρσάρο σε πειρατή έγινε με την συνθήκη ειρήνης, ανάμεσα στις δύο δυνάμεις. Το 1792 αρνήθηκε την διαταγή να σταματήσει την δραστηριότητά του ενάντια στους Οθωμανούς και έδρασε μόνος του με ορμητήριο το Πόρτο Κάγιο της Μάνης. Βύθισε τούρκικες φρεγάτες, λεηλάτησε την Άνδρο και συνέλαβε αλγερινά πλοία. Ο Κατσώνης πλέον δρώντας ως πειρατής και όχι σαν κουρσάρος δεν είχε την στήριξη καμμιάς μεγάλης δύναμης. Το τέλος της δράσης του έγινε με την γαλλο-τουρκική πολιορκία του Πόρτο Κάγιου. Ο Κατσώνης άντεξε τρεις μέρες όπου και διέφυγε στα Κύθηρα και από εκεί στην Ιθάκη. Κατόρθωσε να φτάσει τον Μάρτιο του 1794 στην Τεργέστη όπου ζήτησε συγγνώμη από την αυτοκράτειρα Αικατερίνη. Μετά τον θάνατο της Αικατερίνης, ο γιος της Παύλος αποκατέστησε τον Κατσώνη και του έδωσε 470.000 ρούβλια τα οποία τα μοίρασε στους συντρόφους του. Η έκταση που του παραχωρήθηκε στην Κριμαία (220.000 στρέμματα) πήρε το όνομα Λειβαδιά, από τον τόπο καταγωγής του. Εκεί ο Κατσώνης έζησε τα τελευταία του χρόνια σαν αμπελουργός, οινοποιός και θαλάσσιος έμπορος. Στο σημείο αυτό συναντήθηκαν στην διάσκεψη της Γιάλτας οι τρεις εξουσιαστές (Τσώρτσιλ-Ρούσβελτ-Στάλιν), ώστε να μοιράσουν τα εδάφη τους. **Το μέρος ενός πειρατή φαίνεται πως ήταν σημειολογικά κατάλληλο για την μοιρασιά της λείας!**

Ελευθερόκοκκος

Χρήσιμες πηγές:

Κραντονέλλη Αλεξάνδρα, *Ελληνική Πειρατεία και Κούρσος, τον ΙΗ΄ αιώνα και μέχρι την Ελληνική επανάσταση*, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας.

Κραντονέλλη Αλεξάνδρα, *Ιστορία της Πειρατείας, Στους μέσους χρόνους της τουρκοκρατίας 1538-1699*, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας.

Κωνσταντινίδη Αναστ. Κωστή, *Η ληστεία και η πειρατεία στη Σκύρο, Σκιάθο και Σκόπελο κατά τη διάρκεια της επανάστασης του 1821 μέχρι της αντιβασιλείας του Όθωνα*, Ιστορική μελέτη βασισμένη αποκλειστικά επί εγγράφων, τόμος πρώτος, Αθήνα 1988.

Μέξης Δήμος, *Μάνη και Μανιάτες*, εκδ. Εστία, Αθήνα 1977.

Πάτρικ Λη Φέρμορ, *Μάνη*, εκδ. Κέδρος.

Ιούλιος Βερν, *Το Αιγαίο στις Φλόγες*.

βσκυ, μαζί με την μητέρα και την αδελφή της έφυγαν για την Αγία Πετρούπολη. Στο τρένο, ένας νεαρός πρίγκιπας –αγαπημένος του Τσάρου– που επέστρεφε από επίσημη επίσκεψη στη Σιβηρία μπήκε τυχαία στην κουκέτα τους. Μίλησε με φλογερό ζήλο για το μέλλον της Ρωσίας τώρα που ο Τσάρος Αλέξανδρος είχε εκδώσει μια σειρά μεταρρυθμίσεων. Ο πρίγκιπας ήταν ο Πιότρ Κροπότκιν, ο οποίος αργότερα έγινε επαναστάτης αναρχικός. Η Μπρεσκόβσκυ ερμήνευσε το περιστατικό ως τυχερό.

Κατά την παραμονή της στην Αγία Πετρούπολη, εντάσσεται στους κύκλους των φιλελεύθερων νεαρών ευγενών και παρακολουθεί μαθήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (αν και ήταν παράνομο για τις γυναίκες να σπουδάσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση). Όταν η μητέρα της αρρωσταίνει, επιστρέφει στο σπίτι και ανοίγει ένα οικοτροφείο για κορίτσια, τα κέρδη από το οποίο την βοηθούν να διδάξει παιδιά των αγροτών δωρεάν. Πάντα ανεξάρτητο πνεύμα, σε ηλικία 25 ετών, κανονίζει γάμο με έναν νεαρό ευγενή, τον Νικολάι Μπρέσκο- Μπρεσκόβσκυ. Οι λευκοί γάμοι δεν ήταν τότε ασυνήθιστοι μεταξύ της ριζοσπαστικής ρωσικής νεολαίας. Ο νόμος απαιτούσε άμεση εποπτεία των θηλυκών από τον πλησιέστερο άνδρα· προκειμένου να ξεφύγουν από τους συχνά καταπιεστικούς πατέρες τους, πολλές γυναίκες επαναστάτριες παντρεύονταν στενούς φίλους. Συνήθως, τα ζευγάρια χώριζαν μια ημέρα μετά το γάμο, μερικές φορές δεν θα ξανάβλεπαν ποτέ ο ένας τον άλλον.

Η Μπρεσκόβσκυ και ο σύζυγός της παρέμειναν στην περιοχή, ωστόσο, όπου άνοιξαν ένα σχολείο και μια συνεταιριστική τράπεζα για τους αγρότες. Αλλά η επιθυμία να εμπλακεί σε πιο σημαντικές δραστηριότητες, την οδήγησε στο Κίεβο. Εκεί, κλήθηκε να συμμετάσχει σε μια ομάδα ριζοσπαστών στο δρόμο τους προς τις Ηνωμένες Πολιτείες για να ιδρύσουν μια σοσιαλιστική αποικία. «Ποτέ», απάντησε, «πώς μπορούμε να αφήσουμε τη Ρωσία τώρα, όταν είναι πολύ σημαντικό να γίνει κάτι εδώ;» Κι έτσι, αντ' αυτού, άρχισε να ψάχνει για συντρόφους, «μαθητές όχι μόνο των βιβλίων, αλλά της ζωής».

Τέσσερα χρόνια μετά το γάμο της, η Μπρεσκόβσκυ αντιμετωπίζει μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στη ζωή της: αποφασίζει να αφιερώσει τον εαυτό της και όλα όσα της ανήκουν στον αγώνα για την επανάσταση. Ο σύζυγος και η οικογένειά της παρακαλούν την έγκυο Μπρεσκόβάζει, κρατούσαν από μια τυπωμένη σελίδα προκήρυξης με ευλάβεια και συγκεντρώνονταν σε μεγάλα πλήθη για να την ακούσουν. Ωστόσο, όταν οι επαναστάτες ξεχώρισαν τον Τσάρο ως την κύρια αιτία της καταπίεσής τους, οι αγρότες αρνήθηκαν να τους πιστέψουν και πολλοί αμέσως διασκορπίστηκαν. Η Μπρεσκόβσκυ συχνά συνέκρινε το τσαρικό καθεστώς με τις κακές δυνάμεις. Και επειδή, στους αγρότες, ο παραλληλισμός του τσάρου με το διάβολο ήταν σκανδαλώδης, κάποιοι επισκέφθηκαν τις τοπικές αρχές για να αναφέρουν τέτοια «υπονόμευση».

Μεταμφιεσμένοι ως χωρικοί και με πλαστά χαρτιά, η Μπρεσκόβσκυ και οι σύντροφοί της καταδιώκονταν συνεχώς από την αστυνομία. Σε ένα από τα χωριά, μαζί με τη Μάσα Καλενκίνα διανυκτέρευσαν σε ένα αγροτόσπιτο. Εκεί, ένα από τα κορίτσια της οικογένειας –που ψαχούλεψε τα πράγματά τους– είπε σε κάποιους γείτονες ότι οι φιλοξενούμενοί τους είχαν στις τσάντες τους λογοτεχνικά βιβλία και χάρτες. Η είδηση φτάνει στον τοπικό αρχηγό της αστυνομίας ο οποίος καταφθάνει και ζητά από την Μπρεσκόβσκυ τα χαρτιά της. Αυτή του λέει ότι είναι αγρότισσα από βόρεια ρωσική επαρχία. Αλλά κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, προσπάθησε να την πιάσει από το πηγούνι, όπως οι ευγενείς και οι αξιωματούχοι έκαναν στους δουλοπάροικους. Η Μπρεσκόβσκυ ενστικτωδώς αποτραβιέται, αποκαλύπτοντας ακούσια την αριστοκρατική της καταγωγή. Ο αρχηγός ενθουσιάστηκε, καθώς η σύλληψη σημαντικού επαναστάτη σήμαινε αξιόλογη ανταμοιβή από τους προϊσταμένους του.

Τον Οκτώβριο του 1877, η Μπρεσκόβσκυ μεταφέρεται στην Αγία Πετρούπολη και ενώπιον του δικαστηρίου. Η περίφημη δίκη των 193 διήρκεσε αρκετούς μήνες. Οι γυναίκες κρατούμενοι λάμβαναν συνήθως ελαφρές ποινές, αλλά η υπεροπτική άρνηση της Μπρεσκόβσκυ να υποτα-

στη Σιβηρία και ελεύθερη επιστρέφει στη Δυτική Ρωσία, αλλά όχι και στην Αγία Πετρούπολη.

Με την επιστροφή της, η Μπρεσκόβσκυ αντιμετωπίζει έναν νέο κόσμο. Οι γονείς και ο σύζυγός της έχουν πεθάνει. Μεγαλωμένος ως αριστοκράτης, ο 23χρονος γιος της, Νικόλαος, περιφρονεί την επανάσταση της μητέρας του. Οι αγρότες έχουν αλλάξει, επίσης, έχοντας ωριμάσει πολιτικά. Πιστεύοντας ότι είναι σχεδόν έτοιμοι για επανάσταση, η Μπρεσκόβσκυ ξεκινά άλλο ένα ταξίδι στην ρωσική ύπαιθρο. Για οκτώ χρόνια τα διαμερίσματα-κουκέτες του σιδηρόδρομου είναι το σπίτι της. Καθώς το όνομα Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ εξαφανίζεται από τη Δυτική Ρωσία, οι άνθρωποι μιλούν για την Babushka («γιαγιά»).

Κατά τη διάρκεια αυτών των χρόνων, διδάσκει τους αγρότες και οργανώνει μυστικές ομάδες και τρομοκρατικές επιθέσεις σε κυβερνητικούς αξιωματούχους, παρ' ότι αυτή η ενασχόληση την τοποθετεί στην λίστα των πιο καταζητούμενων ατόμων. Βοηθά, επίσης, στην ίδρυση του Σοσιαλιστικού Επαναστατικού Κόμματος. Τον Μάιο του 1903, φεύγει από τη Ρωσία και μέσω της Οδησσού και της Βιέννης καταλήγει στη Γενεύη. Την επόμενη χρονιά φτάνει στις Ηνωμένες Πολιτείες για να ζητήσει βοήθεια

ερμήνευσε το περιστατικό ως τυχερό.

Κατά την παραμονή της στην Αγία Πετρούπολη, εντάσσεται στους κύκλους των φιλελεύθερων νεαρών ευγενών και παρακολουθεί μαθήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (αν και ήταν παράνομο για τις γυναίκες να σπουδάσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση). Όταν η μητέρα της αρρωσταίνει, επιστρέφει στο σπίτι και ανοίγει ένα οικοτροφείο για κορίτσια, τα κέρδη από το οποίο την βοηθούν να διδάξει παιδιά των αγροτών δωρεάν. Πάντα ανεξάρτητο πνεύμα, σε ηλικία 25 ετών, κανονίζει γάμο με έναν νεαρό ευγενή, τον Νικολάι Μπρέσκο- Μπρεσκόβσκυ. Οι λευκοί γάμοι δεν ήταν τότε ασυνήθιστοι μεταξύ της ριζοσπαστικής ρωσικής νεολαίας. Ο νόμος απαιτούσε άμεση εποπτεία των θηλυκών από τον πλησιέστερο άνδρα· προκειμένου να ξεφύγουν από τους συχνά καταπιεστικούς πατέρες τους, πολλές γυναίκες επαναστάτριες παντρεύονταν στενούς φίλους. Συνήθως, τα ζευγάρια χώριζαν μια ημέρα μετά το γάμο, μερικές φορές δεν θα ξανάβλεπαν ποτέ ο ένας τον άλλον.

Η Μπρεσκόβσκυ και ο σύζυγός της παρέμειναν στην περιοχή, ωστόσο, όπου άνοιξαν ένα σχολείο και μια συνεταιριστική τράπεζα για τους αγρότες. Αλλά η επιθυμία να εμπλακεί σε πιο σημαντικές δραστηριότητες, την οδήγησε στο Κίεβο. Εκεί, κλήθηκε να συμμετάσχει σε μια ομάδα ριζοσπαστών στο δρόμο τους προς τις Ηνωμένες Πολιτείες για να ιδρύσουν μια σοσιαλιστική αποικία. «Ποτέ», απάντησε, «πώς μπορούμε να αφήσουμε τη Ρωσσία τώρα, όταν είναι πολύ σημαντικό να γίνει κάτι εδώ;» Κι έτσι, αντ' αυτού, άρχισε να ψάχνει για συντρόφους, «μαθητές όχι μόνο των βιβλίων, αλλά της ζωής».

Τέσσερα χρόνια μετά το γάμο της, η Μπρεσκόβσκυ αντιμετωπίζει μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στη ζωή της: αποφασίζει να αφιερώσει τον εαυτό της και όλα όσα της ανήκουν στον αγώνα για την επανάσταση. Ο σύζυγος και η οικογένειά της παρακαλούν την έγκυο Μπρεσκόβσκυ να μείνει και να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις στην περιοχή της, προτρέποντάς την να αναλογισθεί τις ανάγκες του παιδιού. Έχοντας την πεποίθηση ότι «η έκκληση του μεγαλύτερου και σοβαρότερου καθήκοντος» την καλούσε να αφήσει τα πάντα και όλους πίσω, με πολύ πόνο άφησε τους γονείς και τον σύζυγό της. Πριν τελειώσει ο χειμώνας του 1873-'74, γεννά ένα αγόρι, το οποίο αναθέτει αμέσως στην νύφη της. Ο χωρισμός από το γιο της θα διαρκέσει 23 χρόνια. «Η σύγκρουση μεταξύ της αγάπης μου για το παιδί και της αγάπης μου για την επανάσταση και την ελευθερία της Ρωσσίας μου στέρησε πολλές φορές το βραδινό ύπνο», έγραφε. «Ήξερα ότι δεν μπορούσα να είμαι μητέρα και συγχρόνως επαναστάτρια».

Την άνοιξη του 1874, χιλιάδες νέων μορφωμένων ιδεαλιστών εγκαταλείπουν τα σπίτια τους και τις σπουδές τους για να ζήσουν στην ύπαιθρο μαζί με τους αγρότες

πιστέψουν και πολλοί αμέσως διασκορπίστηκαν. Η Μπρεσκόβσκυ συχνά συνέκρινε το τσαρικό καθεστώς με τις κακές δυνάμεις. Και επειδή, στους αγρότες, ο παραλληλισμός του τσάρου με το διάβολο ήταν σκανδαλώδης, κάποιοι επισκέφθηκαν τις τοπικές αρχές για να αναφέρουν τέτοια «υπονόμευση».

Μεταμφιεσμένοι ως χωρικοί και με πλαστά χαρτιά, η Μπρεσκόβσκυ και οι σύντροφοί της καταδιώκονταν συνεχώς από την αστυνομία. Σε ένα από τα χωριά, μαζί με τη Μάσα Καλενκίνα διανυκτέρευσαν σε ένα αγροτόσπιτο. Εκεί, ένα από τα κορίτσια της οικογένειας –που ψαχούλεψε τα πράγματά τους– είπε σε κάποιους γείτονες ότι οι φιλοξενούμενοί τους είχαν στις τσάντες τους λογοτεχνικά βιβλία και χάρτες. Η είδηση φτάνει στον τοπικό αρχηγό της αστυνομίας ο οποίος καταφθάνει και ζητά από την Μπρεσκόβσκυ τα χαρτιά της. Αυτή του λέει ότι είναι αγρότισσα από βόρεια ρωσσική επαρχία. Αλλά κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, προσπάθησε να την πιάσει από το πηγούνι, όπως οι ευγενείς και οι αξιωματούχοι έκαναν στους δουλοπάροικους. Η Μπρεσκόβσκυ ενστικτωδώς αποτραβιέται, αποκαλύπτοντας ακούσια την αριστοκρατική της καταγωγή. Ο αρχηγός ενθουσιάστηκε, καθώς η σύλληψη σημαντικού επαναστάτη σήμαινε αξιόλογη ανταμοιβή από τους προϊσταμένους του.

Τον Οκτώβριο του 1877, η Μπρεσκόβσκυ μεταφέρεται στην Αγία Πετρούπολη και ενώπιον του δικαστηρίου. Η περίφημη δίκη των 193 διήρκεσε αρκετούς μήνες. Οι γυναίκες κρατούμενοι λάμβαναν συνήθως ελαφρές ποινές, αλλά η υπεροπτική άρνηση της Μπρεσκόβσκυ να υποταχθεί στην εξουσία του τσαρικού δικαστηρίου ήταν η καθοριστική για την καταδικαστική απόφαση. Είναι η πρώτη γυναίκα στη Ρωσσία που καταδικάστηκε σε σκληρή εργασία, και στάλθηκε να εργαστεί στα ορυχεία στο Κάρα, πολύ ανατολικά της λίμνης Βαϊκάλης, στη Σιβηρία. Μετά από μια περίοδο δέκα μηνών, οδηγείται στην Barguzin, μια μικρή πόλη-φυλακή στην ανατολική όχθη της λίμνης Βαϊκάλης.

Τα μεταγενέστερα γραπτά της Μπρεσκόβσκυ δείχνουν ότι στο Barguzin καταδικάστηκε στο «βασανιστήριο» της καταναγκαστικής απραξίας. Της απαγορεύεται να διδάσκει ή να συναντιέται με άλλους κρατούμενους· παρ' όλα αυτά κατορθώνει να συνδεθεί με τρεις φοιτητές στην εξορία. Με τη βοήθεια ενός αυτόχθονα οδηγού, οι τέσσερις απέδρασαν από την πόλη, περπατώντας περίπου 600 μίλια ανατολικά διασχίζοντας τα βουνά, πριν η αστυνο-

στη Σιβηρία και ελεύθερη επιστρέφει στη Δυτική Ρωσσία, αλλά όχι και στην Αγία Πετρούπολη.

Με την επιστροφή της, η Μπρεσκόβσκυ αντιμετωπίζει έναν νέο κόσμο. Οι γονείς και ο σύζυγός της έχουν πεθάνει. Μεγαλωμένος ως αριστοκράτης, ο 23χρονος γιος της, Νικόλαος, περιφρονεί την επανάσταση της μητέρας του. Οι αγρότες έχουν αλλάξει, επίσης, έχοντας ωριμάσει πολιτικά. Πιστεύοντας ότι είναι σχεδόν έτοιμοι για επανάσταση, η Μπρεσκόβσκυ ξεκινά άλλο ένα ταξίδι στην ρωσσική ύπαιθρο. Για οκτώ χρόνια τα διαμερίσματα-κουκέτες του σιδηρόδρομου είναι το σπίτι της. Καθώς το όνομα Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ εξαφανίζεται από τη Δυτική Ρωσσία, οι άνθρωποι μιλούν για την Babushka («γιαγιά»).

Κατά τη διάρκεια αυτών των χρόνων, διδάσκει τους αγρότες και οργανώνει μυστικές ομάδες και τρομοκρατικές επιθέσεις σε κυβερνητικούς αξιωματούχους, παρ' ότι αυτή η ενασχόληση την τοποθετεί στην λίστα των πιο καταζητούμενων ατόμων. Βοηθά, επίσης, στην ίδρυση του Σοσιαλιστικού Επαναστατικού Κόμματος. Τον Μάιο του 1903, φεύγει από τη Ρωσσία και μέσω της Οδησσού και της Βιέννης καταλήγει στη Γενεύη. Την επόμενη χρονιά φτάνει στις Ηνωμένες Πολιτείες για να ζητήσει βοήθεια για τον αγώνα.

Συμμετέχει σε ομιλίες στη Νέα Υόρκη, τη Βοστώνη, το Σικάγο και άλλες μεγάλες πόλεις, και παντού γίνεται δεκτή με ενθουσιασμό. Τονίζει την δύναμη του επαναστατικού κινήματος στη Ρωσσία και κάνει έκκληση τόσο για ηθική όσο και για υλική βοήθεια. Διαβεβαιώνει τους ακροατές ότι ο ρώσος αγρότης έχει αποδείξει ότι είναι σε θέση να διαχειριστεί το μέλλον του και υποστηρίζει ότι, μόλις τέσσερις δεκαετίες από το 1861, έχει χάσει την τυφλή πίστη στον τσάρο και κατανοήσει την δική του αξία. Η πιο σημαντική αλλαγή, τονίζει, είναι η ικανότητα των αγροτών να διαβάζουν και να κατανοούν πολιτικά ζητήματα. Μετά την ομιλία της στη Φιλαδέλφεια, περίπου 2.000 ενθουσιασμένοι Ρώσοι μετανάστες τραγουδούν και φωνάζουν συνθήματα, κουβαλώντας την στους ώμους τους.

Λίγο μετά την επιστροφή της στη Ρωσσία, η κυβέρνη-

ρικές φορές δεν θα ξανάβλεπαν ποτέ ο ένας τον άλλον.

Η Μπρεσκόβσκυ και ο σύζυγός της παρέμειναν στην περιοχή, ωστόσο, όπου άνοιξαν ένα σχολείο και μια συνεταιριστική τράπεζα για τους αγρότες. Αλλά η επιθυμία να εμπλακεί σε πιο σημαντικές δραστηριότητες, την οδήγησε στο Κίεβο. Εκεί, κλήθηκε να συμμετάσχει σε μια ομάδα ριζοσπαστών στο δρόμο τους προς τις Ηνωμένες Πολιτείες για να ιδρύσουν μια σοσιαλιστική αποικία. «Ποτέ», απάντησε, «πώς μπορούμε να αφήσουμε τη Ρωσσία τώρα, όταν είναι πολύ σημαντικό να γίνει κάτι εδώ;» Κι έτσι, αντ' αυτού, άρχισε να ψάχνει για συντρόφους, «μαθητές όχι μόνο των βιβλίων, αλλά της ζωής».

Τέσσερα χρόνια μετά το γάμο της, η Μπρεσκόβσκυ αντιμετωπίζει μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στη ζωή της: αποφασίζει να αφιερώσει τον εαυτό της και όλα όσα της ανήκουν στον αγώνα για την επανάσταση. Ο σύζυγος και η οικογένειά της παρακαλούν την έγκυο Μπρεσκόβσκυ να μείνει και να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις στην περιοχή της, προτρέποντάς την να αναλογισθεί τις ανάγκες του παιδιού. Έχοντας την πεποίθηση ότι «η έκκληση του μεγαλύτερου και σοβαρότερου καθήκοντος» την καλούσε να αφήσει τα πάντα και όλους πίσω, με πολύ πόνο άφησε τους γονείς και τον σύζυγό της. Πριν τελειώσει ο χειμώνας του 1873-'74, γεννά ένα αγόρι, το οποίο αναθέτει αμέσως στην νύφη της. Ο χωρισμός από το γιο της θα διαρκέσει 23 χρόνια. «Η σύγκρουση μεταξύ της αγάπης μου για το παιδί και της αγάπης μου για την επανάσταση και την ελευθερία της Ρωσσίας μου στέρησε πολλές φορές το βραδινό ύπνο», έγραφε. «Ήξερα ότι δεν μπορούσα να είμαι μητέρα και συγχρόνως επαναστάτρια».

Την άνοιξη του 1874, χιλιάδες νέων μορφωμένων ιδεαλιστών εγκαταλείπουν τα σπίτια τους και τις σπουδές τους για να ζήσουν στην ύπαιθρο μαζί με τους αγρότες. Τον Ιούλιο, η Μπρεσκόβσκυ και οι δύο σύντροφοί της, η Μάσα (Μαρίγια) Καλενκίνα και ο Ιάκωβ Στεφάνοβιτς, φεύγουν για τα Ουκρανικά χωριά. Αυτό το κίνημα «πηγαίνουμε στους αγρότες» γεννήθηκε από την πεποίθηση ότι όταν οι αγρότες άκουγαν την «σοσιαλιστική αλήθεια», θα επαναστατούσαν και θα ανέτρεπαν τον ζυγό της καταπίεσης.

Η σαφής, ισχυρή φωνή της Μπρεσκόβσκυ, η επιλογή των εννοιών και των λέξεων στις διατυπώσεις της, τις οποίες οι αγρότες καταλαβαίνουν, αλλά και η ειλικρίνειά της, κινητοποίησε τους αγρότες παντού. Εντυπωσιασμένοι από την παρουσία κάποιου που μπορούσε να διαξενούμενοί τους είχαν στις τσάντες τους λογοτεχνικά βιβλία και χάρτες. Η είδηση φτάνει στον τοπικό αρχηγό της αστυνομίας ο οποίος καταφθάνει και ζητά από την Μπρεσκόβσκυ τα χαρτιά της. Αυτή του λέει ότι είναι αγρότισσα από βόρεια ρωσσική επαρχία. Αλλά κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, προσπάθησε να την πιάσει από το πηγούνι, όπως οι ευγενείς και οι αξιωματούχοι έκαναν στους δουλοπάροικους. Η Μπρεσκόβσκυ ενστικτωδώς αποτραβιέται, αποκαλύπτοντας ακούσια την αριστοκρατική της καταγωγή. Ο αρχηγός ενθουσιάστηκε, καθώς η σύλληψη σημαντικού επαναστάτη σήμαινε αξιόλογη ανταμοιβή από τους προϊσταμένους του.

Τον Οκτώβριο του 1877, η Μπρεσκόβσκυ μεταφέρεται στην Αγία Πετρούπολη και ενώπιον του δικαστηρίου. Η περίφημη δίκη των 193 διήρκεσε αρκετούς μήνες. Οι γυναίκες κρατούμενοι λάμβαναν συνήθως ελαφρές ποινές, αλλά η υπεροπτική άρνηση της Μπρεσκόβσκυ να υποταχθεί στην εξουσία του τσαρικού δικαστηρίου ήταν η καθοριστική για την καταδικαστική απόφαση. Είναι η πρώτη γυναίκα στη Ρωσσία που καταδικάστηκε σε σκληρή εργασία, και στάλθηκε να εργαστεί στα ορυχεία στο Κάρα, πολύ ανατολικά της λίμνης Βαϊκάλης, στη Σιβηρία. Μετά από μια περίοδο δέκα μηνών, οδηγείται στην Barguzin, μια μικρή πόλη-φυλακή στην ανατολική όχθη της λίμνης Βαϊκάλης.

Τα μεταγενέστερα γραπτά της Μπρεσκόβσκυ δείχνουν ότι στο Barguzin καταδικάστηκε στο «βασανιστήριο» της καταναγκαστικής απραξίας. Της απαγορεύεται να διδάσκει ή να συναντιέται με άλλους κρατούμενους· παρ' όλα αυτά κατορθώνει να συνδεθεί με τρεις φοιτητές στην εξορία. Με τη βοήθεια ενός αυτόχθονα οδηγού, οι τέσσερις απέδρασαν από την πόλη, περπατώντας περίπου 600 μίλια ανατολικά διασχίζοντας τα βουνά, πριν η αστυνομία τους συλλάβει. Λόγω της ρητής εντολής από την Αγία Πετρούπολη να συλληφθεί η Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ, η αστυνομία ήταν επίμονη και η απόπειρα απόδρασης τής κοστίζει τέσσερα ακόμη χρόνια σκληρής εργασίας στο Κάρα. Μετά το Κάρα, μεταφέρεται ξανά, αυτή τη φορά 1.000 μίλια νότια, στο Σελένγκινσκ.

Στο Σελένγκινσκ συναντά τον George Kennan ο οποίος συγκέντρωνε υλικό για το βιβλίο του *Siberia and the Exile System* (Σιβηρία και το σύστημα εξορίας). Μετά από οκτώ χρόνια στο Σελένγκινσκ, επιτρέπεται στην Μπρεσκόβσκυ να ταξιδέψει μέσα στη Σιβηρία, και να συναντήσει μερικά σημαντικά άτομα. Το 1896, λήγει τελικά η εξορία της Νικόλαος, περιφρονεί την επανάσταση της μητέρας του. Οι αγρότες έχουν αλλάξει, επίσης, έχοντας ωριμάσει πολιτικά. Πιστεύοντας ότι είναι σχεδόν έτοιμοι για επανάσταση, η Μπρεσκόβσκυ ξεκινά άλλο ένα ταξίδι στην ρωσσική ύπαιθρο. Για οκτώ χρόνια τα διαμερίσματα-κουκέτες του σιδηρόδρομου είναι το σπίτι της. Καθώς το όνομα Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ εξαφανίζεται από τη Δυτική Ρωσσία, οι άνθρωποι μιλούν για την Babushka («γιαγιά»).

Κατά τη διάρκεια αυτών των χρόνων, διδάσκει τους αγρότες και οργανώνει μυστικές ομάδες και τρομοκρατικές επιθέσεις σε κυβερνητικούς αξιωματούχους, παρ' ότι αυτή η ενασχόληση την τοποθετεί στην λίστα των πιο καταζητούμενων ατόμων. Βοηθά, επίσης, στην ίδρυση του Σοσιαλιστικού Επαναστατικού Κόμματος. Τον Μάιο του 1903, φεύγει από τη Ρωσσία και μέσω της Οδησσού και της Βιέννης καταλήγει στη Γενεύη. Την επόμενη χρονιά φτάνει στις Ηνωμένες Πολιτείες για να ζητήσει βοήθεια για τον αγώνα.

Συμμετέχει σε ομιλίες στη Νέα Υόρκη, τη Βοστώνη, το Σικάγο και άλλες μεγάλες πόλεις, και παντού γίνεται δεκτή με ενθουσιασμό. Τονίζει την δύναμη του επαναστατικού κινήματος στη Ρωσσία και κάνει έκκληση τόσο για ηθική όσο και για υλική βοήθεια. Διαβεβαιώνει τους ακροατές ότι ο ρώσος αγρότης έχει αποδείξει ότι είναι σε θέση να διαχειριστεί το μέλλον του και υποστηρίζει ότι, μόλις τέσσερις δεκαετίες από το 1861, έχει χάσει την τυφλή πίστη στον τσάρο και κατανοήσει την δική του αξία. Η πιο σημαντική αλλαγή, τονίζει, είναι η ικανότητα των αγροτών να διαβάζουν και να κατανοούν πολιτικά ζητήματα. Μετά την ομιλία της στη Φιλαδέλφεια, περίπου 2.000 ενθουσιασμένοι Ρώσοι μετανάστες τραγουδούν και φωνάζουν συνθήματα, κουβαλώντας την στους ώμους τους.

Λίγο μετά την επιστροφή της στη Ρωσσία, η κυβέρνηση –με τη βοήθεια του πράκτορα Έβνο Φ. Αζέφ– συλλαμβάνει την Μπρεσκόβσκυ. Ο Αζέφ, ο οποίος εμφανίζεται ως ένας πολύ γνωστός και πολύ αξιόπιστος επαναστάτης, είχε διεισδύσει στο Σοσιαλιστικό Επαναστατικό Κόμμα μέχρι τα ανώτατα στελέχη. Ο κατάλογος των κατηγοριών εναντίον της Μπρεσκόβσκυ είναι τόσο μεγάλος που χρειάζεται μια ώρα από τον δικαστικό υπάλληλο για να τον διαβάσει. Ήταν φίλοι από το εξωτερικό που πίεσαν τη ρωσσική κυβέρνηση, καθώς επίσης και η απροθυμία της κυβέρνησης να δημιουργήσει μάρτυρα, οι λόγοι που απέτρεψαν την πιθανότητα να λάβει θανατική ποινή η

συνέχεια στη σελ. 12

συνέχεια από τη σελ. 11

Μπρεσκόβσκυ. Μάλιστα, ένας Αμερικανός φίλος της ήρθε από τις Ηνωμένες Πολιτείες και ζήτησε από κυβερνητικούς αξιωματούχους να την απελευθερώσουν. Το αίτημά του δεν έγινε αποδεκτό.

Η κυβέρνηση θεωρούσε την 66χρονη γυναίκα ως επικίνδυνο κρατούμενο. Ένας δημοσιογράφος ανέφερε ότι κατά την έξοδο από το δικαστήριο, συνοδευόταν από έναν αστυνομικό μπροστά της, ο οποίος είχε προτεταμένο το σπαθί του, καθώς και άλλους δέκα οπλισμένους αξιωματικούς πίσω. Μέχρι τον Απρίλιο του 1910, κάνει το δεύτερο ταξίδι της στη Σιβηρία. Στέλνεται σε ένα μικρό νησί στον ποταμό Lena, περίπου 200 μίλια βόρεια της λίμνης Βαϊκάλης, και της επιτρέπεται περιορισμένη αλληλογραφία με λίγους στενούς φίλους, τους περισσότερους από αυτούς εκτός Ρωσσίας. Για ένα χρονικό διάστημα, ο κόσμος στη Δυτική Ρωσσία μάθαινε λίγα γι' αυτήν, μέχρι που –τον χειμώνα του 1913-'14– οι εφημερίδες ανέφεραν ότι η 70χρονη φυλακισμένη είχε δραπετεύσει από τον τόπο της εξορίας της. Αυτή τη φορά, η κυβέρνηση στέλνει 50 ένοπλους άνδρες για να την φέρουν πίσω και να φυλακιστεί για 16 μήνες παραπάνω. Μετά την ρωσσική επανάσταση τον Φεβρουάριο του 1917, απελευθερώνεται.

Η νεοσύστατη Προσωρινή Κυβέρνηση στέλνει στην Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ ειδική πρόσκληση για να επιστρέψει στην Πετρούπολη (πρώην Αγία Πετρούπολη) από τον τόπο της εξορίας της. Κατά την άφιξή της στη Μόσχα, την παραλαμβάνει η άμαξα του Τσάρου, με στρατιωτική συνοδεία και βασιλική μεταχείριση. Ο σιδηροδρομικός σταθμός της Πετρούπολης κατακλύζεται από πλήθος που προσπαθεί να την δει και να την αγγίξει. Η ίδια γράφει αργότερα, «Δεν νομίζω ότι οπουδήποτε στον κόσμο υπήρχε ποτέ μια νύφη που έλαβε τόσα πολλά λουλούδια.» Ο Αλέξανδρος Κερένσκι, τότε υπουργός Δικαιοσύνης, απευθύνθηκε στο πλήθος: «Σύντροφοι, η γιαγιά της ρωσσικής επανάστασης επέστρεψε επιτέλους σε μια ελεύθερη χώρα». Η Μπρεσκόβσκυ αληθινά άξιζε τον τίτλο· κανένας άλλος Ρώσος επαναστάτης, άνδρας ή γυναίκα, δεν είχε ζήσει όλη την επαναστατική περίοδο από τις αρχές της δεκαετίας του 1860 μέχρι το 1917. Η δια βίου συμμετο-

Για ποιους μιλάμε, όταν αναφερόμαστε στην εποχή του Χαλκού;

Ένας από τους βασικούς συντελεστές του δράματος ήταν αυτοί που οι ερευνητές ονομάζουν «Λαούς της Θάλασσας». Επέδραμαν στη Μεσόγειο, διεξήγαν αιματηρούς πολέμους κι έσπειραν στο πέρασμά τους την καταστροφή. Οι Αιγύπτιοι τούς ονομάζουν στα γραπτά τους κείμενα: Peleset, Tjekker, Shekelesh, Shardana, Danuna και Weshesh. Δεν ξέρουμε ποιοι ακριβώς ήταν, ούτε από πού είχαν έρθει. Ίσως από τη Σαρδηνία, τη Σικελία και την Ιταλία, ίσως από το Αιγαίο, από την περιοχή της δυτικής Ανατολίας ή ίσως ακόμη κι από την Κύπρο ή την Ανατολική Μεσόγειο. Καμμιά αρχαία περιοχή δεν αναγνωρίστηκε ως σημείο προέλευσης ή αναχώρησής τους. Φαίνεται ότι κινούνταν διαρκώς από βασίλειο σε βασίλειο και, σύμφωνα με τα αιγυπτιακά κείμενα, θα πρέπει να στρατοπέδευσαν στη Συρία, πριν προχωρήσουν στις ακτές της Χαναάν (περιλαμβάνοντας μέρη της σύγχρονης Συρίας, του Λιβάνου και του Ισραήλ) και προς το Δέλτα του Νείλου στην Αίγυπτο.

η λαφυραγώγηση, αλλά στον αντίποδα, σημαντικότατο επίσης κίνητρο υπήρξε η πληθυσμιακή πίεση που τους ανάγκασε να μεταναστεύουν. Το αποτέλεσμα ήταν πως, κυριολεκτικά, ισοπέδωναν τα πάντα στο πέρασμά τους· στη σημερινή Τουρκία (όπου βρισκόταν το βασίλειο των Χετταίων), στη Συρία (Αμμούρου), στο Ιράκ (η Ουρ των Χαλδαίων) στην Κύπρο (Αλασίγια) κι αλλού.

Σε επιγραφές του Ραμσή στη Medinet Habu αναφέρονται έξι ομάδες Λαών της Θάλασσας[1]. Οι ίδιοι δεν άφησαν καμμιά γραπτή πηγή και είναι γνωστοί μόνο από αιγυπτιακές επιγραφές. Οι περισσότεροι από αυτούς ανιχνεύονται δύσκολα από τις αρχαιολογικές έρευνες. Ξέρουμε ότι κινήθηκαν από δυτικά προς τα ανατολικά στη Μεσόγειο. Κάποιοι ερευνητές στο παρελθόν θεώρησαν ότι οι Δαναοί του Ομήρου ήταν Λαοί της Θάλασσας. Αναφέρονται σε επιγραφές επίσης οι Peleset, που ταυτίστηκαν με τους Φιλισταίους της Βίβλου με προέλευση από την Κρήτη. Άλλες ονομασίες από επιγραφές είναι Eqwesh, Teresh, Lukka, Shardana, Shekelesh. Τα ονόματα αυτά παραπέμπουν και σε γνωστές περιοχές ή λαούς (Αχαιοί, Ετρούσκοι, Λυκία, Σαρδηνία, Σικελία, αντίστοιχα). Απεικονίστηκαν επίσης σε αιγυπτιακές τοιχογραφίες σε σκηνές μάχης και ως αιχμάλωτοι. Οι επιθέσεις τους διήρκεσαν χρόνια. Για παράδειγμα, η Αίγυπτος δεχόταν για τριάντα χρόνια επιδρομές. Αναφέρεται ότι έπαιρναν τους καλύτερους πολεμιστές κάθε χώρας.

Το ζήτημα, όμως, που μας απασχολεί εδώ δεν είναι να ταυτίσουμε τους Λαούς της Θάλασσας με κάποιους γνωστούς μας λαούς. Όπως γίνεται φανερό, δεν επρόκειτο για μια ομοιογενή ομάδα από μια συγκεκριμένη τοποθεσία, αλλά από όλες τις πλευρές της Μεσογείου και στόχος τους ήταν οι αυτοκρατορίες της εποχής. Εκείνο που έχει για μας αξία να εξετάσουμε είναι ποιες περιστάσεις γέννησαν τους Λαούς της Θάλασσας και ποια ήταν η φύση των επιθέσεών τους. Σε αυτό θα μπορούσε να μας βοηθήσει η γενικότερη κατάσταση που επικρατούσε την περίοδο της δράσης τους.

Πολύ συχνά διαβάζουμε για «πειρα-

οπλισμένους αξιωματικούς πίσω. Μέχρι τον Απρίλιο του 1910, κάνει το δεύτερο ταξίδι της στη Σιβηρία. Στέλνεται σε ένα μικρό νησί στον ποταμό Lena, περίπου 200 μίλια βόρεια της λίμνης Βαϊκάλης, και της επιτρέπεται περιορισμένη αλληλογραφία με λίγους στενούς φίλους, τους περισσότερους από αυτούς εκτός Ρωσσίας. Για ένα χρονικό διάστημα, ο κόσμος στη Δυτική Ρωσσία μάθαινε λίγα γι' αυτήν, μέχρι που –τον χειμώνα του 1913-'14– οι εφημερίδες ανέφεραν ότι η 70χρονη φυλακισμένη είχε δραπετεύσει από τον τόπο της εξορίας της. Αυτή τη φορά, η κυβέρνηση στέλνει 50 ένοπλους άνδρες για να την φέρουν πίσω και να φυλακιστεί για 16 μήνες παραπάνω. Μετά την ρωσσική επανάσταση τον Φεβρουάριο του 1917, απελευθερώνεται.

Η νεοσύστατη Προσωρινή Κυβέρνηση στέλνει στην Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ ειδική πρόσκληση για να επιστρέψει στην Πετρούπολη (πρώην Αγία Πετρούπολη) από τον τόπο της εξορίας της. Κατά την άφιξή της στη Μόσχα, την παραλαμβάνει η άμαξα του Τσάρου, με στρατιωτική συνοδεία και βασιλική μεταχείριση. Ο σιδηροδρομικός σταθμός της Πετρούπολης κατακλύζεται από πλήθος που προσπαθεί να την δει και να την αγγίξει. Η ίδια γράφει αργότερα, «Δεν νομίζω ότι οπουδήποτε στον κόσμο υπήρχε ποτέ μια νύφη που έλαβε τόσα πολλά λουλούδια.» Ο Αλέξανδρος Κερένσκι, τότε υπουργός Δικαιοσύνης, απευθύνθηκε στο πλήθος: «Σύντροφοι, η γιαγιά της ρωσσικής επανάστασης επέστρεψε επιτέλους σε μια ελεύθερη χώρα». Η Μπρεσκόβσκυ αληθινά άξιζε τον τίτλο· κανένας άλλος Ρώσος επαναστάτης, άνδρας ή γυναίκα, δεν είχε ζήσει όλη την επαναστατική περίοδο από τις αρχές της δεκαετίας του 1860 μέχρι το 1917. Η δια βίου συμμετοχή της στον αγώνα των ρώσσων αγροτών επεκτάθηκε από τη σκληρή βασιλεία του Νικολάου Α' στην αδιστακτη κυριαρχία του Ιωσήφ Στάλιν. Δεν γνώριζε, όμως, ο Kerensky ότι το μπολσεβίκικο πραξικόπημα τον Οκτώβριο του 1917 θα εξόριζε τελικά τόσο τον ίδιο όσο και την Μπρεσκόβσκυ από την «ελεύθερη» χώρα τους.

Μετά την επανάσταση του 1917, η Μπρεσκόβσκυ παραμένει στη Ρωσσία, συμμετέχοντας ενεργά στον πολιτικό αγώνα κατά των μπολσεβίκων, αλλά τον Δεκέμβριο του 1918 –καθώς ο εμφύλιος πόλεμος εξαπλωνόταν στη Ρωσσία– αναγκάζεται να φύγει. Για τρίτη φορά ταξιδεύει ανατολικά, πέρα από τη Σιβηρία, αυτή τη φορά όχι σε εξορία της Σιβηρίας, αλλά εξόριστη στο εξωτερικό. Αφού φτάνει στην Ιαπωνία το 1919, φεύγει για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Από εκεί, μετακομίζει στην Τσεχοσλοβακία το 1924. Στην Πράγα, κάτω από ακραίες συνθήκες, συνεχίζει να αγωνίζεται ενάντια στο καταπιεστικό μπολσεβίκικο καθεστώς.

στα γραπτά τους κείμενα: Peleset, Tjekker, Shekelesh, Shardana, Danuna και Weshesh. Δεν ξέρουμε ποιοι ακριβώς ήταν, ούτε από πού είχαν έρθει. Ίσως από τη Σαρδηνία, τη Σικελία και την Ιταλία, ίσως από το Αιγαίο, από την περιοχή της δυτικής Ανατολίας ή ίσως ακόμη κι από την Κύπρο ή την Ανατολική Μεσόγειο. Καμμιά αρχαία περιοχή δεν αναγνωρίστηκε ως σημείο προέλευσης ή αναχώρησής τους. Φαίνεται ότι κινούνταν διαρκώς από βασίλειο σε βασίλειο και, σύμφωνα με τα αιγυπτιακά κείμενα, θα πρέπει να στρατοπέδευσαν στη Συρία, πριν προχωρήσουν στις ακτές της Χαναάν (περιλαμβάνοντας μέρη της σύγχρονης Συρίας, του Λιβάνου και του Ισραήλ) και προς το Δέλτα του Νείλου στην Αίγυπτο.

Το έτος 1177 Π.Χ. ήταν το όγδοο έτος της βασιλείας του φαραώ Ραμσή ΙΙΙ. Κάποιοι «λαοί της θάλασσας» θα πρέπει να έφτασαν εκεί από χερσαία οδό κι άλλοι μέσω θαλάσσης, δεν διέθεταν στολές ή εντυπωσιακά ρούχα, ενώ οι αρχαίες εικόνες απεικονίζουν μια ομάδα με κερασφόρα κράνη ή εντελώς ασκεπή. Κάποιοι είχαν μικρές μυτερές γενειάδες και ήταν ντυμένοι με κοντούς χιτώνες ή γυμνόστηθοι ή με έναν ποδήρη χιτώνα. Άλλοι ήταν άτριχοι και φορούσαν μακρύτερα ενδύματα. Βάσει αυτών των περιγραφών θα πρέπει να αποτελούνταν από διαφορετικές ομάδες, από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και πολιτισμούς. Οπλισμένοι με αιχμηρά χάλκινα σπαθιά, ξύλινες λόγχες με λαμπερά μεταλλικά άκρα, τόξα και βέλη, εφορμούσαν με βάρκες, πλοιάρια και ιππήλατα άρματα. Έφταναν κατά κύματα για μεγάλες χρονικές περιόδους. Κάποιες φορές έρχονταν μόνοι ή με τις οικογένειές τους.

Επρόκειτο για μεγάλο αριθμό ανθρώπων που έκαναν

αιγυπτιακές επιγραφές. Οι περισσότεροι από αυτούς ανιχνεύονται δύσκολα από τις αρχαιολογικές έρευνες. Ξέρουμε ότι κινήθηκαν από δυτικά προς τα ανατολικά στη Μεσόγειο. Κάποιοι ερευνητές στο παρελθόν θεώρησαν ότι οι Δαναοί του Ομήρου ήταν Λαοί της Θάλασσας. Αναφέρονται σε επιγραφές επίσης οι Peleset, που ταυτίστηκαν με τους Φιλισταίους της Βίβλου με προέλευση από την Κρήτη. Άλλες ονομασίες από επιγραφές είναι Eqwesh, Teresh, Lukka, Shardana, Shekelesh. Τα ονόματα αυτά παραπέμπουν και σε γνωστές περιοχές ή λαούς (Αχαιοί, Ετρούσκοι, Λυκία, Σαρδηνία, Σικελία, αντίστοιχα). Απεικονίστηκαν επίσης σε αιγυπτιακές τοιχογραφίες σε σκηνές μάχης και ως αιχμάλωτοι. Οι επιθέσεις τους διήρκεσαν χρόνια. Για παράδειγμα, η Αίγυπτος δεχόταν για τριάντα χρόνια επιδρομές. Αναφέρεται ότι έπαιρναν τους καλύτερους πολεμιστές κάθε χώρας.

Το ζήτημα, όμως, που μας απασχολεί εδώ δεν είναι να ταυτίσουμε τους Λαούς της Θάλασσας με κάποιους γνωστούς μας λαούς. Όπως γίνεται φανερό, δεν επρόκειτο για μια ομοιογενή ομάδα από μια συγκεκριμένη τοποθεσία, αλλά από όλες τις πλευρές της Μεσογείου και στόχος τους ήταν οι αυτοκρατορίες της εποχής. Εκείνο που έχει για μας αξία να εξετάσουμε είναι ποιες περιστάσεις γέννησαν τους Λαούς της Θάλασσας και ποια ήταν η φύση των επιθέσεών τους. Σε αυτό θα μπορούσε να μας βοηθήσει η γενικότερη κατάσταση που επικρατούσε την περίοδο της δράσης τους.

Πολύ συχνά διαβάζουμε για «πειρατές» και «πειρατεία», όσον αφορά στους Λαούς της Θάλασσας. Χρειάζεται, ωστόσο, να είμαστε πιο προσεκτικοί, όταν αναφερόμαστε σε τέτοιους όρους. Το σύνολο των συνθηκών καταδεικνύουν ότι δεν μιλάμε για κάποιους γενειοφόρους με ξύλινο πόδι και παπαγάλο στον δεξί ώμο. Ούτε για κάποιους σκληρούς κι αδυσώπητους βιαστές και πλιατσικολόγους, που ήθελαν να επιβάλουν την εξουσία τους στον αντίποδα μιας άλλης εξουσίας. Όπως όλα δείχνουν, επρόκειτο για ολόκληρες οικογένειες που μετακινούνταν στις πάλαι ποτέ κραταιές αυτοκρατορίες μέσω θαλασσίων οδών, για να αντλήσουν πόρους, με σκοπό την επιβίωση. Δεν ζητιάνευαν βέβαια ούτε παρακαλούσαν, αλλά έκαναν επιθέσεις και έδιναν σκληρές μάχες, για να κερδίσουν τα μέσα για την επιβίωσή τους. Πώς όμως βρέθηκαν σε αυτή την εξαθλίωση;

Φαίνεται ότι τα αίτια της εξαθλίωσής τους θα μας θυμίσουν πολλά. Την περίοδο του τέλους της Εποχής του χαλκού, περίπου από το 1230 μέχρι το 1100 Π.Χ.

Κατερίνα Μπρεσκόβσκυ ειδική πρόσκληση για να επιστρέψει στην Πετρούπολη (πρώην Αγία Πετρούπολη) από τον τόπο της εξορίας της. Κατά την άφιξή της στη Μόσχα, την παραλαμβάνει η άμαξα του Τσάρου, με στρατιωτική συνοδεία και βασιλική μεταχείριση. Ο σιδηροδρομικός σταθμός της Πετρούπολης κατακλύζεται από πλήθος που προσπαθεί να την δει και να την αγγίξει. Η ίδια γράφει αργότερα, «Δεν νομίζω ότι οπουδήποτε στον κόσμο υπήρχε ποτέ μια νύφη που έλαβε τόσα πολλά λουλούδια.» Ο Αλέξανδρος Κερένσκι, τότε υπουργός Δικαιοσύνης, απευθύνθηκε στο πλήθος: «Σύντροφοι, η γιαγιά της ρωσσικής επανάστασης επέστρεψε επιτέλους σε μια ελεύθερη χώρα». Η Μπρεσκόβσκυ αληθινά άξιζε τον τίτλο· κανένας άλλος Ρώσος επαναστάτης, άνδρας ή γυναίκα, δεν είχε ζήσει όλη την επαναστατική περίοδο από τις αρχές της δεκαετίας του 1860 μέχρι το 1917. Η δια βίου συμμετοχή της στον αγώνα των ρώσσων αγροτών επεκτάθηκε από τη σκληρή βασιλεία του Νικολάου Α΄ στην αδιστακτη κυριαρχία του Ιωσήφ Στάλιν. Δεν γνώριζε, όμως, ο Kerensky ότι το μπολσεβίκικο πραξικόπημα τον Οκτώβριο του 1917 θα εξόριζε τελικά τόσο τον ίδιο όσο και την Μπρεσκόβσκυ από την «ελεύθερη» χώρα τους.

Μετά την επανάσταση του 1917, η Μπρεσκόβσκυ παραμένει στη Ρωσσία, συμμετέχοντας ενεργά στον πολιτικό αγώνα κατά των μπολσεβίκων, αλλά τον Δεκέμβριο του 1918 –καθώς ο εμφύλιος πόλεμος εξαπλωνόταν στη Ρωσσία– αναγκάζεται να φύγει. Για τρίτη φορά ταξιδεύει ανατολικά, πέρα από τη Σιβηρία, αυτή τη φορά όχι σε εξορία της Σιβηρίας, αλλά εξόριστη στο εξωτερικό. Αφού φτάνει στην Ιαπωνία το 1919, φεύγει για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Από εκεί, μετακομίζει στην Τσεχοσλοβακία το 1924. Στην Πράγα, κάτω από ακραίες συνθήκες, συνεχίζει να αγωνίζεται ενάντια στο καταπιεστικό μπολσεβίκικο καθεστώς. Ο αγώνας της για τον ρώσο αγρότη δεν σταματά με την εξορία της. Συνεχίζει να εργάζεται ανάμεσα στους Ρώσους της Καρπάθου που ζούσαν στα εδάφη αυτά, και στη συνέχεια, ήταν μέρος της μεταπολεμικής Τσεχοσλοβακίας. Η πραγματική δύναμη της πειθούς της Μπρεσκόβσκυ δεν ήταν τόσο στην ικανότητά της να γοητεύει και να μιλάει, όσο το γεγονός ότι ήταν ζωντανό παράδειγμα. Αφού έζησε για λίγο στη Γαλλία, επέστρεψε στην Τσεχοσλοβακία, όπου και πέθανε στην ηλικία των 90 ετών.

μετάφραση – απόδοση Π.

Το έτος 1177 Π.Χ. ήταν το όγδοο έτος της βασιλείας του φαραώ Ραμσή ΙΙΙ. Κάποιοι «λαοί της θάλασσας» θα πρέπει να έφτασαν εκεί από χερσαία οδό κι άλλοι μέσω θαλάσσης, δεν διέθεταν στολές ή εντυπωσιακά ρούχα, ενώ οι αρχαίες εικόνες απεικονίζουν μια ομάδα με κερασφόρα κράνη ή εντελώς ασκεπή. Κάποιοι είχαν μικρές μυτερές γενειάδες και ήταν ντυμένοι με κοντούς χιτώνες ή γυμνόστηθοι ή με έναν ποδήρη χιτώνα. Άλλοι ήταν άτριχοι και φορούσαν μακρύτερα ενδύματα. Βάσει αυτών των περιγραφών θα πρέπει να αποτελούνταν από διαφορετικές ομάδες, από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και πολιτισμούς. Οπλισμένοι με αιχμηρά χάλκινα σπαθιά, ξύλινες λόγχες με λαμπερά μεταλλικά άκρα, τόξα και βέλη, εφορμούσαν με βάρκες, πλοιάρια και ιππήλατα άρματα. Έφταναν κατά κύματα για μεγάλες χρονικές περιόδους. Κάποιες φορές έρχονταν μόνοι ή με τις οικογένειές τους.

Επρόκειτο για μεγάλο αριθμό ανθρώπων που έκαναν μαζικές επιθέσεις στη Μεσόγειο και στο πέρασμά τους ισοπέδωσαν τις ισχυρότερες δυνάμεις της εποχής, όπως τους Χετταίους, τους Μυκηναίους, τους Χαναναίους και τους Κύπριους. Όσοι από τους κατοίκους των πρώην κραταιών βασιλείων επέζησαν των σφαγών είτε προσπάθησαν να συνεχίσουν τη ζωή τους στα ερείπια των πόλεών τους είτε εντάχθηκαν στο πλευρό των εισβολέων, ενισχύοντας τις δυνάμεις τους. Οι ομάδες των λαών της θάλασσας όχι μόνο είχαν διαφορετική προέλευση, αλλά και κινούνταν σε διαφορετικές κατευθύνσεις, με διαφορετικές προθέσεις η καθεμιά. Βασικότερο κίνητρό τους ήταν

δρομές. Αναφέρεται ότι έπαιρναν τους καλύτερους πολεμιστές κάθε χώρας.

Το ζήτημα, όμως, που μας απασχολεί εδώ δεν είναι να ταυτίσουμε τους Λαούς της Θάλασσας με κάποιους γνωστούς μας λαούς. Όπως γίνεται φανερό, δεν επρόκειτο για μια ομοιογενή ομάδα από μια συγκεκριμένη τοποθεσία, αλλά από όλες τις πλευρές της Μεσογείου και στόχος τους ήταν οι αυτοκρατορίες της εποχής. Εκείνο που έχει για μας αξία να εξετάσουμε είναι ποιες περιστάσεις γέννησαν τους Λαούς της Θάλασσας και ποια ήταν η φύση των επιθέσεών τους. Σε αυτό θα μπορούσε να μας βοηθήσει η γενικότερη κατάσταση που επικρατούσε την περίοδο της δράσης τους.

Πολύ συχνά διαβάζουμε για «πειρατές» και «πειρατεία», όσον αφορά στους Λαούς της Θάλασσας. Χρειάζεται, ωστόσο, να είμαστε πιο προσεκτικοί, όταν αναφερόμαστε σε τέτοιους όρους. Το σύνολο των συνθηκών καταδεικνύουν ότι δεν μιλάμε για κάποιους γενειοφόρους με ξύλινο πόδι και παπαγάλο στον δεξί ώμο. Ούτε για κάποιους σκληρούς κι αδυσώπητους βιαστές και πλιατσικολόγους, που ήθελαν να επιβάλουν την εξουσία τους στον αντίποδα μιας άλλης εξουσίας. Όπως όλα δείχνουν, επρόκειτο για ολόκληρες οικογένειες που μετακινούνταν στις πάλαι ποτέ κραταιές αυτοκρατορίες μέσω θαλασσίων οδών, για να αντλήσουν πόρους, με σκοπό την επιβίωση. Δεν ζητιάνευαν βέβαια ούτε παρακαλούσαν, αλλά έκαναν επιθέσεις και έδιναν σκληρές μάχες, για να κερδίσουν τα μέσα για την επιβίωσή τους. Πώς όμως βρέθηκαν σε αυτή την εξαθλίωση;

Φαίνεται ότι τα αίτια της εξαθλίωσής τους θα μας θυμίσουν πολλά. Την περίοδο του τέλους της Εποχής του χαλκού, περίπου από το 1230 μέχρι το 1100 Π.Χ., οι πρώην ισχυρές αυτοκρατορίες της Αιγύπτου και των

---

1. Ένα απόσπασμα επιγραφής του Ραμσή αναφέρει: *κατέλυσα εκείνους που εισέβαλαν στην χώρα μου. Κατέλυσα τους Danuna που ήταν στα νησάκια τους, τους Tjekker και τους Peleset τους έκανα στάχτη. Τους Shardana και τους Weshesh από τη θάλασσα τους αφάνισα, τους αιχμαλώτισα σε μια στιγμή, τους έφερα αιχμαλώτους στην Αίγυπτο, όπως την άμμο της ακτής. Τους εγκατέστησα σε οχυρά δικά μου. Πολυάριθμες ήταν οι τάξεις τους, εκατοντάδες χιλιάδες. Τους φορολόγησα όλους με ρουχισμό και σιτηρά από τα μαγαζιά και τις σιταποθήκες κάθε χρόνο.*

Παγκοσμιοποιημένη κρίση στην ύστερη Εποχή του Χαλκού: Μια μακρινή ιστορία;

(Β΄ ΜΕΡΟΣ)

Χετταίων, που διαδραμάτιζαν πρωταγωνιστικό ρόλο στο πρώιμο παγκοσμιοποιημένο δίκτυο εξουσιών άρχισαν να παρακμάζουν. Όπως συμβαίνει με όλα τα πράγματα, έτσι και με τις εξουσίες, περνούν περιόδους ακμής, αλλά και περιόδους παρακμής και, φυσικά, πτώσης. Κι η πτώση έρχεται πολύ πιο απότομα και θεαματικά, όταν μιλάμε για συνδεδεμένα βασίλεια. Στο πρώτο μέρος είχαμε δει πόσο έντονα αλληλοεξαρτημένες ήταν όλες αυτές οι εξουσίες εμπορικά, πολιτικά και πολιτισμικά. Έτσι, όταν η Αίγυπτος και η αυτοκρατορία των Χετταίων μπήκαν σε μια μακροχρόνια περίοδο παρακμής και απομόνωσης, το δίκτυο κατέρρευσε, φέρνοντας πολλές άσχημες συνέπειες. Μια, βέβαια, από αυτές ήταν η παρατεινόμενη οικονομική κρίση.

Όταν οι κάτοικοι μιας εδαφικής επικράτειας έχουν εξοικειωθεί με ένα σύστημα εξάρτησης (οικονομικής, πολιτισμικής, αγοράς πρώτων υλών, παροχής προϊόντων) είναι πολύ δύσκολο να κατορθώσουν να αποκτήσουν πάλι την αυτονομία τους. Είναι εξαιρετικά κι υπεράνθρωπα δύσκολο να επανοικειοποιηθούν τον εαυτό τους. Το να ξαναβρείς ποιος είσαι, καθαρίζοντας από την εξάρτηση, το να κατορθώσεις να τροφοδοτείσαι από τις δικές σου δυνάμεις και να καταλάβεις ποιες είναι οι δικές σου ανάγκες κι όχι οι επίκτητες ανάγκες σου, φαίνεται ότι πάντα ήταν πολύ δύσκολο. Και στην περίπτωση αυτής της περιόδου πήρε πολύ καιρό και στο μεταξύ συνέβησαν μερικά ακόμη «κοσμοϊστορικά γεγονότα».

Ένα από αυτά ήταν μεταβολές στις περιβαλλοντικές συνθήκες. Σε περιόδους ακμής ο πληθυσμός αυξάνεται. Η αύξηση του πληθυσμού, όμως, εξαντλεί τους φυσικούς μισθωτών σκλάβων κι άντληση τεράστιων πόρων. Για να διατηρούν την ισχύ τους, έπρεπε να ρουφάνε όλους τους διαθέσιμους πόρους (σιτηρά, καρπούς, λαχανικά, μέταλλα, πολύτιμους λίθους, κ.λπ.) και να τους συσσωρεύουν σε τεράστιες απροσπέλαστες αποθήκες. Όσο αυτά τα βασίλεια διατηρούσαν καλές σχέσεις μεταξύ τους και μπορούσαν να αντλούν από το περιβάλλον ανενόχλητα, όλα έβαιναν καλώς για αυτά. Όταν όμως οι πόροι άρχισαν να λιγοστεύουν, οι διεκδικητές άρχισαν να περισσεύουν. Το αποτέλεσμα ήταν αναμενόμενο· διαμάχες και κατάρρευση.

Η κατάρρευση δεν ξεκινάει βέβαια από τους ισχυρούς. Αυτοί συνήθως φροντίζουν να έχουν κι εφεδρικό σχέδιο, στην περίπτωση που το κυρίως αποτύχει. Όμως, τι γίνεται με τους ανίσχυρους; Με όσους είναι αναλώσιμοι; Με όσους χρειάζονται απλώς για να κινούν τη μηχανή; Αυτοί είναι εύκολο να αντικατασταθούν, είναι πολλοί. Και δεν πρέπει να χρειάζονται πολλά ούτε να έχουν απαιτήσεις για μια καλύτερη ζωή. Η μοίρα τους, η κακή τους διαχείριση, η τεμπελιά τους τούς οδήγησαν εκεί που βρέθηκαν. Οι ίδιοι βέβαια φταίνε για τη φτώχεια τους. Και βέβαια, ήταν λάθος που τους άφησαν οι τόσο γενναιόδωροι αυτοκράτορες να γίνουν τόσοι πολλοί. Καλό είναι να διορθώσουν το λάθος τους…

Έτσι, πολλοί βρέθηκαν πρόσφυγες. Πολλοί αναγκάστηκαν να μετακινηθούν, για να βρουν τρόπους να επιβιώσουν. Πήραν τα λίγα υπάρχοντά τους (αν

Άκου πτώμα να μαθαίνεις[2]

Στο σημείο αυτό ας επιστρέψουμε στο παρόν. Μελετώντας το τέλος της Εποχής του Χαλκού, οι ομοιότητες γίνονταν όλο και περισσότερο αισθητές με το σήμερα. Ό,τι ακολούθησε ήταν αυτό που μετονομάστηκε σε «Σκοτεινούς αιώνες». Με άλλα λόγια, μια μακρά περίοδος πολέμων και μεταναστεύσεων. Όλοι θυμόμαστε τον Τρωικό Πόλεμο, τις μετακινήσεις Αχαιών και Ιώνων στη Μ. Ασία τη λεγόμενη κι όλα αυτά που αποτέλεσαν το πρελούδιο των «Σκοτεινών Αιώνων». Τελικά, ο κατακερματισμός σε μικρές πόλεις-κράτη έμοιαζε «καλή λύση» κι άρχισε να αντικαθιστά το παλιό λάθος. Μέχρι να εμφανιστούν πάλι οι επόμενες γενιές αυτοκρατοριών.

Παρ' όλο που δεν πιστεύουμε στη μαθηματική και τη αιτιοκρατική επανάληψη κι ακολουθία ιστορικών γεγονότων, πολλά μοιάζουν. Και κυρίως αυτή η έντονη μυρωδιά της σήψης των αυτοκρατοριών. Μάλλον το τραινάκι άρχισε να κατεβαίνει απότομα από την κορυφή του. Γι' αυτό ζαλιζόμαστε. Μόλις καταλαγιάσει το αίσθημα ιλίγγου, θα είμαστε σε θέση να δούμε γύρω μας και να καταλάβουμε ότι ο κόσμος, όπως τον γνωρίζουμε, τελειώνει. Ο κό-

συνδεδεμένα βασίλεια. Στο πρώτο μέρος είχαμε δει πόσο έντονα αλληλοεξαρτημένες ήταν όλες αυτές οι εξουσίες εμπορικά, πολιτικά και πολιτισμικά. Έτσι, όταν η Αίγυπτος και η αυτοκρατορία των Χετταίων μπήκαν σε μια μακροχρόνια περίοδο παρακμής και απομόνωσης, το δίκτυο κατέρρευσε, φέρνοντας πολλές άσχημες συνέπειες. Μια, βέβαια, από αυτές ήταν η παρατεινόμενη οικονομική κρίση.

Όταν οι κάτοικοι μιας εδαφικής επικράτειας έχουν εξοικειωθεί με ένα σύστημα εξάρτησης (οικονομικής, πολιτισμικής, αγοράς πρώτων υλών, παροχής προϊόντων) είναι πολύ δύσκολο να κατορθώσουν να αποκτήσουν πάλι την αυτονομία τους. Είναι εξαιρετικά κι υπεράνθρωπα δύσκολο να επανοικειοποιηθούν τον εαυτό τους. Το να ξαναβρείς ποιος είσαι, καθαρίζοντας από την εξάρτηση, το να κατορθώσεις να τροφοδοτείσαι από τις δικές σου δυνάμεις και να καταλάβεις ποιες είναι οι δικές σου ανάγκες κι όχι οι επίκτητες ανάγκες σου, φαίνεται ότι πάντα ήταν πολύ δύσκολο. Και στην περίπτωση αυτής της περιόδου πήρε πολύ καιρό και στο μεταξύ συνέβησαν μερικά ακόμη «κοσμοϊστορικά γεγονότα».

Ένα από αυτά ήταν μεταβολές στις περιβαλλοντικές συνθήκες. Σε περιόδους ακμής ο πληθυσμός αυξάνεται. Η αύξηση του πληθυσμού, όμως, εξαντλεί τους φυσικούς πόρους, με αποτέλεσμα να ακολουθεί πάλι περίοδος πείνας και παρακμής. Την περίοδο εκείνη πολλές παράκτιες περιοχές της Μεσογείου, που θα ζούσαν από τη ναυσιπλοΐα και εν μέρει από την αλιεία, κινδύνευαν από έντονες πλημμύρες. Περίοδοι με έντονους ανέμους θα ξέραιναν

κ.λπ.) και να τους συσσωρεύουν σε τεράστιες απροσπέλαστες αποθήκες. Όσο αυτά τα βασίλεια διατηρούσαν καλές σχέσεις μεταξύ τους και μπορούσαν να αντλούν από το περιβάλλον ανενόχλητα, όλα έβαιναν καλώς για αυτά. Όταν όμως οι πόροι άρχισαν να λιγοστεύουν, οι διεκδικητές άρχισαν να περισσεύουν. Το αποτέλεσμα ήταν αναμενόμενο· διαμάχες και κατάρρευση.

Η κατάρρευση δεν ξεκινάει βέβαια από τους ισχυρούς. Αυτοί συνήθως φροντίζουν να έχουν κι εφεδρικό σχέδιο, στην περίπτωση που το κυρίως αποτύχει. Όμως, τι γίνεται με τους ανίσχυρους; Με όσους είναι αναλώσιμοι; Με όσους χρειάζονται απλώς για να κινούν τη μηχανή; Αυτοί είναι εύκολο να αντικατασταθούν, είναι πολλοί. Και δεν πρέπει να χρειάζονται πολλά ούτε να έχουν απαιτήσεις για μια καλύτερη ζωή. Η μοίρα τους, η κακή τους διαχείριση, η τεμπελιά τους τούς οδήγησαν εκεί που βρέθηκαν. Οι ίδιοι βέβαια φταίνε για τη φτώχεια τους. Και βέβαια, ήταν λάθος που τους άφησαν οι τόσο γενναιόδωροι αυτοκράτορες να γίνουν τόσοι πολλοί. Καλό είναι να διορθώσουν το λάθος τους...

Έτσι, πολλοί βρέθηκαν πρόσφυγες. Πολλοί αναγκάστηκαν να μετακινηθούν, για να βρουν τρόπους να επιβιώσουν. Πήραν τα λίγα υπάρχοντά τους (αν τα είχαν κι αυτά) μαζί με τις οικογένειές τους και μπήκαν σε βάρκες ή μικρά πλοιάρια, για να φύγουν. Τότε τα χερσαία δίκτυα ήταν σχεδόν ανύπαρκτα και τα υπαρκτά ήταν επικίνδυνα. Η σκληρή διαβίωση τούς έμαθε ότι πρέπει να πολεμήσουν. Κι έτσι έγιναν πολεμιστές. Διεκδικούσαν πρώτα απ' όλα έναν τόπο να σταθούν και να ζήσουν. Αλλά οι αυτοκρατορίες είχαν ριζώσει σε όλα τα εδάφη και, όπως όλα δείχνουν, τα ανάκτορα εκμεταλλεύονταν μια ευρύτερη περιφέρεια, για να διατηρηθούν. Προφανώς, δεν θα τους χαρίζονταν και δεν θα τους υποδέχονταν με ανοιχτές αγκάλες. Φανταζόμαστε ότι οι μεγάλοι άνακτες και

Άκου πτώμα να μαθαίνεις[2]

Στο σημείο αυτό ας επιστρέψουμε στο παρόν. Μελετώντας το τέλος της Εποχής του Χαλκού, οι ομοιότητες γίνονταν όλο και περισσότερο αισθητές με το σήμερα. Ό,τι ακολούθησε ήταν αυτό που μετονομάστηκε σε «Σκοτεινούς αιώνες». Με άλλα λόγια, μια μακρά περίοδος πολέμων και μεταναστεύσεων. Όλοι θυμόμαστε τον Τρωικό Πόλεμο, τις μετακινήσεις Αχαιών και Ιώνων στη Μ. Ασία τη λεγόμενη κι όλα αυτά που αποτέλεσαν το πρελούδιο των «Σκοτεινών Αιώνων». Τελικά, ο κατακερματισμός σε μικρές πόλεις-κράτη έμοιαζε «καλή λύση» κι άρχισε να αντικαθιστά το παλιό λάθος. Μέχρι να εμφανιστούν πάλι οι επόμενες γενιές αυτοκρατοριών.

Παρ' όλο που δεν πιστεύουμε στη μαθηματική και τη αιτιοκρατική επανάληψη κι ακολουθία ιστορικών γεγονότων, πολλά μοιάζουν. Και κυρίως αυτή η έντονη μυρωδιά της σήψης των αυτοκρατοριών. Μάλλον το τραινάκι άρχισε να κατεβαίνει απότομα από την κορυφή του. Γι' αυτό ζαλιζόμαστε. Μόλις καταλαγιάσει το αίσθημα ιλίγγου, θα είμαστε σε θέση να δούμε γύρω μας και να καταλάβουμε ότι ο κόσμος, όπως τον γνωρίζουμε, τελειώνει. Ο κόσμος, πάντα τελείωνε όμως. Και πάντοτε ξαναγεννούσε τον εαυτό του. Μπορούμε να μάθουμε να ζούμε με τον ίλιγγο (μεγάλες οι φαρμακευτικές εταιρίες και θαυμαστά τα έργα τους). Μπορούμε, όμως, πάλι να (ξανά)μάθουμε και να θυμηθούμε πώς είναι να στέκεσαι στα πόδια σου και να κοιτάς τον ουρανό δίχως να ζαλίζεσαι. Ψύχραιμα χωρίς φόβο και τρόμο. Με ελεύθερη ψυχή.

σύντροφοι για την ***Αναρχική απελευθερωτική δράση***

Σχετικά βιβλία και πηγές:

John Bennet *Iconographies of Value: Words, People and Things in the Late Bronze Age Aegean*

Eric H. Cline (2014) *1177 B.C. The year civilization collapsed.*

Jared Diamond (2005). *Κατάρρευση.*

ακόμη «κοσμοϊστορικά γεγονότα».

Ένα από αυτά ήταν μεταβολές στις περιβαλλοντικές συνθήκες. Σε περιόδους ακμής ο πληθυσμός αυξάνεται. Η αύξηση του πληθυσμού, όμως, εξαντλεί τους φυσικούς

πόρους, με αποτέλεσμα να ακολουθεί πάλι περίοδος πείνας και παρακμής. Την περίοδο εκείνη πολλές παράκτιες περιοχές της Μεσογείου, που θα ζούσαν από τη ναυσιπλοΐα και εν μέρει από την αλιεία, κινδύνευαν από έντονες πλημμύρες. Περίοδοι με έντονους ανέμους θα ξέραιναν τις σοδειές πριν τη συγκομιδή και το αλώνισμα. Οπότε, θα έφερναν πείνα. Προκειμένου να καλλιεργηθούν περισσότερα χωράφια, για να θρέψουν τον αυξανόμενο πληθυσμό, θα εκχερσώνονταν δάση. Η εκχέρσωση των δασών θα έφερνε πλημμύρες και ίσως πιο ξηρές περιόδους. Δημιουργούνταν έτσι ένας φαύλος κύκλος ανθρώπινης δράσης και ανταπόκρισης του περιβάλλοντος σε αυτήν.

Από την άλλη, όλα αυτά τα φοβερά βασίλεια που ανασκάπτονται και εντυπωσιάζουν για το μεγαλείο τους (αιγυπτιακά, μυκηναϊκά, μινωικά, χεττιτικά, περσικά κλπ.) χρειάζονται, για να κατασκευαστούν, πολλή σκληρή δουλειά χιλιάδων δούλων ή αντίστοιχων υπερεξαθλιωμένων όσους χρειάζονται απλώς για να κινούν τη μηχανή; Αυτοί είναι εύκολο να αντικατασταθούν, είναι πολλοί. Και δεν πρέπει να χρειάζονται πολλά ούτε να έχουν απαιτήσεις για μια καλύτερη ζωή. Η μοίρα τους, η κακή τους διαχείριση, η τεμπελιά τους τούς οδήγησαν εκεί που βρέθηκαν. Οι ίδιοι βέβαια φταίνε για τη φτώχεια τους. Και βέβαια, ήταν λάθος που τους άφησαν οι τόσο γενναιόδωροι αυτοκράτορες να γίνουν τόσοι πολλοί. Καλό είναι να διορθώσουν το λάθος τους...

Έτσι, πολλοί βρέθηκαν πρόσφυγες. Πολλοί αναγκάστηκαν να μετακινηθούν, για να βρουν τρόπους να επιβιώσουν. Πήραν τα λίγα υπάρχοντά τους (αν τα είχαν κι αυτά) μαζί με τις οικογένειές τους και μπήκαν σε βάρκες ή μικρά πλοιάρια, για να φύγουν. Τότε τα χερσαία δίκτυα ήταν σχεδόν ανύπαρκτα και τα υπαρκτά ήταν επικίνδυνα. Η σκληρή διαβίωση τούς έμαθε ότι πρέπει να πολεμήσουν. Κι έτσι έγιναν πολεμιστές. Διεκδικούσαν πρώτα απ' όλα έναν τόπο να σταθούν και να ζήσουν. Αλλά οι αυτοκρατορίες είχαν ριζώσει σε όλα τα εδάφη και, όπως όλα δείχνουν, τα ανάκτορα εκμεταλλεύονταν μια ευρύτερη περιφέρεια, για να διατηρηθούν. Προφανώς, δεν θα τους χαρίζονταν και δεν θα τους υποδέχονταν με ανοιχτές αγκάλες. Φανταζόμαστε ότι οι μεγάλοι άνακτες και Φαραώ θα τους δέχονταν ως δούλους. Αλλά δούλοι είχαν υπάρξει ξανά. Από τη δουλεία και την εκμετάλλευση είχαν φύγει.

Οσμιζόμενοι το σάπιο κουφάρι της (πρώιμης) παγκοσμιοποίησης που είχε πια βρωμίσει για τα καλά, έβλεπαν ότι όπου κι αν πάνε μόνο η εκμετάλλευση τους περίμενε. Αποφάσισαν, λοιπόν, να αλλάξουν τακτική. Άρχισαν να της δίνουν κι αυτοί χτυπήματα στα πλευρά, για να τους απαλλάξει μια ώρα αρχύτερα. Τίποτε να χάσουν δεν είχαν. Κι όπως θα έφευγαν αυτοί, θα έδιναν ένα τελικό χτύπημα στο πτώμα, που τους καταβρόχθιζε την ψυχή.

ακολούθησε ήταν αυτό που μετονομάστηκε σε «Σκοτεινούς αιώνες». Με άλλα λόγια, μια μακρά περίοδος πολέμων και μεταναστεύσεων. Όλοι θυμόμαστε τον Τρωικό Πόλεμο, τις μετακινήσεις Αχαιών και Ιώνων στη Μ. Ασία τη λεγόμενη κι όλα αυτά που αποτέλεσαν το πρελούδιο των «Σκοτεινών Αιώνων». Τελικά, ο κατακερματισμός σε μικρές πόλεις-κράτη έμοιαζε «καλή λύση» κι άρχισε να αντικαθιστά το παλιό λάθος. Μέχρι να εμφανιστούν πάλι οι επόμενες γενιές αυτοκρατοριών.

Παρ' όλο που δεν πιστεύουμε στη μαθηματική και τη αιτιοκρατική επανάληψη κι ακολουθία ιστορικών γεγονότων, πολλά μοιάζουν. Και κυρίως αυτή η έντονη μυρωδιά της σήψης των αυτοκρατοριών. Μάλλον το τραινάκι άρχισε να κατεβαίνει απότομα από την κορυφή του. Γι' αυτό ζαλιζόμαστε. Μόλις καταλαγιάσει το αίσθημα ιλίγγου, θα είμαστε σε θέση να δούμε γύρω μας και να καταλάβουμε ότι ο κόσμος, όπως τον γνωρίζουμε, τελειώνει. Ο κόσμος, πάντα τελείωνε όμως. Και πάντοτε ξαναγεννούσε τον εαυτό του. Μπορούμε να μάθουμε να ζούμε με τον ίλιγγο (μεγάλες οι φαρμακευτικές εταιρίες και θαυμαστά τα έργα τους). Μπορούμε, όμως, πάλι να (ξανά)μάθουμε και να θυμηθούμε πώς είναι να στέκεσαι στα πόδια σου και να κοιτάς τον ουρανό δίχως να ζαλίζεσαι. Ψύχραιμα χωρίς φόβο και τρόμο. Με ελεύθερη ψυχή.

σύντροφοι για την ***Αναρχική απελευθερωτική δράση***

Σχετικά βιβλία και πηγές:

John Bennet *Iconographies of Value: Words, People and Things in the Late Bronze Age Aegean*

Eric H. Cline (2014) *1177 B.C. The year civilization collapsed.*

Jared Diamond (2005). *Κατάρρευση.*

Θουκυδίδης *Ιστορία, Βιβλίο Ι.*

Ioanna Moutafi & Sofia Voutsaki *Commingled burials and shifting notions of the self at the onset of the Mycenaean era (1700–1500 BCE): The case of the Ayios Vasilios North Cemetery, Laconia*

Κάρολος Μπρούσαλης *Λαοί της Θάλασσας», η μαινόμενη προσφυγιά.* Διαθέσιμο στο Historyreport.gr

N.K. Sandars (2001). *Οι Λαοί της Θάλασσας.*

2. Φράση από την ταινία «Τα κουρέλια τραγουδούν ακόμη» (1979). Σενάριο-σκηνοθεσία, Νίκος Νικολαΐδης.

Ρωσσία 1917
Το κίνημα του Κορνιλώφ και το πραξικόπημα των μπολσεβίκων

Έχοντες υπ’ όψιν μας τα όσα συνέβησαν μετά την επανάστασι στη Ρωσσία, το 1917,[1] μας δίνεται η δυνατότητα να προσεγγίσουμε ορισμένες ιδιαίτερα καθοριστικές καταστάσεις, οι οποίες συνθέτουν το σύνολο του πλέγματος των εξουσιαστικών σχέσεων και αντιθέσεων κατ’ αυτό το χρονικό διάστημα.

Οφείλουμε να παραδεχθούμε, ότι η πολυσυνθετότητα των καταστάσεων οι οποίες ανεδείχθησαν, αμέσως μετά την επανάστασι, είχαν σχέση με το ζήτημα των διαδικασιών αναδιοργανώσεως της Τάξεως επί νέων βάσεων και συμφώνως προς τα δεδομένα, τα οποία ανέδειξε ο επαναστατημένος κοινωνικός χώρος. Αυτή η διαδικασία περιλαμβάνει όλα τα, εν δράσει και κατεστημένα, μέχρι την στιγμή της κοινωνικής έκρηξης τμήματά της, καθώς και εκείνα τα οποία εκμεταλλευόμενα τις συνθήκες αναταραχής και κρίσεως επιδιώκουν να συσσωματωθούν ή ακόμη και να αναδειχθούν ως καθοριστικοί συντελεστές της Ταξικής μεταμορφώσεως.

Προκειμένου να μην υπάρξουν παρερμηνείες, οφείλουμε να κάνουμε σαφές πως αυτό το οποίον ίσχυσε ήταν η προσπάθεια μιας μερίδας ατόμων, οι οποίοι ανήκαν στα μεσαία στρώματα της κοινωνίας και πλαισιώθηκαν, μέσω οργανωτικών δομών (όπως το εκάστοτε κόμμα και οι οργανώσεις του), τόσον από άτομα παρεμφερούς κοινωνικής συστάσεως όσον και από εργατικά στοιχεία. Αυτή η πλαισίωση υλοποιήθηκε μέσω πολιτικών και ιδεολογικών θέσεων, ένα μέρος των οποίων επαγγελόταν την κυριαρχία μιας ανύπαρκτης, εν γένει, εργατικής τάξης. Στην πραγματικότητα, επιδιώκετο η ενσωμάτωση των υψηλών και μεσαίων στελεχών του κόμματος στην ήδη υπάρχουσα Τάξι.

Οι διαδικασίες μιας τέτοιας ενσωμάτωσης περιελάμβαναν όλες τις εκδοχές, οι οποίες είχαν ως αφετηρία την ειρηνική συνύπαρξη και βαθμιαία ένταξη έως και την εισβολή στους χώρους δικαιοδοσίας της Τάξεως –και των συναποτελούντων αυτήν– μέσω βιαίων πρακτικών. Το ιδεολογικό και πολιτικό περιεχόμενο αυτών οι οποίοι συντάσσονταν με μεταρρυθμιστικές ή «ανατρεπτικές» τάσεις, ούτως ή άλλως, κατέτεινε στην μερική ή ριζική, διαμόρφωση ή αναδιαμόρφωση της, μέχρι τότε, υπαρχούσης Τάξεως.

Είναι φανερό πως οι διαφορετικές οπτικές υπό τις οποί-

Το τάγμα εφόδου της κόκκινης φρουράς του εργοστασίου Πουτίλωφ ποζάρει για τον φωτογραφικό φακό

που διέθεταν τόσο οι σύμμαχοι της Ρωσσίας στον πόλεμο, όσον και οι Γερμανοί.

Είναι, επομένως, ευνόητον ότι αυτή η διαδικασία ήταν δυνατόν να διεκπεραιωθεί εφ’ όσον η Προσωρινή Κυβέρνησις θα ετύγχανε της γενικής αποδοχής δια της οποίας θα διατηρούσε τον ρόλον του πόλου συνθέσεως και συσπειρώσεως. Κατ’ αυτόν τον τρόπον, η ανασυγκρότησις της Τάξεως ή θα ακολουθούσε την οδό της συνθέσεως ή την πρακτική της παρατεταμένης συγκρούσεως, η οποία θα οδηγούσε στην ανασυκρότησι δια μέσου της βιαίας εξαλείψεως των ανταγωνιζομένων τμημάτων και της υποταγής τους. Εν προκειμένω, τίθεται σε εφαρμογή η Δαρβινική θεωρία της επικρατήσεως του ισχυροτέρου. Η αγριότητα ανέκαθεν παραμένει το καθοριστικό συστατικό της Τάξεως.

Ας σημειωθεί ότι σε κάθε διαδικασία ανασυγκροτήσεως της εκάστοτε Τάξεως, η παρέμβαση εξωτερικών συντελεστών με τον ένα (βιαίως) ή τον άλλο (δια της διπλωματικής μεθόδου) τρόπο, αμέσως (ταχεία λύσις) ή εμμέσως (διαρκείς παρεμβάσεις επί μακρόν) είναι κάτι το αναμενόμενο.

Ενώπιον αυτών των αντιθέσεων και καταστάσεων βρέ-

Καντέτ, στρατηγών και αξιωματικών, οι οποίοι υποστηρίζονταν ή υποκινούνταν από το αγγλικό και το γαλλικό κράτος, κυρίως.[5] Οι λόγοι των υπονομευτικών δραστηριοτήτων εκ μέρους των συμμάχων της Ρωσσίας αποσκοπούσε στην εξασθένησή της και άρα στο να περιέλθει σε μειονεκτική θέση, κατά την περίοδο μετά την λήξη του πολέμου. Αυτή η επιδίωξη συναρτάται άμεσα με την ανυπαρξία μίας επανασυγκροτημένης Τάξεως, η οποία εφ’ όσον θα είχε διαμορφώσει ένα πλαίσιο σταθερών (ή, έστω, βιώσιμων) σχέσεων και προσανατολισμών θα ήταν ένας ισότιμος εταίρος. Κατά πόσον θα ήτο δυνατόν να υποβοηθηθεί η ανασύστασις της Τάξεως στο μέλλον ήταν ζήτημα επιλογών από τις οποίες δεν εξηρούντο οι κομμουνιστές (μπολσεβίκοι), των οποίων η ιδεολογία και η πολιτική εναρμονίζεται πλήρως με την ύπαρξη και λειτουργία της Τάξεως.

Όπως εύστοχα παρατηρεί ο Βολίν: «Για τους Μπολσεβίκους, «Κοινωνική Επανάσταση» σήμαινε μιαν ανάσταση του Κράτους»[6]. Όμως, μία ανάσταση του κράτους τί άλλο μπορεί να σημαίνει παρά την ανασύσταση και αναδιοργάνωση της Τάξεως;[7] Η ανατροπή, επομένως, της Προσωρι-

Οφείλουμε να παραδεχθούμε, ότι η πολυσυνθετότητα των καταστάσεων οι οποίες ανεδείχθησαν, αμέσως μετά την επανάστασι, είχαν σχέση με το ζήτημα των διαδικασιών αναδιοργανώσεως της Τάξεως επί νέων βάσεων και συμφώνως προς τα δεδομένα, τα οποία ανέδειξε ο επαναστατημένος κοινωνικός χώρος. Αυτή η διαδικασία περιλαμβάνει όλα τα, εν δράσει και κατεστημένα, μέχρι την στιγμή της κοινωνικής έκρηξης τμήματά της, καθώς και εκείνα τα οποία εκμεταλλευόμενα τις συνθήκες αναταραχής και κρίσεως επιδιώκουν να συσσωματωθούν ή ακόμη και να αναδειχθούν ως καθοριστικοί συντελεστές της Ταξικής μεταμορφώσεως.

Προκειμένου να μην υπάρξουν παρερμηνείες, οφείλουμε να κάνουμε σαφές πως αυτό το οποίον ίσχυσε ήταν η προσπάθεια μιας μερίδας ατόμων, οι οποίοι ανήκαν στα μεσαία στρώματα της κοινωνίας και πλαισιώθηκαν, μέσω οργανωτικών δομών (όπως το εκάστοτε κόμμα και οι οργανώσεις του), τόσον από άτομα παρεμφερούς κοινωνικής συστάσεως όσον και από εργατικά στοιχεία. Αυτή η πλαισίωση υλοποιήθηκε μέσω πολιτικών και ιδεολογικών θέσεων, ένα μέρος των οποίων επαγγελόταν την κυριαρχία μιας ανύπαρκτης, εν γένει, εργατικής τάξης. Στην πραγματικότητα, επιδιώκετο η ενσωμάτωση των υψηλών και μεσαίων στελεχών του κόμματος στην ήδη υπάρχουσα Τάξι.

Οι διαδικασίες μιας τέτοιας ενσωμάτωσης περιελάμβαναν όλες τις εκδοχές, οι οποίες είχαν ως αφετηρία την ειρηνική συνύπαρξη και βαθμιαία ένταξη έως και την εισβολή στους χώρους δικαιοδοσίας της Τάξεως –και των συναποτελούντων αυτήν– μέσω βιαίων πρακτικών. Το ιδεολογικό και πολιτικό περιεχόμενο αυτών οι οποίοι συντάσσονταν με μεταρρυθμιστικές ή «ανατρεπτικές» τάσεις, ούτως ή άλλως, κατέτεινε στην μερική ή ριζική, διαμόρφωση ή αναδιαμόρφωση της, μέχρι τότε, υπαρχούσης Τάξεως.

Είναι φανερό πως οι διαφορετικές οπτικές υπό τις οποίες, κάθε μερίδα του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος της Ρωσσίας, προσέγγισε την ύπαρξη και το μέλλον της Τάξεως και της κοινωνικής οργανώσεως η οποία θα προέκυπτε, οδήγησε στην διάσπασή του σε διάφορες μερίδες οι οποίες διεδραμάτισαν ιδιαίτερο ρόλο τόσο πριν τον Φεβρουάριο του 1917 όσον και μετά.

Όπως ειπώθηκε, η διαδικασία ανασύστασης της Τάξεως συναντούσε διαρκή εμπόδια, είτε μέσω των πολυσύνθετων καταστάσεων οι οποίες προέκυπταν εξ αιτίας του πολέμου, είτε των εσωτερικών αντιθέσεων ανάμεσα στις διάφορες πολιτικές και οικονομικές ομάδες, οι οποίες συμμετείχαν ή αντιπροσωπεύονταν στην Προσωρινή Κυβέρνησι και των εξωτερικών επεμβάσεων, μέσω των ερεισμάτων

Το τάγμα εφόδου της κόκκινης φρουράς του εργοστασίου Πουτίλωφ ποζάρει για τον φωτογραφικό φακό

που διέθεταν τόσο οι σύμμαχοι της Ρωσσίας στον πόλεμο, όσον και οι Γερμανοί.

Είναι, επομένως, ευνόητον ότι αυτή η διαδικασία ήταν δυνατόν να διεκπεραιωθεί εφ' όσον η Προσωρινή Κυβέρνησις θα ετύγχανε της γενικής αποδοχής δια της οποίας θα διατηρούσε τον ρόλον του πόλου συνθέσεως και συσπειρώσεως. Κατ' αυτόν τον τρόπον, η ανασυγκρότησις της Τάξεως ή θα ακολουθούσε την οδό της συνθέσεως ή την πρακτική της παρατεταμένης συγκρούσεως, η οποία θα οδηγούσε στην ανασυκρότησι δια μέσου της βιαίας εξαλείψεως των ανταγωνιζομένων τμημάτων και της υποταγής τους. Εν προκειμένω, τίθεται σε εφαρμογή η Δαρβινική θεωρία της επικρατήσεως του ισχυροτέρου. Η αγριότητα ανέκαθεν παραμένει το καθοριστικό συστατικό της Τάξεως.

Ας σημειωθεί ότι σε κάθε διαδικασία ανασυγκροτήσεως της εκάστοτε Τάξεως, η παρέμβαση εξωτερικών συντελεστών με τον ένα (βιαίως) ή τον άλλο (δια της διπλωματικής μεθόδου) τρόπο, αμέσως (ταχεία λύσις) ή εμμέσως (διαρκείς παρεμβάσεις επί μακρόν) είναι κάτι το αναμενόμενο.

Ενώπιον αυτών των αντιθέσεων και καταστάσεων βρέθηκε αντιμέτωπη η Προσωρινή Κυβέρνησις. Οι διακυμάνσεις, κατά την περίοδο των οκτώ μηνών του βίου της, αντικατοπτρίζουν τα σημεία ανόδου ή καθόδου των εκάστοτε επιχειρουμένων προσπαθειών.[2] Όλες οι ανταγωνιστικές τάσεις συνήθως επικεντρώνονταν εναντίον της με αποτέλεσμα την αδυναμία της να αντιμετωπίσει το πραξικόπημα[3] των μπολσεβίκων.

Αναμφίβολα, η Προσωρινή Κυβέρνησις βρισκόταν ενώπιον (πέραν των εσωτερικών αντιθέσεων) των οργανωμένων επιθέσεων των μπολσεβίκων, οι οποίοι υποστηρίζονταν από την Γερμανία[4] και μερίδας του κόμματος των Καντέτ, στρατηγών και αξιωματικών, οι οποίοι υποστηρίζονταν ή υποκινούνταν από το αγγλικό και το γαλλικό κράτος, κυρίως.[5] Οι λόγοι των υπονομευτικών δραστηριοτήτων εκ μέρους των συμμάχων της Ρωσσίας αποσκοπούσε στην εξασθένησή της και άρα στο να περιέλθει σε μειονεκτική θέση, κατά την περίοδο μετά την λήξη του πολέμου. Αυτή η επιδίωξη συναρτάται άμεσα με την ανυπαρξία μίας επανασυγκροτημένης Τάξεως, η οποία εφ' όσον θα είχε διαμορφώσει ένα πλαίσιο σταθερών (ή, έστω, βιώσιμων) σχέσεων και προσανατολισμών θα ήταν ένας ισότιμος εταίρος. Κατά πόσον θα ήτο δυνατόν να υποβοηθηθεί η ανασύστασις της Τάξεως στο μέλλον ήταν ζήτημα επιλογών από τις οποίες δεν εξηρούντο οι κομμουνιστές (μπολσεβίκοι), των οποίων η ιδεολογία και η πολιτική εναρμονίζεται πλήρως με την ύπαρξη και λειτουργία της Τάξεως.

Όπως εύστοχα παρατηρεί ο Βολίν: «Για τους Μπολσεβίκους, «Κοινωνική Επανάσταση» σήμαινε μιαν ανάσταση του Κράτους»[6]. Όμως, μία ανάσταση του κράτους τί άλλο μπορεί να σημαίνει παρά την ανασύσταση και αναδιοργάνωση της Τάξεως;[7] Η ανατροπή, επομένως, της Προσωρινής Κυβερνήσεως ήταν το κύριο μέλημα αμφοτέρων των ανταγωνιστικών προς αυτήν τάσεων. Εκ μέρους των χαρακτηριζομένων ως συντηρητικών στοιχείων, το επιχείρημα το οποίον προεβάλλετο ήταν ο κίνδυνος από πλευράς μπολσεβίκων και αναρχικών· από τους μπολσεβίκους ήταν η υποτιθέμενη υπεράσπιση της επαναστάσεως και η ανάγκη προχωρήματός της.

Η συνήθης άποψη για τα όσα συνέβησαν στα τέλη του Οκτωβρίου του 1917 είναι ότι αποτελεί την «δεύτερη»

---

1. Η σειρά των άρθρων, σχετικά με το 1917 και με την ευκαιρία συμπληρώσεως 100 χρόνων από τότε, είναι μία συμβολή στην διαλεύκανση των συνθηκών, οι οποίες υπήρξαν από την επα-

2. Αναλόγως, δηλαδή, του κατά πόσον η Προσωρινή Κυβέρνησις γινόταν αποδεκτή ως παράγων συνθετικών διεργασιών ή αναλαμβάνονταν προσπάθειες με ανταγωνιστικό προς αυτήν τρόπο.

3. Ας σημειωθεί πως πολλοί ιστορικοί, ενώ ευθέως χαρακτηρίζουν τα συμβάντα του Οκτωβρίου 1917 ως πραξικόπημα στην

ρίπου 14,5 εκατομμύρια, ενώ από τον Φεβρουάριο του ιδίου έτους έως τον Ιούλιο η ροή ανήρχετο σε περίπου 3 εκατομμύρια μηνιαίως. Ο πρεσβευτής της Γερμανίας στη Ρωσσία κόμης φον Μίρμπαχ, λίγο πριν δολοφονηθεί, είχε ζητήσει για τον ίδιο σκοπό άλλα 40 εκατομμύρια, από τα οποία παρεδόθησαν έως το τέλος του πολέμου περίπου 6-9 εκατομμύρια. Όλο αυτό το μυθικό ποσόν δεν προσφέρθηκε ανιδιοτελώς, αλλά ήλθε ως αποτέλεσμα της αρνήσεως, τόσον του Τσάρου Νικολάου Β΄ όσον και της Προσωρινής Κυβερνήσεως, να συνάψουν ξεχωριστή ειρήνη, για

γανώσεις του), τόσον από άτομα παρεμφερούς κοινωνικής συστάσεως όσον και από εργατικά στοιχεία. Αυτή η πλαισίωση υλοποιήθηκε μέσω πολιτικών και ιδεολογικών θέσεων, ένα μέρος των οποίων επαγγελόταν την κυριαρχία μιας ανύπαρκτης, εν γένει, εργατικής τάξης. Στην πραγματικότητα, επιδιώκετο η ενσωμάτωση των υψηλών και μεσαίων στελεχών του κόμματος στην ήδη υπάρχουσα Τάξι.

Οι διαδικασίες μιας τέτοιας ενσωμάτωσης περιελάμβαναν όλες τις εκδοχές, οι οποίες είχαν ως αφετηρία την ειρηνική συνύπαρξη και βαθμιαία ένταξη έως και την εισβολή στους χώρους δικαιοδοσίας της Τάξεως –και των συναποτελούντων αυτήν– μέσω βιαίων πρακτικών. Το ιδεολογικό και πολιτικό περιεχόμενο αυτών οι οποίοι συντάσσονταν με μεταρρυθμιστικές ή «ανατρεπτικές» τάσεις, ούτως ή άλλως, κατέτεινε στην μερική ή ριζική, διαμόρφωση ή αναδιαμόρφωση της, μέχρι τότε, υπαρχούσης Τάξεως.

Είναι φανερό πως οι διαφορετικές οπτικές υπό τις οποίες, κάθε μερίδα του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος της Ρωσσίας, προσέγγισε την ύπαρξη και το μέλλον της Τάξεως και της κοινωνικής οργανώσεως η οποία θα προέκυπτε, οδήγησε στην διάσπασή του σε διάφορες μερίδες οι οποίες διεδραμάτισαν ιδιαίτερο ρόλο τόσο πριν τον Φεβρουάριο του 1917 όσον και μετά.

Όπως ειπώθηκε, η διαδικασία ανασύστασης της Τάξεως συναντούσε διαρκή εμπόδια, είτε μέσω των πολυσύνθετων καταστάσεων οι οποίες προέκυπταν εξ αιτίας του πολέμου, είτε των εσωτερικών αντιθέσεων ανάμεσα στις διάφορες πολιτικές και οικονομικές ομάδες, οι οποίες συμμετείχαν ή αντιπροσωπεύονταν στην Προσωρινή Κυβέρνησι και των εξωτερικών επεμβάσεων, μέσω των ερεισμάτων δυνατόν να διεκπεραιωθεί εφ' όσον η Προσωρινή Κυβέρνησις θα ετύγχανε της γενικής αποδοχής δια της οποίας θα διατηρούσε τον ρόλον του πόλου συνθέσεως και συσπειρώσεως. Κατ' αυτόν τον τρόπον, η ανασυγκρότησις της Τάξεως ή θα ακολουθούσε την οδό της συνθέσεως ή την πρακτική της παρατεταμένης συγκρούσεως, η οποία θα οδηγούσε στην ανασυκρότησι δια μέσου της βιαίας εξαλείψεως των ανταγωνιζομένων τμημάτων και της υποταγής τους. Εν προκειμένω, τίθεται σε εφαρμογή η Δαρβινική θεωρία της επικρατήσεως του ισχυροτέρου. Η αγριότητα ανέκαθεν παραμένει το καθοριστικό συστατικό της Τάξεως.

Ας σημειωθεί ότι σε κάθε διαδικασία ανασυγκροτήσεως της εκάστοτε Τάξεως, η παρέμβαση εξωτερικών συντελεστών με τον ένα (βιαίως) ή τον άλλο (δια της διπλωματικής μεθόδου) τρόπο, αμέσως (ταχεία λύσις) ή εμμέσως (διαρκείς παρεμβάσεις επί μακρόν) είναι κάτι το αναμενόμενο.

Ενώπιον αυτών των αντιθέσεων και καταστάσεων βρέθηκε αντιμέτωπη η Προσωρινή Κυβέρνησις. Οι διακυμάνσεις, κατά την περίοδο των οκτώ μηνών του βίου της, αντικατοπτρίζουν τα σημεία ανόδου ή καθόδου των εκάστοτε επιχειρουμένων προσπαθειών.[2] Όλες οι ανταγωνιστικές τάσεις συνήθως επικεντρώνονταν εναντίον της με αποτέλεσμα την αδυναμία της να αντιμετωπίσει το πραξικόπημα[3] των μπολσεβίκων.

Αναμφίβολα, η Προσωρινή Κυβέρνησις βρισκόταν ενώπιον (πέραν των εσωτερικών αντιθέσεων) των οργανωμένων επιθέσεων των μπολσεβίκων, οι οποίοι υποστηρίζονταν από την Γερμανία[4] και μερίδας του κόμματος των εκ μέρους των συμμάχων της Ρωσσίας αποσκοπούσε στην εξασθένησή της και άρα στο να περιέλθει σε μειονεκτική θέση, κατά την περίοδο μετά την λήξη του πολέμου. Αυτή η επιδίωξη συναρτάται άμεσα με την ανυπαρξία μίας επανασυγκροτημένης Τάξεως, η οποία εφ' όσον θα είχε διαμορφώσει ένα πλαίσιο σταθερών (ή, έστω, βιώσιμων) σχέσεων και προσανατολισμών θα ήταν ένας ισότιμος εταίρος. Κατά πόσον θα ήτο δυνατόν να υποβοηθηθεί η ανασύστασις της Τάξεως στο μέλλον ήταν ζήτημα επιλογών από τις οποίες δεν εξηρούντο οι κομμουνιστές (μπολσεβίκοι), των οποίων η ιδεολογία και η πολιτική εναρμονίζεται πλήρως με την ύπαρξη και λειτουργία της Τάξεως.

Όπως εύστοχα παρατηρεί ο Βολίν: «Για τους Μπολσεβίκους, «Κοινωνική Επανάσταση» σήμαινε μιαν ανάσταση του Κράτους»[6]. Όμως, μία ανάσταση του κράτους τί άλλο μπορεί να σημαίνει παρά την ανασύσταση και αναδιοργάνωση της Τάξεως;[7] Η ανατροπή, επομένως, της Προσωρινής Κυβερνήσεως ήταν το κύριο μέλημα αμφοτέρων των ανταγωνιστικών προς αυτήν τάσεων. Εκ μέρους των χαρακτηριζομένων ως συντηρητικών στοιχείων, το επιχείρημα το οποίον προεβάλλετο ήταν ο κίνδυνος από πλευράς μπολσεβίκων και αναρχικών· από τους μπολσεβίκους ήταν η υποτιθέμενη υπεράσπιση της επαναστάσεως και η ανάγκη προχωρήματός της.

Η συνήθης άποψη για τα όσα συνέβησαν στα τέλη του Οκτωβρίου του 1917 είναι ότι αποτελεί την «δεύτερη»

---

1. Η σειρά των άρθρων, σχετικά με το 1917 και με την ευκαιρία συμπληρώσεως 100 χρόνων από τότε, είναι μία συμβολή στην διαλεύκανση των συνθηκών, οι οποίες υπήρξαν από την επανάσταση του Φεβρουαρίου μέχρι το πραξικόπημα των μπολσεβίκων τον Οκτώβριο. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο μία επανάσταση –που εκδήλωσε τους καλύτερους οιωνούς για τους πληθυσμούς της ρωσσικής γης– ανετράπη από τους κομμουνιστές, οι οποίοι εγκαθίδρυσαν την επί επτά και πλέον δεκαετίες αιματοβαμμένη δικτατορία τους, συνιστά μία σημαντική εμπειρία, για όλους εκείνους οι οποίοι με ανιδιοτέλεια και απαλλαγμένοι από τις αγκυλώσεις και τις προσηλώσεις στις εξουσιαστικές ιδεολογίες (κομμουνισμός, αριστερά, σοσιαλισμός, δημοκρατία, ναζισμός, φασισμός, κ.λπ.), θέλουν να συμβάλουν στην δημιουργία μιας ελεύθερης ανθρωπότητας.

2. Αναλόγως, δηλαδή, του κατά πόσον η Προσωρινή Κυβέρνησις γινόταν αποδεκτή ως παράγων συνθετικών διεργασιών ή αναλαμβάνονταν προσπάθειες με ανταγωνιστικό προς αυτήν τρόπο.

3. Ας σημειωθεί πως πολλοί ιστορικοί, ενώ ευθέως χαρακτηρίζουν τα συμβάντα του Οκτωβρίου 1917 ως πραξικόπημα στην συνέχεια εξακολουθούν να αναφέρονται στην «Οκτωβριανή επανάσταση». Αλλά και ο Βολίν, στο πολιτικό του βιβλίο με τον τίτλο *Η άγνωστη επανάσταση*, προβαίνει στην ίδια ασυνέπεια (π.χ. στις σελίδες 113 και 115 του Β΄ τόμου του έργου του –έκδοση στα ελληνικά Διεθνής Βιβλιοθήκη, 1976–, γράφει για πραξικόπημα, ενώ σε άλλα σημεία γράφει για επανάσταση).

4. Το συνολικό ποσόν, το οποίο έλαβαν οι Μπολσεβίκοι από τους Γερμανούς πριν και μετά το πραξικόπημα του Οκτωβρίου ανέρχεται σε 80 εκατομμύρια χρυσά μάρκα, σύμφωνα με τη έρευνα του καθηγητή Φριτς Φίσερ. Συμφώνως προς τον απολογισμό εξόδων της 30-1-1918, έως αυτή την ημερομηνία η Γερμανία είχε διαθέσει 40.580.997 χρυσά μάρκα. Στις 31 Ιανουαρίου περίπου 14,5 εκατομμύρια, ενώ από τον Φεβρουάριο του ιδίου έτους έως τον Ιούλιο η ροή ανήρχετο σε περίπου 3 εκατομμύρια μηνιαίως. Ο πρεσβευτής της Γερμανίας στη Ρωσσία κόμης φον Μίρμπαχ, λίγο πριν δολοφονηθεί, είχε ζητήσει για τον ίδιο σκοπό άλλα 40 εκατομμύρια, από τα οποία παρεδόθησαν έως το τέλος του πολέμου περίπου 6-9 εκατομμύρια. Όλο αυτό το μυθικό ποσόν δεν προσφέρθηκε ανιδιοτελώς, αλλά ήλθε ως αποτέλεσμα της αρνήσεως, τόσον του Τσάρου Νικολάου Β΄ όσον και της Προσωρινής Κυβερνήσεως, να συνάψουν ξεχωριστή ειρήνη, για την οποία οι μόνοι πρόθυμοι ήσαν οι μπολσεβίκοι.

5. Οι αποτυχίες των ρωσσικών στρατευμάτων στο μέτωπο ήταν μέρος της υπονόμευσης της Προσωρινής Κυβερνήσεως. Ένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικό γεγονός είναι η αποστολή από τις συμμαχικές κυβερνήσεις ελαττωματικών πυροβόλων, τα οποία, κατά την επίθεση του ρωσσικού στρατού τον Ιούνιο του 1917, αχρηστεύθηκαν μετά από διήμερη χρήση.

6. Βολίν, *Η Αγνωστη Επανάσταση*, τόμ. Β΄ σελ. 49, έκδ. Διεθνής Βιβλιοθήκη, 1976.

7. Το αυτό σημαίνει και η δημιουργία ή «γέννηση» μίας κοινωνίας, δεδομένου ότι Τάξις, κοινωνία και κράτος είναι αλληλένδετα.

επανάσταση ή ότι είναι προλεταριακή επανάσταση και η ολοκλήρωση του επαναστατικού προτσέσσο[8] που υποτίθεται πως ξεκίνησε με την «αστική» επανάσταση του Φεβρουαρίου, η οποία εντός του χρονικού διαστήματος των οκτώ μηνών είχε δήθεν ξεπεραστεί! Αυτή η κατασκευή των κομμουνιστών δεν είναι ένα ασυνήθιστο επεισόδιο στην θεωρητικά, πολιτικά και ιδεολογικά ακροβατική ενασχόληση των ιδρυτών και αναπαραγωγών της Μαρξιστικής- Λενινιστικής κ.λπ. παραδοξολογίας, η οποία καθιερώθηκε ως προλεταριακή, προοδευτική και απελευθερωτική.

Τόσον η θεωρία των σταδίων[9] όσο και η θεωρία των αλμάτων[10] είναι δύο όψεις δια των οποίων επιχειρείται να εδρασθεί η πολιτική, η οποία υποδαυλίζει, υποκινεί ή συντάσσεται με το ήδη εκδηλωμένο πάθος των ανθρώπων για ελευθερία, δικαιοσύνη, ισότητα και ευημερία με σκοπό την διαχείριση αυτών των προσδοκιών και εν τέλει των ανθρώπων, για την κατάληψη της εξουσίας και την εν συνεχεία απόρριψη, στους κάδους των σκουπιδιών, των ελπίδων και των επιθυμιών για ένα ευήμερον παρόν και μέλλον.

Το Κίνημα του Κορνιλώφ και το κομμουνιστικό πραξικόπημα

Η επιλογή του στρατηγού Κορνιλώφ, ως Γενικού Διοικητή του Νοτιοδυτικού μετώπου, μετά την διάσπαση του ρωσσικού μετώπου, από τα γερμανικά στρατεύματα, στις 19 Ιουλίου 1917, ήταν αναπόφευκτη. Άλλωστε τα δείγματα γραφής, τα οποία είχε δώσει το προηγούμενο χρονικό διάστημα, έκλιναν από κάθε άποψη στον διορισμό όχι μόνο λόγω των ικανοτήτων του, αλλά και εξ αιτίας της συμπόρευσής του με επιλογές της Προσωρινής Κυβερνήσεως (επιμερισμός των ευθυνών για τις ήττες στο μέτωπο στους αξιωματικούς και όχι μόνον στους στρατιώτες, ευνοϊκή στάση απέναντι στις εκλεγμένες στρατιωτικές επιτροπές κ.ά.).

Μετά την ανάδειξή του ως Γενικού Διοικητή, η συμπεριφορά του απέναντι στην Προσωρινή Κυβέρνησι άλλαξε, άρδην. Όχι μόνον αντιτασσόταν επιδεικτικά στις εντολές οι οποίες του δίνονταν, αλλά σε συνεργασία με ορισμένα μέλη του κόμματος της Συνταγματικής Δημοκρατίας αφ' ενός και την υποστήριξη των συμμαχικών κυβερνήσεων Αγγλίας (κυρίως), Γαλλίας και Ιταλίας αφ' ετέρου, προετοίμαζε την ανατροπή της Προσωρινής Κυβερνήσεως και την εγκαθίδρυση δικτατορικού καθεστώτος μέσω στρατιωτικού ηθικού των στρατιωτών, λόγω της υποτιθέμενης μπολσεβίκικης προπαγάνδας, η οποία όμως είχε ατονήσει σε πολύ μεγάλο βαθμό, ούτως ώστε να μην έχει κάποιου είδους επίδραση. Άλλωστε, οι μπολσεβίκοι είχαν κυριολεκτικά βάλει «την ουρά στα σκέλια» μετά τις αποκαλύψεις για τις σχέσεις των στελεχών τους και κυρίως του Λένιν με τους Γερμανούς.

Οι συνωμότες προσπάθησαν, παρ' όλα αυτά, να προκαλέσουν ταραχές στο όνομα των μπολσεβίκων αλλά το σχέδιο δεν έγινε δυνατό να τεθεί σε εφαρμογή, λόγω διαφωνιών. Αξίζει να σημειωθεί η υποστήριξη των συμμάχων προς τον Κορνιλώφ, οι οποίοι κατά την κρίσιμον ημέρα εκδηλώσεως του πραξικοπήματος, την 28η Αυγούστου, έχοντες αντιληφθεί το δύσκολον της επιτυχίας του, έσπευσαν να επιδώσουν στον υπουργό των Εξωτερικών Τερεστσένκο ρηματική διακοίνωση[11] με την οποία, ούτε λίγο ούτε πολύ, ζητούσαν να αναλάβουν μεσολαβητικό ρόλο μεταξύ της Προσωρινής Κυβερνήσεως και του Κορνιλώφ. Κατ' ουσίαν ζητούσαν από την Προσωρινή Κυβέρνησι να συμβιβαστεί και μέσω των διαπραγματεύσεων να αναγνωρίσει τους πραξικοπηματίες και να αποδεχθεί τους όρους των συμμάχων, αφού στην προκειμένη περίπτωση ο Κορνιλώφ ήταν ο άνθρωπός τους.

Το κίνημα απέτυχε και ο Κορνιλώφ συνελήφθη. Όμως, η ζημιά που προκάλεσε ήταν τεράστια. Ποιός θα αμφισβητήσει την τεράστια βοήθεια που προσέφερε αυτή η απόπειρα στους μπολσεβίκους; Η μία δικτατορία απέτυχε, αλλά έστρωσε το δρόμο για μία χειρότερη δικτατορία. Οι σύμμαχοι της Ρωσσίας στράφηκαν εναντίον της Προσωρινής Κυβερνήσεως αναλαμβάνοντας την ευθύνη της ανόδου των μπολσεβίκων στην εξουσία, αποσκοπούντες σε πολιτικά και εδαφικά οφέλη.

Οι συνθήκες που επικράτησαν με την διάχυση της είδησης ότι Κορνιλώφ πρόκειται να κινήσει στρατεύματα και κοζάκους με σκοπό να καταλάβει το Πέτρογκραντ και να ανατρέψει την Προσωρινή Κυβέρνησι προκάλεσε μία διάθεση συσπειρώσεως ετερόκλητων στοιχείων ιδεολογικά και πολιτικά. Στο όνομα της υπεράσπισης της επαναστάσεως υπονομεύθηκε η μόνη δυνατή συνισταμένη, η οποία θα ήταν δυνατό να αποτρέψει τα χειρότερα: η Προσωρινή Κυβέρνησις.

Οι μπολσεβίκοι συνέπηξαν με τους μενσεβίκους και τους Σοσιαλιστές-επαναστάτες την συμμαχία για την «επαναλείας της επαναστάσεως (στην οποία όχι μόνον δεν είχαν συμμετάσχει, αλλά ευθύς και εξ αρχής την υπονόμευαν).

Ακόμη και ο μύθος της λεγόμενης δυαδικής εξουσίας ήταν ένα μέσον για την διάσπαση μίας, σε πολλές περιπτώσεις, λειτουργικής σχέσης της συγκυβερνήσεως του σοβιέτ και της Προσωρινής Κυβερνήσεως. Είναι φανερό πως αυτό το κατασκεύασμα της δυαδικής εξουσίας δεν θα μπορούσε να υλοποιήσει τους επιθυμητούς στόχους των κομμουνιστών. Το τέχνασμα της δυαδικής εξουσίας ερχόταν να συγκαλύψει την συμμετοχή των μπολσεβίκων στο σοβιέτ του Πέτρογκραντ και συνεπώς την εκ πλαγίου συμμετοχή τους στη συγκυβέρνηση.

Δυστυχώς η συμμετοχή αναρχικών στις εγκληματικές δραστηριότητες των μπολσεβίκων ήταν συνεχής και το μέγεθος τής συνευθύνης μεγάλο. Ακόμη και μετά την αποκάλυψη της εγκληματικής φύσης του κομμουνισμού, η αντιμετώπιση των κομμουνιστών από τους αναρχικούς έφθανε μέχρι του σημείου να θεωρούν το εγκαθιδρυμένο καθεστώς των μπολσεβίκων ως «άρνηση της επαναστασης»[13]. Πολύ διπλωματική διατύπωση! Στην πραγματικότητα η στάση και η δράση των μπολσεβίκων αμέσως μετά την επανάσταση[14] δεν αποτελεί άρνηση της επανάστασης, είναι μία διαρκής αντεπαναστατική δράση με σκοπό την υφαρπαγή της εξουσίας, η οποία κατέληξε στο Οκτωβριανό πραξικόπημα και στην εγκαθίδρυση της αντεπαναστατικής κομμουνιστικής δικτατορίας.

Είναι ντροπή και προσβολή για τις αναρχικές ιδέες να χαρακτηρίζεται το πραξικόπημα της 24ης Οκτωβρίου 1917 ως επανάσταση, να ταυτίζεται το μεγαλείο, το οποίο εμπεριέχει και εκδηλώνει η απελευθερωτική δύναμη της επανάστασης, με την δράση των ταγμάτων εφόδου και ορισμένων στρατιωτικών μονάδων. Είναι προφανές πως δεν υπήρξαν οι μαχητικές διαδηλώσεις των καταπιεσμένων εναντίον ενός καταπιεστικού καθεστώτος. Είναι γεγονός πως δεν υποστήριξαν το πραξικόπημα τα πλήθη, όπως επίσης είναι αληθές πως η κατάληψη των κυβερνητικών κτιρίων του Πέτρογκραντ (και η αιματηρή επικράτηση στη Μόσχα) δεν καθόριζε και την επικράτηση σε όλη την Ρωσσία.

Οι ενέργειες αυτών των «επαναστατών»[15], δεν έχουν διαφορά από αυτές που χρησιμοποιούν οι κάθε είδους πραξικοπηματίες. Βάσει εκπονημένου σχεδίου έγιναν καταλήψεις κυβερνητικών κτιρίων, στήθηκαν μπλόκα ελέγχου, έφοδοι και συλλήψεις με προγραφές κ.λπ. Όλα αυτά

προλεταριακή, προοδευτική και απελευθερωτική.

Τόσον η θεωρία των σταδίων[9] όσο και η θεωρία των αλμάτων[10] είναι δύο όψεις δια των οποίων επιχειρείται να εδρασθεί η πολιτική, η οποία υποδαυλίζει, υποκινεί ή συντάσσεται με το ήδη εκδηλωμένο πάθος των ανθρώπων για ελευθερία, δικαιοσύνη, ισότητα και ευημερία με σκοπό την διαχείριση αυτών των προσδοκιών και εν τέλει των ανθρώπων, για την κατάληψη της εξουσίας και την εν συνεχεία απόρριψη, στους κάδους των σκουπιδιών, των ελπίδων και των επιθυμιών για ένα ευήμερον παρόν και μέλλον.

Το Κίνημα του Κορνιλώφ και το κομμουνιστικό πραξικόπημα

Η επιλογή του στρατηγού Κορνιλώφ, ως Γενικού Διοικητή του Νοτιοδυτικού μετώπου, μετά την διάσπαση του ρωσσικού μετώπου, από τα γερμανικά στρατεύματα, στις 19 Ιουλίου 1917, ήταν αναπόφευκτη. Άλλωστε τα δείγματα γραφής, τα οποία είχε δώσει το προηγούμενο χρονικό διάστημα, έκλιναν από κάθε άποψη στον διορισμό όχι μόνο λόγω των ικανοτήτων του, αλλά και εξ αιτίας της συμπόρευσής του με επιλογές της Προσωρινής Κυβερνήσεως (επιμερισμός των ευθυνών για τις ήττες στο μέτωπο στους αξιωματικούς και όχι μόνον στους στρατιώτες, ευνοϊκή στάση απέναντι στις εκλεγμένες στρατιωτικές επιτροπές κ.ά.).

Μετά την ανάδειξή του ως Γενικού Διοικητή, η συμπεριφορά του απέναντι στην Προσωρινή Κυβέρνησι άλλαξε, άρδην. Όχι μόνον αντιτασσόταν επιδεικτικά στις εντολές οι οποίες του δίνονταν, αλλά σε συνεργασία με ορισμένα μέλη του κόμματος της Συνταγματικής Δημοκρατίας αφ' ενός και την υποστήριξη των συμμαχικών κυβερνήσεων Αγγλίας (κυρίως), Γαλλίας και Ιταλίας αφ' ετέρου, προετοίμαζε την ανατροπή της Προσωρινής Κυβερνήσεως και την εγκαθίδρυση δικτατορικού καθεστώτος μέσω στρατιωτικού πραξικοπήματος.

Όπως σε κάθε παρόμοια περίπτωση, χρειάζεται το πρόσχημα της αποτροπής ενός σοβαρού γεγονότος. Το «σοβαρό γεγονός» υποτίθεται πως ήταν η ανυπόστατα επικείμενη εξέγερση των μπολσεβίκων, η οποία διαδόθηκε ότι επρόκειτο να εκδηλωθεί στις 27 Αυγούστου. Όμως, η πραγματικότητα ήταν τελείως διαφορετική. Οι μπολσεβίκοι, μετά τα γεγονότα των αρχών του Ιουλίου ήταν ανίκανοι για μία παρόμοια κίνηση και αρκετά περιθωριοποιημένοι. Παρ' όλα αυτά, οι στρατηγοί και οι αξιωματικοί που είχαν εμπλακεί στην συνωμοσία καλλιεργούσαν την απατηλή εικόνα πως οι ήττες στο μέτωπο οφείλονταν στην πτώση του σχέδιο δεν έγινε δυνατό να τεθεί σε εφαρμογή, λόγω διαφωνιών. Αξίζει να σημειωθεί η υποστήριξη των συμμάχων προς τον Κορνιλώφ, οι οποίοι κατά την κρίσιμον ημέρα εκδηλώσεως του πραξικοπήματος, την 28η Αυγούστου, έχοντες αντιληφθεί το δύσκολον της επιτυχίας του, έσπευσαν να επιδώσουν στον υπουργό των Εξωτερικών Τερεστσένκο ρηματική διακοίνωση[11] με την οποία, ούτε λίγο ούτε πολύ, ζητούσαν να αναλάβουν μεσολαβητικό ρόλο μεταξύ της Προσωρινής Κυβερνήσεως και του Κορνιλώφ. Κατ' ουσίαν ζητούσαν από την Προσωρινή Κυβέρνησι να συμβιβαστεί και μέσω των διαπραγματεύσεων να αναγνωρίσει τους πραξικοπηματίες και να αποδεχθεί τους όρους των συμμάχων, αφού στην προκειμένη περίπτωση ο Κορνιλώφ ήταν ο άνθρωπός τους.

Το κίνημα απέτυχε και ο Κορνιλώφ συνελήφθη. Όμως, η ζημιά που προκάλεσε ήταν τεράστια. Ποιός θα αμφισβητήσει την τεράστια βοήθεια που προσέφερε αυτή η απόπειρα στους μπολσεβίκους; Η μία δικτατορία απέτυχε, αλλά έστρωσε το δρόμο για μία χειρότερη δικτατορία. Οι σύμμαχοι της Ρωσσίας στράφηκαν εναντίον της Προσωρινής Κυβερνήσεως αναλαμβάνοντας την ευθύνη της ανόδου των μπολσεβίκων στην εξουσία, αποσκοπούντες σε πολιτικά και εδαφικά οφέλη.

Οι συνθήκες που επικράτησαν με την διάχυση της είδησης ότι Κορνιλώφ πρόκειται να κινήσει στρατεύματα και κοζάκους με σκοπό να καταλάβει το Πέτρογκραντ και να ανατρέψει την Προσωρινή Κυβέρνησι προκάλεσε μία διάθεση συσπειρώσεως ετερόκλητων στοιχείων ιδεολογικά και πολιτικά. Στο όνομα της υπεράσπισης της επαναστάσεως υπονομεύθηκε η μόνη δυνατή συνισταμένη, η οποία θα ήταν δυνατό να αποτρέψει τα χειρότερα: η Προσωρινή Κυβέρνησις.

Οι μπολσεβίκοι συνέπηξαν με τους μενσεβίκους και τους Σοσιαλιστές-επαναστάτες την συμμαχία για την «επαναστατική δημοκρατία». Είναι προφανές πως αυτή η συμμαχία περιελάμβανε εκείνους που αγωνίζονταν να την εγκαθιδρύσουν και εκείνους οι οποίοι ήθελαν να την καταστρέψουν. Αυτή η κίνηση, όμως, οδήγησε στην διάσπαση του κυβερνητικού συνασπισμού επιφέροντας μια ευρύτερη αποσύνθεση.

Οι μπολσεβίκοι, με το πρόσχημα της αντιμετώπισης του Κορνιλώφ έθεσαν σε εφαρμογή, από κοινού με τους Σοσιαλιστές-επαναστάτες και τους Μενσεβίκους Σοσιαλδημοκράτες, από τις 27 Αυγούστου, την οργάνωση εργατικής πολιτοφυλακής με το πρόσχημα υποστήριξης της κυβερνήσεως και την διαφύλαξη των εργατικών περιοχών. Εντός ελαχίστου χρονικού διαστήματος οι λεγόμενες εργατικές πολιτοφυλακές εκδηλώθηκαν ως αυτό που πραγματικά ήταν: η Κόκκινη Φρουρά των Μπολσεβίκων, η οποία ούσα στενά συνδεδεμένη με τον κομματικό μηχανισμό συνέστησε τα οργανωμένα τάγματα εφόδου για την κατάληψη της γκαλύψει την συμμετοχή των μπολσεβίκων στο σοβιέτ του Πέτρογκραντ και συνεπώς την εκ πλαγίου συμμετοχή τους στη συγκυβέρνηση.

Δυστυχώς η συμμετοχή αναρχικών στις εγκληματικές δραστηριότητες των μπολσεβίκων ήταν συνεχής και το μέγεθος τής συνευθύνης μεγάλο. Ακόμη και μετά την αποκάλυψη της εγκληματικής φύσης του κομμουνισμού, η αντιμετώπιση των κομμουνιστών από τους αναρχικούς έφθανε μέχρι του σημείου να θεωρούν το εγκαθιδρυμένο καθεστώς των μπολσεβίκων ως «άρνηση της επανάστασης»[13]. Πολύ διπλωματική διατύπωση! Στην πραγματικότητα η στάση και η δράση των μπολσεβίκων αμέσως μετά την επανάσταση[14] δεν αποτελεί άρνηση της επανάστασης, είναι μία διαρκής αντεπαναστατική δράση με σκοπό την υφαρπαγή της εξουσίας, η οποία κατέληξε στο Οκτωβριανό πραξικόπημα και στην εγκαθίδρυση της αντεπαναστατικής κομμουνιστικής δικτατορίας.

Είναι ντροπή και προσβολή για τις αναρχικές ιδέες να χαρακτηρίζεται το πραξικόπημα της 24ης Οκτωβρίου 1917 ως επανάσταση, να ταυτίζεται το μεγαλείο, το οποίο εμπεριέχει και εκδηλώνει η απελευθερωτική δύναμη της επανάστασης, με την δράση των ταγμάτων εφόδου και ορισμένων στρατιωτικών μονάδων. Είναι προφανές πως δεν υπήρξαν οι μαχητικές διαδηλώσεις των καταπιεσμένων εναντίον ενός καταπιεστικού καθεστώτος. Είναι γεγονός πως δεν υποστήριξαν το πραξικόπημα τα πλήθη, όπως επίσης είναι αληθές πως η κατάληψη των κυβερνητικών κτιρίων του Πέτρογκραντ (και η αιματηρή επικράτηση στη Μόσχα) δεν καθόριζε και την επικράτηση σε όλη την Ρωσσία.

Οι ενέργειες αυτών των «επαναστατών»[15], δεν έχουν διαφορά από αυτές που χρησιμοποιούν οι κάθε είδους πραξικοπηματίες. Βάσει εκπονημένου σχεδίου έγιναν καταλήψεις κυβερνητικών κτιρίων, στήθηκαν μπλόκα ελέγχου, έφοδοι και συλλήψεις με προγραφές κ.λπ. Όλα αυτά βέβαια την ίδια στιγμή κατά την οποία οι επικεφαλής του πραξικοπήματος δήλωναν άγνοια και υπόσχονταν να συμμετάσχουν στην αποκατάσταση της ηρεμίας, καλλιεργώντας ψευδαισθήσεις και διατηρώντας στην αδράνεια τις ένοπλες οργανώσεις των Μενσεβίκων και των Σοσιαλιστών-επαναστατών. Η συγκρότηση της Στρατιωτικής Επαναστατικής Επιτροπής δεν διαφέρει σε τίποτα από την πρακτική που εφαρμόζουν οι όπου γης πραξικοπηματίες. Πρόκειται για το πρότυπο της Χούντας απέναντι στο οποίο οι κομμουνιστές διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους, αλλά μόνον όταν δεν το οργανώνουν οι ίδιοι.

Η «Οκτωβριανή επανάσταση» ήταν ένα πραξικόπημα, εκπορευόμενο από την απεχθή κομμουνιστική ιδεολογία, με προλεταριακή επίφαση. Ο δρόμος για την ξεχωριστή ειρήνη με την Γερμανία ήταν πλέον ανοικτός, αλλά και οι πλέον σκοτεινές ημέρες για τους ανθρώπους της ρωσσικής γης ήταν μπροστά...

---

8. Διαδικασία (από την λέξη process).

9. Πρόκειται για μία θεωρητική κατασκευή όπου οι κοινωνικές διεργασίες μετατρέπονται σε διαδικασίες, σύμφωνα με την επιστημονικοφανή άποψη των Μαρξ και Ένγκελς, οι οποίες αφο-

λίου 1917, ήταν αναπόφευκτη. Άλλωστε τα δείγματα γραφής, τα οποία είχε δώσει το προηγούμενο χρονικό διάστημα, έκλιναν από κάθε άποψη στον διορισμό όχι μόνο λόγω των ικανοτήτων του, αλλά και εξ αιτίας της συμπόρευσής του με επιλογές της Προσωρινής Κυβερνήσεως (επιμερισμός των ευθυνών για τις ήττες στο μέτωπο στους αξιωματικούς και όχι μόνον στους στρατιώτες, ευνοϊκή στάση απέναντι στις εκλεγμένες στρατιωτικές επιτροπές κ.ά.).

Μετά την ανάδειξή του ως Γενικού Διοικητή, η συμπεριφορά του απέναντι στην Προσωρινή Κυβέρνησι άλλαξε, άρδην. Όχι μόνον αντιτασσόταν επιδεικτικά στις εντολές οι οποίες του δίνονταν, αλλά σε συνεργασία με ορισμένα μέλη του κόμματος της Συνταγματικής Δημοκρατίας αφ' ενός και την υποστήριξη των συμμαχικών κυβερνήσεων Αγγλίας (κυρίως), Γαλλίας και Ιταλίας αφ' ετέρου, προετοίμαζε την ανατροπή της Προσωρινής Κυβερνήσεως και την εγκαθίδρυση δικτατορικού καθεστώτος μέσω στρατιωτικού πραξικοπήματος.

Όπως σε κάθε παρόμοια περίπτωση, χρειάζεται το πρόσχημα της αποτροπής ενός σοβαρού γεγονότος. Το «σοβαρό γεγονός» υποτίθεται πως ήταν η ανυπόστατα επικείμενη εξέγερση των μπολσεβίκων, η οποία διαδόθηκε ότι επρόκειτο να εκδηλωθεί στις 27 Αυγούστου. Όμως, η πραγματικότητα ήταν τελείως διαφορετική. Οι μπολσεβίκοι, μετά τα γεγονότα των αρχών του Ιουλίου ήταν ανίκανοι για μία παρόμοια κίνηση και αρκετά περιθωριοποιημένοι. Παρ' όλα αυτά, οι στρατηγοί και οι αξιωματικοί που είχαν εμπλακεί στην συνωμοσία καλλιεργούσαν την απατηλή εικόνα πως οι ήττες στο μέτωπο οφείλονταν στην πτώση του ρα στους μπολσεβίκους; Η μία δικτατορία απέτυχε, αλλά έστρωσε το δρόμο για μία χειρότερη δικτατορία. Οι σύμμαχοι της Ρωσσίας στράφηκαν εναντίον της Προσωρινής Κυβερνήσεως αναλαμβάνοντας την ευθύνη της ανόδου των μπολσεβίκων στην εξουσία, αποσκοπούντες σε πολιτικά και εδαφικά οφέλη.

Οι συνθήκες που επικράτησαν με την διάχυση της είδησης ότι Κορνιλώφ πρόκειται να κινήσει στρατεύματα και κοζάκους με σκοπό να καταλάβει το Πέτρογκραντ και να ανατρέψει την Προσωρινή Κυβέρνησι προκάλεσε μία διάθεση συσπειρώσεως ετερόκλητων στοιχείων ιδεολογικά και πολιτικά. Στο όνομα της υπεράσπισης της επαναστάσεως υπονομεύθηκε η μόνη δυνατή συνισταμένη, η οποία θα ήταν δυνατό να αποτρέψει τα χειρότερα: η Προσωρινή Κυβέρνησις.

Οι μπολσεβίκοι συνέπηξαν με τους μενσεβίκους και τους Σοσιαλιστές-επαναστάτες την συμμαχία για την «επαναστατική δημοκρατία». Είναι προφανές πως αυτή η συμμαχία περιελάμβανε εκείνους που αγωνίζονταν να την εγκαθιδρύσουν και εκείνους οι οποίοι ήθελαν να την καταστρέψουν. Αυτή η κίνηση, όμως, οδήγησε στην διάσπαση του κυβερνητικού συνασπισμού επιφέροντας μια ευρύτερη αποσύνθεση.

Οι μπολσεβίκοι, με το πρόσχημα της αντιμετώπισης του Κορνιλώφ έθεσαν σε εφαρμογή, από κοινού με τους Σοσιαλιστές-επαναστάτες και τους Μενσεβίκους Σοσιαλδημοκράτες, από τις 27 Αυγούστου, την οργάνωση εργατικής πολιτοφυλακής με το πρόσχημα υποστήριξης της κυβερνήσεως και την διαφύλαξη των εργατικών περιοχών. Εντός ελαχίστου χρονικού διαστήματος οι λεγόμενες εργατικές πολιτοφυλακές εκδηλώθηκαν ως αυτό που πραγματικά ήταν: η Κόκκινη Φρουρά των Μπολσεβίκων, η οποία ούσα στενά συνδεδεμένη με τον κομματικό μηχανισμό συνέστησε τα οργανωμένα τάγματα εφόδου για την κατάληψη της εξουσίας.

Στις 31 Αυγούστου, το σοβιέτ του Πέτρογκραντ είχε περάσει στα χέρια των μπολσεβίκων και υιοθέτησε απόφαση που περιείχε σε περίληψη το πρόγραμμα της «Οκτωβριανής Επανάστασης». Η συμμαχία για την «επαναστατική δημοκρατία» κατώρθωσε να διατηρηθεί μέσω της δαιμονοποίησης των Καντέτ[12] και με τη διάχυση, εκ μέρους κυρίως των μπολσεβίκων, του φόβου για τον μεγάλο κίνδυνο απω-

Είναι ντροπή και προσβολή για τις αναρχικές ιδέες να χαρακτηρίζεται το πραξικόπημα της 24ης Οκτωβρίου 1917 ως επανάσταση, να ταυτίζεται το μεγαλείο, το οποίο εμπεριέχει και εκδηλώνει η απελευθερωτική δύναμη της επανάστασης, με την δράση των ταγμάτων εφόδου και ορισμένων στρατιωτικών μονάδων. Είναι προφανές πως δεν υπήρξαν οι μαχητικές διαδηλώσεις των καταπιεσμένων εναντίον ενός καταπιεστικού καθεστώτος. Είναι γεγονός πως δεν υποστήριξαν το πραξικόπημα τα πλήθη, όπως επίσης είναι αληθές πως η κατάληψη των κυβερνητικών κτιρίων του Πέτρογκραντ (και η αιματηρή επικράτηση στη Μόσχα) δεν καθόριζε και την επικράτηση σε όλη την Ρωσσία.

Οι ενέργειες αυτών των «επαναστατών»[15], δεν έχουν διαφορά από αυτές που χρησιμοποιούν οι κάθε είδους πραξικοπηματίες. Βάσει εκπονημένου σχεδίου έγιναν καταλήψεις κυβερνητικών κτιρίων, στήθηκαν μπλόκα ελέγχου, έφοδοι και συλλήψεις με προγραφές κ.λπ. Όλα αυτά βέβαια την ίδια στιγμή κατά την οποία οι επικεφαλής του πραξικοπήματος δήλωναν άγνοια και υπόσχονταν να συμμετάσχουν στην αποκατάσταση της ηρεμίας, καλλιεργώντας ψευδαισθήσεις και διατηρώντας στην αδράνεια τις ένοπλες οργανώσεις των Μενσεβίκων και των Σοσιαλιστών-επαναστατών. Η συγκρότηση της Στρατιωτικής Επαναστατικής Επιτροπής δεν διαφέρει σε τίποτα από την πρακτική που εφαρμόζουν οι όπου γης πραξικοπηματίες. Πρόκειται για το πρότυπο της Χούντας απέναντι στο οποίο οι κομμουνιστές διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους, αλλά μόνον όταν δεν το οργανώνουν οι ίδιοι.

Η «Οκτωβριανή επανάσταση» ήταν ένα πραξικόπημα, εκπορευόμενο από την απεχθή κομμουνιστική ιδεολογία, με προλεταριακή επίφαση. Ο δρόμος για την ξεχωριστή ειρήνη με την Γερμανία ήταν πλέον ανοικτός, αλλά και οι πλέον σκοτεινές ημέρες για τους ανθρώπους της ρωσσικής γης ήταν μπροστά...

Συσπείρωση Αναρχικών

8. Διαδικασία (από την λέξη process).

9. Πρόκειται για μία θεωρητική κατασκευή όπου οι κοινωνικές διεργασίες μετατρέπονται σε διαδικασίες, σύμφωνα με την επιστημονικοφανή άποψη των Μαρξ και Ένγκελς, οι οποίες αφορούν οικονομικά και πολιτικά στάδια από τα οποία διήλθε ή πρόκειται να διέλθει κάθε ανθρώπινη κοινωνία. Σύμφωνα, λοιπόν, με αυτήν την κατασκευή στις καθυστερημένες οικονομικά και πολιτικά χώρες, πρέπει πρώτα να εδραιωθεί ο καπιταλισμός στην οικονομία και η αστική δημοκρατία στην πολιτική, ώστε να είναι δυνατή η εκκίνηση της διαδικασίας για την λεγομένη σοσιαλιστική επανάσταση.

10. Ο Τρότσκυ (για τις φερόμενες ως καθυστερημένες πολιτικά και οικονομικά χώρες) προέτασσε την δημοκρατική δικτατορία του προλεταριάτου και της αγροτιάς (αντί της δικτατορίας του προλεταριάτου) για να «δέσει» την θεωρία υπερκέρασης των σταδίων, στην οποία είχε δώσει την ονομασία «διαρκής επανάσταση».

11. Αλέξανδρος Φ. Κέρενσκυ, *Η Ρωσσική Επανάσταση όπως την έζησα*, σελ. 324, έκδ. Πάπυρος.

12. Το κόμμα της Συνταγματικής Δημοκρατίας.

13. Λουίτζι Φάμπρι, Η Ρωσσική Επανάσταση και οι αναρχικοί.

14. Ομιλούμε πάντοτε για τον Φεβρουάριο του 1917, διότι αυτή ήταν η πραγματική επανάσταση.

15. Υπήρχε μία ιδιαίτερη βιασύνη εκ μέρους των μπολσεβίκων στην πραγματοποίηση του πραξικοπήματος. Αυτή συναρτάται με τις υποχρεώσεις του Λένιν και των συν αυτώ για τη εκπλήρωση των δεσμεύσεών τους προς το Γερμανικό κράτος που τους χρηματοδοτούσε, επί τόσα χρόνια, αλλά και με τον κίνδυνο να υπογράψει, άμεσα, η Αυστρία ξεχωριστή ειρήνη.

ΣΑΡΩΝΙΚΟΣ

Όταν, στις 10 Σεπτέμβρη, συνέβη το ατύχημα(;) με το δεξαμενόπλοιο Άγια Ζώνη ΙΙ, δεν ξέρουμε εάν οι επίσημοι αξιωματούχοι του κράτους είχαν κατά νου την ρύπανση στον Σαρωνικό ή το «μαύρισμα», της περίφημης Αθηναϊκής Ριβιέρας. Άλλωστε, τους τελευταίους μήνες, πλήθαιναν τα δημοσιεύματα αλλά και η προώθηση από το επίσημο κράτος, μέσω των δικών του μέσων και διαύλων επικοινωνίας (ΕΟΤ, visitgreece.gr), που αναφέρονταν στο κομμάτι εκείνο της Αττικής, που ενώνει το Φάληρο με τη Βουλιαγμένη, «που όμοιο του δεν υπάρχει πουθενά στο κόσμο», και «παραμένει αναξιοποίητο». Η Αθηναϊκή Ριβιέρα... Δεν υπάρχει δημοσίευμα, προ ατυχήματος, που να αναφέρεται στο θαλάσσιο ανατολικό μέτωπο της Αθήνας που να μην το χαρακτηρίζει με τον ελιτίστικο όρο Ριβιέρα.

Οι τωρινοί διαχειριστές έχουν αναλάβει, απ' ό,τι ξεκάθαρα φαίνεται, να παραδώσουν ένα ακόμη «φιλέτο» ή πολλά σε σειρά «φιλέτα» σε επίδοξους μεγαλοκατασκευαστές/funds. Ωρίμασε ο καιρός, ώστε ο ευαίσθητος(;) σε πολεοδομικά και περιβαλλοντικά θέματα Σύριζα, να κανονίσει για τη «βρώμικη» δουλειά. Αλλά τα απρόοπτα, πολλές φορές ανατρέπουν τα σχεδιαζόμενα. Όχι πως το σχέδιο δεν θα προχωρήσει, αλλά μια μικρή κηλίδα θα υπάρχει πάντα, αφήνοντας τα ίχνη της στις μνήμες των ανθρώπων... Δεν είναι άλλωστε τυχαίο και συμπτωματικό ότι όλες οι προσπάθειες από πλευράς κράτους είχαν ως στόχο τον καθαρισμό των ακτών της ανατολικής πλευράς του Σαρωνικού και όχι της Σαλαμίνας και των υδάτων του κόλπου της. Όπως διαβάζουμε και στο δελτίο τύπου του Ινστιτούτου Θαλάσσιας Προστασίας «Αρχιπέλαγος»: *«Μετά το ναυάγιο του Αγία Ζώνη ΙΙ, η απορρύπανση του θαλάσσιου χώρου έχει επικεντρωθεί σε* (tanea.gr). Σύμφωνα με εμπειρογνώμονες, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι –άγνωστο πώς– άνοιξαν οι βάνες εισρόφησης προκειμένου να μπει νερό και να καλυφθεί με αυτόν τον τρόπο το κενό που υπήρχε στην ποσότητα του φορτίου, το οποίο κανείς δεν ξέρει πού ακριβώς διοχετεύθηκε. Επίσης, δημοσιεύματα αναφέρουν ότι στα ΕΛΠΕ, το πλοίο φόρτωσε 1.818 μετρικούς τόνους καύσιμα, ενώ μετά το ναυάγιο ανακοινώθηκε πως ήταν φορτωμένο με 2.200 τόνους καύσιμο πετρέλαιο (fuel oil) και 370 μετρικούς τόνους ναυτιλιακό (marine gas oil).

Γνωρίζουμε καλά ότι όσο υπάρχουν δεξαμενόπλοια μεταφοράς πετρελαιοειδών ή εξέδρες εξόρυξης πετρελαίου θα υπάρχουν και οι ρυπάνσεις. Το ερώτημα δεν είναι πώς αυτές θα αποφεύγονται, γιατί απλούστατα αποφυγή δεν υπάρχει, είναι δεδομένη η παρουσία της αναμενόμενης ρύπανσης. Αυτό που το σύστημα επιδιώκει δεν είναι η αποφυγή τους αλλά η διαχείριση τους, είτε μέσω της αντιρρυπαντικής/απορρυπαντικής τεχνολογίας είτε μέσω της επικοινωνιακής πολιτικής που ακολουθείται από τα μέσα. Το μεν πρώτο αναπτύσσεται παράλληλα με τη ρύπανση που δημιουργεί ο βιομηχανικός πολιτισμός, στο δε δεύτερο προσπαθεί να κρύψει τις ανεπάρκειες ή τις ανικανότητες των εξουσιαστών. Επομένως, όπως ο βιομηχανικός πολιτισμός αποτελεί κομμάτι τόσο του καπιταλισμού όσο και του κομμουνισμού (ΕΣΣΔ, Κίνα κ.λπ.), έτσι και η πολιτική διαχείριση της κρατικής εξουσίας δεν προτάσσει καμμία «οικολογία». Και ας ήταν εκείνοι (περί συριζαίων ο λόγος!) που κάποτε δεν άφηναν καμμία οικολογική πρωτοβουλία χωρίς να την επιβουλεύονται ή εποφθαλμιούν, ώστε να την χειραγωγήσουν ή απλώς πιάνοντας στασίδι κινηματικό. Αλλά αυτά κάποτε...

λούν μία ερευνητικά τεκμηριωμένη αποτελεσματική και, κυρίως, φυσική λύση, για να απομακρυνθούν οι υδρογονάνθρακες από τη θάλασσα και τις παραλίες που έχουν υποστεί τη μόλυνση. Ταυτόχρονα, όμως, επισημαίνουν: «Η καταλληλότητα των αλιευμάτων δεν είναι απόδειξη ότι η περιοχή αλίευσης έχει απαλλαγεί από υδρογονάνθρακες. Το θέμα είναι πιο σύνθετο και γι' αυτό οι σχετικές έρευνες επιτάσσεται να είναι πολύπλευρες, μακροχρόνιες και λεπτομερείς... όταν ένα περιβάλλον επιβαρύνεται από έναν τόσο επικίνδυνο ρύπο όπως το πετρέλαιο, είναι δυνατόν να επανακάμψει, να βελτιωθεί με πολλή προσπάθεια και φροντίδα, **αλλά πολύ δύσκολα θα φθάσει στην αρχική του κατάσταση**».

Και συνεχίζουν: «Όλες οι ενέργειες αποκατάστασης αφορούν τον περιορισμό της εξάπλωσης και στην πραγματικότητα είναι μια μάχη με τον χρόνο, με σκοπό η πετρελαιοκηλίδα να μην υποστεί γαλακτωματοποίηση. Όταν το πετρέλαιο γαλακτοποιηθεί, αραιώνει, ξεθωριάζει και είναι δύσκολη η φαινοτυπική του ανίχνευση, χωρίς τις απαραίτητες και συνεχείς εργαστηριακές αναλύσεις, είναι σχεδόν αδύνατη η άμεση και γρήγορη απομάκρυνσή του από το θαλασσινό νερό. Κατά συνέπεια, ποσότητες πετρελαίου είναι σίγουρο ότι θα παραμείνουν στη θάλασσα και τότε έρχεται η φυσική διαδικασία διάσπασής τους, η οποία είναι εξαιρετικά χρονοβόρα».

Αλλά για τον υπουργό Ναυτιλίας, Π. Κουρουμπλή, *αποτελεί υπερβολή να μιλά κάποιος για οικολογική καταστροφή* διαβεβαιώνοντας ότι οι έρευνες που θα διεξαχθούν θα είναι αυστηρότερες. Λόγια παχιά... Δεν είναι η πρώτη φορά που πραγματοποιού-

εκχύθηκαν στη θάλασσα και στον πλούσιο βιότοπο του Prince William. Η συγκεκριμένη ποσότητα έκχυσης πετρελαίου δεν είναι από τις μεγαλύτερες που έχουν εκχυθεί στο περιβάλλον (35η θέση), αλλά οι συνέπειες του συγκεκριμένου ναυαγίου και ταυτόχρονα η δημοσιότητα που έτυχε από τα αμερικανικά μέσα ήταν πολύ μεγάλη. Σύμφωνα με τους ερευνητές, δέκα και πλέον χρόνια μετά το ατύχημα, υπολείμματα πετρελαίου υπήρχαν στα νερά με τοξική μορφή επιδρώντας στους βιολογικούς πληθυσμούς, αυξάνοντας σημαντικά τη θνησιμότητά τους.

Εάν η βύθιση του Exxon Valdez επηρέασε σημαντικά την αμερικανική κοινή γνώμη, η έκρηξη στην εξέδρα Deepwater Horizon, το 2010 στο **Κόλπο του Μεξικού** ήρθε να υπενθυμίσει ένα παλαιότερο (το 1979) στην ίδια περιοχή με την ίδια αιτιολογία. Η αιτία του γεγονότος ήταν η δυσλειτουργία της πετρελαιοπηγής Μακόντο, με επακόλουθο την έκρηξη ενός φρεατίου που υπήρχε στην εξέδρα. Οι μέτοχοι του έργου ήταν η BP, η Anadarko και η MOEX Offshore. Η Αμερικανική κυβέρνηση ανέφερε, τότε, πως το πετρέλαιο που εκχύθηκε ήταν 4,9 εκατομμύρια βαρέλια, μια καταστροφή πολύ μεγαλύτερη από την πρώτη φορά. Το γεγονός αυτό καθορίστηκε ως ένα από τα πλέον καταστροφικά στην υδατόσφαιρα, από τέτοια κατάσταση παγκοσμίως ενώ η έκταση της πετρελαιοκηλίδας έφτασε μέχρι και τα 176.100 χλμ., προκαλώντας τεράστια μόλυνση των υδάτων και τον θάνατο αρκετών ειδών πτηνών και θηλαστικών, πολλά από τα οποία είναι είδη υπό εξαφάνιση. Επίσης, διάφορες μορφές επιπτώσεων σημειώθηκαν, κατά τα επόμενα χρόνια μετά τη διαρροή, στην υγεία των εθελοντών που βοή-

ώθηση από το επίσημο κράτος, μέσω των δικών του μέσων και διαύλων επικοινωνίας (ΕΟΤ, visitgreece.gr), που αναφέρονταν στο κομμάτι εκείνο της Αττικής, που ενώνει το Φάληρο με τη Βουλιαγμένη, «που όμοιο του δεν υπάρχει πουθενά στο κόσμο», και «παραμένει αναξιοποίητο». Η Αθηναϊκή Ριβιέρα... Δεν υπάρχει δημοσίευμα, προ ατυχήματος, που να αναφέρεται στο θαλάσσιο ανατολικό μέτωπο της Αθήνας που να μην το χαρακτηρίζει με τον ελιτίστικο όρο Ριβιέρα.

Οι τωρινοί διαχειριστές έχουν αναλάβει, απ' ό,τι ξεκάθαρα φαίνεται, να παραδώσουν ένα ακόμη «φιλέτο» ή πολλά σε σειρά «φιλέτα» σε επίδοξους μεγαλοκατασκευαστές/funds. Ωρίμασε ο καιρός, ώστε ο ευαίσθητος(;) σε πολεοδομικά και περιβαλλοντικά θέματα Σύριζα, να κανονίσει για τη «βρώμικη» δουλειά. Αλλά τα απρόοπτα, πολλές φορές ανατρέπουν τα σχεδιαζόμενα. Όχι πως το σχέδιο δεν θα προχωρήσει, αλλά μια μικρή κηλίδα θα υπάρχει πάντα, αφήνοντας τα ίχνη της στις μνήμες των ανθρώπων... Δεν είναι άλλωστε τυχαίο και συμπτωματικό ότι όλες οι προσπάθειες από πλευράς κράτους είχαν ως στόχο τον καθαρισμό των ακτών της ανατολικής πλευράς του Σαρωνικού και όχι της Σαλαμίνας και των υδάτων του κόλπου της. Όπως διαβάζουμε και στο δελτίο τύπου του Ινστιτούτου Θαλάσσιας Προστασίας «Αρχιπέλαγος»: *«Μετά το ναυάγιο του Αγία Ζώνη II, η απορρύπανση του θαλάσσιου χώρου έχει επικεντρωθεί σε αυτό που μας ενοχλεί αισθητικά και όχι στο σύνολο των πετρελαιοειδών, δηλαδή και σε αυτά που έχουν βυθιστεί και κατακάτσει στον πυθμένα, ή αιωρούνται και μετακινούνται με τα θαλάσσια ρεύματα, αποτελώντας βασική πηγή ρύπανσης και εισόδου τοξικών ουσιών στην τροφική αλυσίδα»[...]* ***«δυστυχώς οι εργασίες απορρύπανσης έχουν επικεντρωθεί στις παραλίες της Αττικής και όχι στην ανατολική Σαλαμίνα, την κυρίως πληγείσα περιοχή που δέχθηκε το μεγαλύτερο ρυπαντικό φορτίο».*** Είναι φανερή, λοιπόν, η επιλογή από την πολιτική εξουσία να ασχοληθεί με το «φαίνεσθαι» των ακτών, αφού αυτό είναι που θέλουν να προστατέψουν, όχι οικολογικά αλλά καθαρά επιχειρηματικά, ώστε να καταφέρουν διαχειριστικά ως επίσημοι ντήλερ της ευρύ-

το πλοίο φόρτωσε 1.818 μετρικούς τόνους καύσιμα, ενώ μετά το ναυάγιο ανακοινώθηκε πως ήταν φορτωμένο με 2.200 τόνους καύσιμο πετρέλαιο (fuel oil) και 370 μετρικούς τόνους ναυτιλιακό (marine gas oil).

Γνωρίζουμε καλά ότι όσο υπάρχουν δεξαμενόπλοια μεταφοράς πετρελαιοειδών ή εξέδρες εξόρυξης πετρελαίου θα υπάρχουν και οι ρυπάνσεις. Το ερώτημα δεν είναι πώς αυτές θα αποφεύγονται, γιατί απλούστατα αποφυγή δεν υπάρχει, είναι δεδομένη η παρουσία της αναμενόμενης ρύπανσης. Αυτό που το σύστημα επιδιώκει δεν είναι η αποφυγή τους αλλά η διαχείριση τους, είτε μέσω της αντιρρυπαντικής/απορρυπαντικής τεχνολογίας είτε μέσω της επικοινωνιακής πολιτικής που ακολουθείται από τα μέσα. Το μεν πρώτο αναπτύσσεται παράλληλα με τη ρύπανση που δημιουργεί ο βιομηχανικός πολιτισμός, στο δε δεύτερο προσπαθεί να κρύψει τις ανεπάρκειες ή τις ανικανότητες των εξουσιαστών. Επομένως, όπως ο βιομηχανικός πολιτισμός αποτελεί κομμάτι τόσο του καπιταλισμού όσο και του κομμουνισμού (ΕΣΣΔ, Κίνα κ.λπ.), έτσι και η πολιτική διαχείριση της κρατικής εξουσίας δεν προτάσσει καμμία «οικολογία». Και ας ήταν εκείνοι (περί συριζαίων ο λόγος!) που κάποτε δεν άφηναν καμμία οικολογική πρωτοβουλία χωρίς να την επιβουλεύονται ή εποφθαλμιούν, ώστε να την χειραγωγήσουν ή απλώς πιάνοντας στασίδι κινηματικό. Αλλά αυτά κάποτε...

Ας δούμε όμως τις απόψεις που εκφράζουν, όχι ριζοσπάστες οικολόγοι, αλλά θεσμικοί φορείς όπως η Ελληνική Εταιρεία Τοξικολογίας (ΕΕΤ) και ερευνητές του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ). Ο Κουρέτας, πρόεδρος της ΕΕΤ, κατήγγειλε ότι εξ αρχής δεν λειτούργησε το πρωτόκολλο, ενώ οι όποιες διαδικασίες κινητοποιήθηκαν με μεγάλη καθυστέρηση. Προειδοποίησε μάλιστα ότι έγκυες γυναίκες και ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες δεν θα πρέπει να πλησιάσουν καν στα σημεία όπου παρατηρείται ρύπανση, καθώς η εξάτμιση των ρύπων ενέχει σοβαρούς κινδύνους για την υγεία τους. *«Είναι η πρώτη φορά που αντιμετωπίζουμε τέτοια ρύπανση κοντά σε κατοικημένη περιοχή. Είναι διαφορετικό από ό,τι στο πέλαγος... για να επανέλθει το*

επισημαίνουν: «Η καταλληλότητα των αλιευμάτων δεν είναι απόδειξη ότι η περιοχή αλίευσης έχει απαλλαγεί από υδρογονάνθρακες. Το θέμα είναι πιο σύνθετο και γι' αυτό οι σχετικές έρευνες επιτάσσεται να είναι πολύπλευρες, μακροχρόνιες και λεπτομερείς... όταν ένα περιβάλλον επιβαρύνεται από έναν τόσο επικίνδυνο ρύπο όπως το πετρέλαιο, είναι δυνατόν να επανακάμψει, να βελτιωθεί με πολλή προσπάθεια και φροντίδα, **αλλά πολύ δύσκολα θα φθάσει στην αρχική του κατάσταση**».

Και συνεχίζουν: «Όλες οι ενέργειες αποκατάστασης αφορούν τον περιορισμό της εξάπλωσης και στην πραγματικότητα είναι μια μάχη με τον χρόνο, με σκοπό η πετρελαιοκηλίδα να μην υποστεί γαλακτωματοποίηση. Όταν το πετρέλαιο γαλακτοποιηθεί, αραιώνει, ξεθωριάζει και είναι δύσκολη η φαινοτυπική του ανίχνευση, χωρίς τις απαραίτητες και συνεχείς εργαστηριακές αναλύσεις, είναι σχεδόν αδύνατη η άμεση και γρήγορη απομάκρυνσή του από το θαλασσινό νερό. Κατά συνέπεια, ποσότητες πετρελαίου είναι σίγουρο ότι θα παραμείνουν στη θάλασσα και τότε έρχεται η φυσική διαδικασία διάσπασής τους, η οποία είναι εξαιρετικά χρονοβόρα».

Αλλά για τον υπουργό Ναυτιλίας, Π. Κουρουμπλή, *αποτελεί υπερβολή να μιλά κάποιος για οικολογική καταστροφή* διαβεβαιώνοντας ότι οι έρευνες που θα διεξαχθούν θα είναι αυστηρότατες. Λόγια παχιά... Δεν είναι η πρώτη φορά που πραγματοποιούνται αντίστοιχες δηλώσεις υπουργών ή οι κυβερνητικές αντιδράσεις να είναι παρόμοιες μετά από περιβαλλοντικά ατυχήματα. Από το 1979 έως σήμερα έχουν καταγραφεί τουλάχιστον έντεκα περιπτώσεις με σημαντικές διαρροές πετρελαίου στις θάλασσες του ελλαδικού χώρου. Από αυτές, το μεγαλύτερο ατύχημα έγινε το 1980 **ανοιχτά της Πύλου, όταν το τάνκερ «Irenes Serenade»,** βούλιαξε κατά τη διάρκεια προσέγγισης στο λιμένα της. Σύμφωνα με υπολογισμούς που προκύπτουν από δημοσιεύματα της εποχής, περίπου 40.000 τόνοι πετρέλαιο κάηκαν, άλλοι 35.000 τόνοι χύθηκαν στη θάλασσα, ενώ ακόμη 25.000 τόνοι εξατμίστηκαν. Το "Irenes Serenade" της Tsakos Shipping Company ταξίδευε με 103.000 τόνους πετρέλαιο από την Τουρκία στην Ιταλία. Προ-

του συγκεκριμένου ναυαγίου και ταυτόχρονα η δημοσιότητα που έτυχε από τα αμερικανικά μέσα ήταν πολύ μεγάλη. Σύμφωνα με τους ερευνητές, δέκα και πλέον χρόνια μετά το ατύχημα, υπολείμματα πετρελαίου υπήρχαν στα νερά με τοξική μορφή επιδρώντας στους βιολογικούς πληθυσμούς, αυξάνοντας σημαντικά τη θνησιμότητά τους.

Εάν η βύθιση του Exxon Valdez επηρέασε σημαντικά την αμερικανική κοινή γνώμη, η έκρηξη στην εξέδρα Deepwater Horizon, το 2010 στο **Κόλπο του Μεξικού** ήρθε να υπενθυμίσει ένα παλαιότερο (το 1979) στην ίδια περιοχή με την ίδια αιτιολογία. Η αιτία του γεγονότος ήταν η δυσλειτουργία της πετρελαιοπηγής Μακόντο, με επακόλουθο την έκρηξη ενός φρεατίου που υπήρχε στην εξέδρα. Οι μέτοχοι του έργου ήταν η BP, η Anadarko και η MOEX Offshore. Η Αμερικανική κυβέρνηση ανέφερε, τότε, πως το πετρέλαιο που εκχύθηκε ήταν 4,9 εκατομμύρια βαρέλια, μια καταστροφή πολύ μεγαλύτερη από την πρώτη φορά. Το γεγονός αυτό καθορίστηκε ως ένα από τα πλέον καταστροφικά στην υδατόσφαιρα, από τέτοια κατάσταση παγκοσμίως ενώ η έκταση της πετρελαιοκηλίδας έφτασε μέχρι και τα 176.100 χλμ., προκαλώντας τεράστια μόλυνση των υδάτων και τον θάνατο αρκετών ειδών πτηνών και θηλαστικών, πολλά από τα οποία είναι είδη υπό εξαφάνιση. Επίσης, διάφορες μορφές επιπτώσεων σημειώθηκαν, κατά τα επόμενα χρόνια μετά τη διαρροή, στην υγεία των εθελοντών που βοήθησαν στον καθαρισμό των ακτών. Ναυτία, παρουσία αίματος στα ούρα, συνεχείς εμετούς, αναπνευστικές δυσκολίες, υπέρταση, ερεθισμός στον λαιμό ήταν μερικά από τα κύρια συμπτώματα που παρατηρήθηκαν.

Για μια ακόμα φορά βρισκόμαστε θεατές μιας περιβαλλοντικής καταστροφής, με άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στη ζωή των ανθρώπων. Για ακόμη μια φορά αριστεροί και δεξιοί, όψιμοι και επίδοξοι εξουσιαστές, βρήκαν την ευκαιρία να κονταροχτυπηθούν για τις ευθύνες, τις ολιγωρίες και τα συμφέροντα. Η αλήθεια είναι πως, επί ημερών Σύριζα, δόθηκε άδεια στο σαπάκι του πλοιοκτήτη Θεόδωρου Κουντούρη, που παρεμπιπτόντως οι τσιγγάνοι θα το ήθελαν πολύ να είναι φορτωμένο στα αγροτικά τους για παλιοσίδερα, να εφοδιάζει τις δεξαμενές

τος(;) σε πολεοδομικά και περιβαλλοντικά θέματα Σύριζα, να κανονίσει για τη «βρώμικη» δουλειά. Αλλά τα απρόοπτα, πολλές φορές ανατρέπουν τα σχεδιαζόμενα. Όχι πως το σχέδιο δεν θα προχωρήσει, αλλά μια μικρή κηλίδα θα υπάρχει πάντα, αφήνοντας τα ίχνη της στις μνήμες των ανθρώπων... Δεν είναι άλλωστε τυχαίο και συμπτωματικό ότι όλες οι προσπάθειες από πλευράς κράτους είχαν ως στόχο τον καθαρισμό των ακτών της ανατολικής πλευράς του Σαρωνικού και όχι της Σαλαμίνας και των υδάτων του κόλπου της. Όπως διαβάζουμε και στο δελτίο τύπου του Ινστιτούτου Θαλάσσιας Προστασίας «Αρχιπέλαγος»: *«Μετά το ναυάγιο του Αγία Ζώνη ΙΙ, η απορρύπανση του θαλάσσιου χώρου έχει επικεντρωθεί σε αυτό που μας ενοχλεί αισθητικά και όχι στο σύνολο των πετρελαιοειδών, δηλαδή και σε αυτά που έχουν βυθιστεί και κατακάτσει στον πυθμένα, ή αιωρούνται και μετακινούνται με τα θαλάσσια ρεύματα, αποτελώντας βασική πηγή ρύπανσης και εισόδου τοξικών ουσιών στην τροφική αλυσίδα»[...]* ***«δυστυχώς οι εργασίες απορρύπανσης έχουν επικεντρωθεί στις παραλίες της Αττικής και όχι στην ανατολική Σαλαμίνα, την κυρίως πληγείσα περιοχή που δέχθηκε το μεγαλύτερο ρυπαντικό φορτίο».*** Είναι φανερή, λοιπόν, η επιλογή από την πολιτική εξουσία να ασχοληθεί με το «φαίνεσθαι» των ακτών, αφού αυτό είναι που θέλουν να προστατέψουν, όχι οικολογικά αλλά καθαρά επιχειρηματικά, ώστε να καταφέρουν διαχειριστικά ως επίσημοι ντήλερ της ευρύτερης περιοχής του ανατολικού θαλάσσιου μετώπου του Σαρωνικού, να παραδώσουν το ανατιθέμενο project.

Όμως, το συγκεκριμένο περιστατικό έρχεται για να ταράξει και άλλα κούφια λόγια του Τσίπρα και του κόμματός του, περί πάταξης του λαθρεμπορίου καυσίμων, αφού βάσιμες είναι οι υποψίες ότι «η προσπάθεια να καλυφθούν τα ίχνη από ενδεχόμενο λαθρεμπόριο καυσίμων στάθηκε η αιτία να βυθιστεί το δεξαμενόπλοιο «Αγ. Ζώνη ΙΙ» κοινωνιακής πολιτικής που ακολουθείται από τα μέσα. Το μεν πρώτο αναπτύσσεται παράλληλα με τη ρύπανση που δημιουργεί ο βιομηχανικός πολιτισμός, στο δε δεύτερο προσπαθεί να κρύψει τις ανεπάρκειες ή τις ανικανότητες των εξουσιαστών. Επομένως, όπως ο βιομηχανικός πολιτισμός αποτελεί κομμάτι τόσο του καπιταλισμού όσο και του κομμουνισμού (ΕΣΣΔ, Κίνα κ.λπ.), έτσι και η πολιτική διαχείριση της κρατικής εξουσίας δεν προτάσσει καμμία «οικολογία». Και ας ήταν εκείνοι (περί συριζαίων ο λόγος!) που κάποτε δεν άφηναν καμμία οικολογική πρωτοβουλία χωρίς να την επιβουλεύονται ή εποφθαλμιούν, ώστε να την χειραγωγήσουν ή απλώς πιάνοντας στασίδι κινηματικό. Αλλά αυτά κάποτε...

Ας δούμε όμως τις απόψεις που εκφράζουν, όχι ριζοσπάστες οικολόγοι, αλλά θεσμικοί φορείς όπως η Ελληνική Εταιρεία Τοξικολογίας (ΕΕΤ) και ερευνητές του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ). Ο Κουρέτας, πρόεδρος της ΕΕΤ, κατήγγειλε ότι εξ αρχής δεν λειτούργησε το πρωτόκολλο, ενώ οι όποιες διαδικασίες κινητοποιήθηκαν με μεγάλη καθυστέρηση. Προειδοποίησε μάλιστα ότι έγκυες γυναίκες και ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες δεν θα πρέπει να πλησιάσουν καν στα σημεία όπου παρατηρείται ρύπανση, καθώς η εξάτμιση των ρύπων ενέχει σοβαρούς κινδύνους για την υγεία τους. *«Είναι η πρώτη φορά που αντιμετωπίζουμε τέτοια ρύπανση κοντά σε κατοικημένη περιοχή. Είναι διαφορετικό από ό,τι στο πέλαγος... για να επανέλθει το σύστημα στην πρότερη κατάσταση θα χρειαστούν δύο χρόνια».*

Παράλληλα, ερευνητές του ΕΚΠΑ αναφέρουν ότι βακτήρια που τρέφονται από το πετρέλαιο μπορούν να εξυγιάνουν το οικοσύστημα του Σαρωνικού ή να διευκολύνουν τη συλλογή του πετρελαίου. Οι μικροβιακοί πληθυσμοί με τις απορρυπαντικές ιδιότητες έχουν απομονωθεί από το ηφαίστειο της Σαντορίνης, την παραλία στον Ασπρόπυργο και τη λίμνη Κουμουνδούρου και αποτελαιοκηλίδα να μην υποστεί γαλακτωματοποίηση. Όταν το πετρέλαιο γαλακτοποιηθεί, αραιώνει, ξεθωριάζει και είναι δύσκολη η φαινοτυπική του ανίχνευση, χωρίς τις απαραίτητες και συνεχείς εργαστηριακές αναλύσεις, είναι σχεδόν αδύνατη η άμεση και γρήγορη απομάκρυνσή του από το θαλασσινό νερό. Κατά συνέπεια, ποσότητες πετρελαίου είναι σίγουρο ότι θα παραμείνουν στη θάλασσα και τότε έρχεται η φυσική διαδικασία διάσπασής τους, η οποία είναι εξαιρετικά χρονοβόρα».

Αλλά για τον υπουργό Ναυτιλίας, Π. Κουρουμπλή, *αποτελεί υπερβολή να μιλά κάποιος για οικολογική καταστροφή* διαβεβαιώνοντας ότι οι έρευνες που θα διεξαχθούν θα είναι αυστηρότατες. Λόγια παχιά... Δεν είναι η πρώτη φορά που πραγματοποιούνται αντίστοιχες δηλώσεις υπουργών ή οι κυβερνητικές αντιδράσεις να είναι παρόμοιες μετά από περιβαλλοντικά ατυχήματα. Από το 1979 έως σήμερα έχουν καταγραφεί τουλάχιστον έντεκα περιπτώσεις με σημαντικές διαρροές πετρελαίου στις θάλασσες του ελλαδικού χώρου. Από αυτές, το μεγαλύτερο ατύχημα έγινε το 1980 **ανοιχτά της Πύλου, όταν το τάνκερ «Irenes Serenade»,** βούλιαξε κατά τη διάρκεια προσέγγισης στο λιμένα της. Σύμφωνα με υπολογισμούς που προκύπτουν από δημοσιεύματα της εποχής, περίπου 40.000 τόνοι πετρέλαιο κάηκαν, άλλοι 35.000 τόνοι χύθηκαν στη θάλασσα, ενώ ακόμη 25.000 τόνοι εξατμίστηκαν. Το "Irenes Serenade" της Tsakos Shipping Company ταξίδευε με 103.000 τόνους πετρέλαιο από την Τουρκία στην Ιταλία. Προσέγγισε την Πύλο, προκειμένου να ανεφοδιαστεί με τρόφιμα. Η έκρηξη προκλήθηκε από τη δημιουργία σπινθήρα λόγω τριβής της άγκυρας, σε συνδυασμό με την ύπαρξη αερίων από το φορτίο στο πρωραίο υπόστεγο του πλοίου. Το συγκεκριμένο ατύχημα συγκαταλέγεται στην **ένατη θέση, στη λίστα με τις μεγαλύτερες διαρροές παγκοσμίως.** Ενδιαφέρον, επίσης, έχει να δούμε τη περίπτωση του ναυαγίου της **Exxon Valdez στην Αλάσκα**, όπου 37.000 τόνοι πετρελαίου την έκρηξη ενός φρεατίου που υπήρχε στην εξέδρα. Οι μέτοχοι του έργου ήταν η BP, η Anadarko και η MOEX Offshore. Η Αμερικανική κυβέρνηση ανέφερε, τότε, πως το πετρέλαιο που εκχύθηκε ήταν 4,9 εκατομμύρια βαρέλια, μια καταστροφή πολύ μεγαλύτερη από την πρώτη φορά. Το γεγονός αυτό καθορίστηκε ως ένα από τα πλέον καταστροφικά στην υδατόσφαιρα, από τέτοια κατάσταση παγκοσμίως ενώ η έκταση της πετρελαιοκηλίδας έφτασε μέχρι και τα 176.100 χλμ., προκαλώντας τεράστια μόλυνση των υδάτων και τον θάνατο αρκετών ειδών πτηνών και θηλαστικών, πολλά από τα οποία είναι είδη υπό εξαφάνιση. Επίσης, διάφορες μορφές επιπτώσεων σημειώθηκαν, κατά τα επόμενα χρόνια μετά τη διαρροή, στην υγεία των εθελοντών που βοήθησαν στον καθαρισμό των ακτών. Ναυτία, παρουσία αίματος στα ούρα, συνεχείς εμετούς, αναπνευστικές δυσκολίες, υπέρταση, ερεθισμός στον λαιμό ήταν μερικά από τα κύρια συμπτώματα που παρατηρήθηκαν.

Για μια ακόμα φορά βρισκόμαστε θεατές μιας περιβαλλοντικής καταστροφής, με άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στη ζωή των ανθρώπων. Για ακόμη μια φορά αριστεροί και δεξιοί, όψιμοι και επίδοξοι εξουσιαστές, βρήκαν την ευκαιρία να κονταροχτυπηθούν για τις ευθύνες, τις ολιγωρίες και τα συμφέροντα. Η αλήθεια είναι πως, επί ημερών Σύριζα, δόθηκε άδεια στο σαπάκι του πλοιοκτήτη Θεόδωρου Κουντούρη, που παρεμπιπτόντως οι τσιγγάνοι θα το ήθελαν πολύ να είναι φορτωμένο στα αγροτικά τους για παλιοσίδερα, να εφοδιάζει τις δεξαμενές των πλοίων του Λάτση, του Μελισσανίδη κ.ά. με λαθραίο πετρέλαιο. Επί ημερών Σύριζα μαύρισαν οι ακτές της Σαλαμίνας και της Αττικής. Αλλά μην αυταπατάστε, τα ίδια δυστυχώς έχουν γίνει, αλλά και θα γίνουν και με άλλους κρατικούς διαχειριστές. Κομμουνιστές, Αριστεροί, Φασίστες, Καπιταλιστές, Δεξιοί, τα συμφέροντα θα παραμένουν ίδια, η αγάπη για εξουσία και κονόμα ίδια... ας είναι καλά οι ψηφοφόροι.

Αναρχικός Πυρήνας Χαλκίδας